

ЗМІСТ

Інноваційна школа

Школи України – суспільству: всеукраїнська плекарня обдаровань
Ольга Виговська, Олексій Виговський, Тетяна Гodeцька. Наставники обдарованої молоді. Реферативний огляд виступів учасників Третього всеукраїнського конкурсу „Первоцвіт – 2013” 4

Дослідження, впровадження
Михайло Зігман. Озонівці усіх країн...! 31
Владислава Ткаченко. Комунікативна компетентність особистості і спілкування в сучасному світі: філософсько-освітній аспект 37
Взаємодія ЗНЗ і ВНЗ: експериментальне дослідження
Тамара Крик. Взаємодія вищого навчального закладу зі школою: забезпечення наступності навчання 42
Володимир Сергієнко. Удосконалення підготовки вчителів інформатики. Взаємодія ЗНЗ і ВНЗ: експериментальне дослідження 52
Вікторія Радченко. Майбутнє освіти – за інформаційними технологіями 55
Лариса Головка. Використання інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі початкової школи 61
Оксана Зброцька. Розвиток алгоритмічного мислення у молодших школярів 66
Ірина Бондар. Інтерактивні технології на уроках інформатики середньої школи: розвиток творчого потенціалу як учителя, так і учня 73
Тетяна Корчак. Розвиток творчих здібностей учнів на уроках математики 79
Глона Рашковська. Підготовка учнів до навчання у вишах в умовах розвитку комп’ютерних інновацій в освіті 83
Дмитро Олексієвець. Переваги та недоліки дистанційного навчання 88

Управління школою

Модернізація сільської школи: як неможливе зробити можливим
Любов Гагалюк. Досвід породжує мудрість, розв’язані проблеми породжують нові 92

До цьогорічних серпневих нарад
Ольга Виговська. Роздуми директорів про шкільні стандарти початкової та середньої освіти в новому навчальному році 103
Лілія Донська. Про нові Державні стандарти освіти з надією та тривогою. Погляд не стороннього .. 103
Олена Чинок. Стандарти не можуть бути безвартісними 105
Людмила Парашенко. Українська школа – від централізованого управління до автономії: реалії та перспективи 107
Ольга Виговська. Прикінцеві „вузлики напам’ять” ... 108
Миколі Євтуху на честь ювілею 110
Наші ювіляри 112

ДИРЕКТОР ШКОЛИ ЛІЦЕЮ ГІМНАЗІЇ

МОН, НАПН, ВАК

Всеукраїнський
науково-
практичний
журнал

Свідоцтво про державну реєстрацію
Серія КВ № 3826 від 22 листопада 1999 р.
Серія КВ № 3826 від 9 березня 2004 р.

ФАХОВЕ ВИДАННЯ З ПЕДАГОГІЧНИХ,
ПСИХОЛОГІЧНИХ ТА ФІЛОСОФСЬКИХ НАУК

Постанови Президії

ВАК
У К Р А І Н И

№1 – 05/1 від 26 січня 2011 року
№1 – 05/2 від 23 лютого 2011 року

ЗАСНОВНИКИ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ
І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ім. М.П. ДРАГОМАНОВА
ВИДАВНИЦТВО
„ПЕДАГОГІЧНА ПРЕСА”
ЦЕНТР СПІРЯЯННЯ СУСПІЛЬНОМУ
РОЗВИТКУ
ім. МИКОЛИ ПИРОГОВА

Над номером працювали:
Ольга ВИГОВСЬКА
Олексій ВИГОВСЬКИЙ
Олександра ВОЙЧИШИН
Тетяна ГОДЕЦЬКА
Владислав ЗАХАРЕНКО
Олена ОЛЬШАНСЬКА
Наталія ТАРАСОВА

© О. Виговська, ідея та концепція
© О. Виговський, дизайн та оформлення
© „Директор школи, ліцею, гімназії”, 2013

Передплатні індекси:

22953

23974

Редакційна рада

Голова **Василь КРЕМЕНЬ**

Віктор **АНДРУЩЕНКО**
Анаїда **АМІРХАНЯН**
(Вірменія)
Володимир **БЕХ**
Іван **БЕХ**
Оксана **БЕЛКІНА**
Надія **БІБІК**
Володимир **БОНДАР**
Тетяна **БОРЗЕНКОВА**
Маріана **БОСЕНКО**
Людмила **ВАЩЕНКО**
Ольга **ВИГОВСЬКА**
Головний науковий редактор
Ролф **ГОЛОБ**
(Швейцарія)
Іван **ГОНЧАРЕНКО**
Ольга **ГРИВА**
Микола **ГУЗИК**
Петро **ДМИТРЕНКО**
Лілія **ДОНСЬКА**
Олександра **ДУБОГАЙ**
Карлхайнц **ДЮР** (Німеччина)
Галина **ЄЛЬНІКОВА**
Олег **ЕРЕСЬКО**
Валентин **ЗАЙЧУК**
Іван **ЗЯЗЮН**
Людмила **КАЛІНІНА**
Людмила **КАРАМУШКА**
Валентин **КРУДУ**
(Республіка Молдова)
Володимир **ЛУГОВИЙ**
Олександр **ЛЯШЕНКО**
Василь **МАДЗІГОН**
Сергій **МАКСИМЕНКО**
Юрій **МАЛЬОВАНІЙ**
Валентин **МОЛЯКО**
Віктор **ОГНЕВ'ЮК**
Віктор **ОЛІЙНИК**
Наташа **ОНДРУШКОВА**
(Словаччина)
Іван **ОСАДЧИЙ**
Надія **ОСТРОВЕРХОВА**
Людмила **ПАРАЩЕНКО**
Павла **РОГОВА**
Світлана **РУДАКІВСЬКА**
Олександра **САВЧЕНКО**
Ганна **САЗОНЕНКО**
Анатолій **СОЛОГУБ**
Сергій **СТЕПАНОВ** (Росія)
Василина **ХАЙРУЛІНА**
Наталія **ЧЕПЕЛЄВА**
Олена **ЧИНОК**
Раїса **ЧУМІЧЕВА** (Росія)
Галина **ШЕВЧЕНКО**
Микола **ШКІЛЬ**

CONTENTS

INNOVATIVE SCHOOL

Schools of Ukraine for our society: All-Ukrainian cradle of talents
Olga Vygovska, Alex Vygovskiy, Tetiana Godetska. Educators of the gifted youth. Review of speeches of the participants of the Third All-Ukrainian Contest for educators of the gifted youth „Primrose - 2013” (“Pervotsvit -2013”).....4

Investigation, implementation
Mikhaylol Zigman. “OZONivtsi” of the world...!..... 31
Vladyslava Tkachenko. Communicative competence and communication in the information society: philosophy and educational perspective 37

Cooperation between secondary educational institutions and higher educational establishments: experimental research
Tamara Krik. Cooperation of higher educational establishments with school: providing continuity of teaching..... 42
Volodymyr Sergienko. Improvement of Training courses For IT teachers. Cooperation between Secondary Educational Establishments and Higher Educational Establishments: experimental research 52
Viktoria Radchenko. Future of Education – with Information Technologies 55
Larysa Golovko. The use of ICT in the educational process at primary school..... 61
Oksana Zbrotskaya. Development of algorithmic thinking of schoolchildren at elementary school..... 66
Iryna Bondar. Interactive technologies in IT lessons at secondary school: development of creative potential of teachers and students..... 73
Tatyana Korchak. Development of students’ creativity in Maths lessons 79
Ilona Rashkovska. Preparation of students for getting education at higher educational establishments in terms of digital innovations in the Educational System..... 83
Dmitro Olecsievets. Teaching controlled from distance. Advantages and disadvantages 88

SCHOOL MANEGEMENT

Modernization of the village school: how it is possible to do impossible things
Lyubov Gagalyuk. Experience generates wisdom; the problems, that have been solved, generate new ones 92

Useful materials for August conferences
Olga Vygovska. Head teachers’ thoughts about standards of primary and secondary education in the new academic year.... 103
Lilia Donska. About new State Standards of Educational System with hope and anxiety. Not a stranger’s point of view .. 103
Olena Chynok. Standards can’t be worthless. 105
Liudmyla Paraschenko. Ukrainian School – from centralized management to autonomy: realia and future opportunities..... 107
Olga Vygovska. Tie a Knot in memory..... 108
To honour Mykola Yevtukh on the occasion of his jubilee..... 110
People who celebrate their jubilees this month..... 112

Підписано до друку 10.06.2013 р. Формат 70x100 1/16.

Папір офсетний. 9,5 умов. друк. арк. Наклад 1150.

Віддруковано на ЗАТ „Віпол”. Зам. 13-75

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру:
серія ДК №752 від 27.12.2001 р.

Центр ССР ім. Миколи Пирогова

03037, м. Київ, вул. Освіти, 6, к. 12

Свідоцтво: ДК №1709 від 9.03.2004 р.

ІННОВАЦІЙНА ШКОЛА

Інформатизація суспільства вимагає від шкільної освіти використання нових методів та засобів навчання. Сучасні підлітки не уявляють свого життя без комп'ютера та Інтернету. Свої враження висловлює Золкін Олексій, учень 9-А класу КЗ „Луганський обласний ліцей”:

— На мою думку, сучасні інформаційні технології дуже корисні. Мультимедійні презентації, таблиці, зроблені за допомогою сучасних комп'ютерних програм, полегшують сприйняття навчального матеріалу. Уроки з використанням ІТ-технологій більш цікаві, насичені та яскраві. Причому це можуть бути як точні, так і гуманітарні предмети. Застосування комп'ютерних технологій на уроках літератури або культурології буде так само цікавим та доречним, як і на уроках фізики або математики. У нашому ліцеї вчителі дуже часто використовують інноваційні інформаційні технології на заняттях. Особисто мені найбільше подобаються відеопрезентації. А ще мені дуже подобається самостійно створювати презентації для уроків. Я вважаю, що ці знання та навички мені дуже допоможуть у майбутньому.

Школи України – суспільству:

ВСЕУКРАЇНСЬКА ПЛЕКАЛЬНЯ ОБДАРОВАНОЇ

НАСТАВНИКИ ОБДАРОВАНОЇ МОЛОДІ

*Реферативний огляд виступів учасників
Третього всеукраїнського конкурсу
наставників обдарованої молоді
„Первоцвіт – 2013”*

УДК 37.042:612.821.3:
37.011.3-051

Автори-укладачі
– наукові співробітники ДНПБ імені В.О.Сухомлинського НАПН України:

Ольга ВИГОВСЬКА
Провідний науковий співробітник відділу науково-аналітичної обробки і поширення інформації в сфері освіти ДНПБ, ініціатор і голова оргкомітету Всеукраїнського конкурсу наставників обдарованої молоді „Первоцвіт – 2013”;

Олексій ВИГОВСЬКИЙ
Науковий співробітник відділу науково-аналітичної обробки і поширення інформації в сфері освіти ДНПБ, член виконавчої групи оргкомітету Конкурсу;

Тетяна ГОДЕЦЬКА
Вчений секретар ДНПБ, член виконавчої групи оргкомітету Конкурсу.

У статті йдеться про результати III Всеукраїнського конкурсу наставників обдарованої молоді „Первоцвіт”. В епіцентрі його уваги – педагоги, керівники установ і закладів, які опікуються талановитою молоддю, допомагають їй розкритися, заявити про себе... – всі ті, хто часто залишається за кадром. У цьому конкурсі діти, їх перемоги, роботи, винаходи – це лише підтвердження ефективної роботи вчителів і всіх тих, хто до цього причетний. Читачі мають змогу ознайомитися з різноманітними ноу-хау конкурсантів, що варті уваги кожного: від дитини до керманіча країни.

Ключові слова: обдаровані діти, система роботи з обдарованими, технології, методики та засоби супроводу плекання обдарованих, результативність роботи педагогів, успішність учнів, успішність шкіл.

ПРО КОНКУРС ТА ЙОГО РЕЗУЛЬТАТИ

В рамках ХVІ Міжнародної виставки навчальних закладів „Сучасна освіта в Україні – 2013” у день її відкриття (25 лютого 2013 р.) у Київському Палаці дітей та юнацтва був проведений всеукраїнський етап III Всеукраїнського конкурсу для наставників обдарованої молоді „Первоцвіт”.

Своїм початком конкурс „Первоцвіт” зобов’язаний бажанню його організаторів підтримати сільську школу, її обдарованих вихованців та їх наставників. Цього року

ми розширили коло учасників Конкурсу всіма тими, хто безпосередньо або опосередковано працює „з” і „для” обдарованих. Серед **44 учасників** Конкурсу: методисти, вчителі, керівники закладів освіти, шкіл, ліцеїв, НВК, будинків (центрів) школярів, малої академії наук, методичного центру (див. врізи на С. 9 і С. 10).

У поточному навчальному році Конкурс проводився за двома напрямками: „Школа – обдарованій дитині” й „Обдарована дитина – рідному краю” та в 3 етапи: районний, обласний, всеукраїнський. Оргкомітет

особливо хоче відмітити управління освіти й інститути післядипломної освіти Тернопільської, Івано-Франківської, Запорізької областей та подякувати за організацію й проведення конкурсу на місцях на високому рівні. З моменту подачі ними конкурсних робіт до переможної миті ми відчували їх шире вболівання за результати оцінювання робіт конкурсантів. За такий супровід своїх учасників особливої відзнаки заслуговує Лабораторія управління й організації освіти Івано-Франківського Інституту післядипломної освіти.

Ми прагнули, щоб роботи конкурсантів „Первоцвіту” стали відомими більш широкій аудиторії, щоб їх читали не лише члени журі та експерти, тож створили разом з Державною науково-педагогічною бібліотекою ім. В.О. Сухомлинського НАПН України належні умови для цього – організували з березня цього року постійно діючу виставку „Школа – обдарованій дитині. Обдарована дитина – рідному краю”. Як ми й передбачали з Павлою Іванівною Роговою, директором Бібліотеки, так і сталося: першими відвідувачами виставки стали науковці установ НАПН, які не могли дочекатися її відкриття – так зацікавили їх роботи наших конкурсантів!

Ще хочемо нагадати про те, що ми обіцяли надавати пріоритет закладам сільських регіонів. У цьому номері – знайомтеся саме з такою школою (див. 1-у сторінку обкладинки та С. 92).

ВІЗИТКА КОНКУРСУ „ПЕРВОЦВІТ”

Конкурс засновано Всеукраїнським науково-практичним журналом „Директор школи, ліцею, гімназії” для наставників обдарованої молоді. Він виріс із конкурсу „Первоцвіт”, який було засновано нами разом із виставковою компанією „Карше” для підтримки обдарованої сільської молоді та її наставників.

Концепцію Конкурсу, програмно-організаційний та інформаційний супровід розроблено й здійснюється всеукраїнським науково-практичним журналом „Директор школи, ліцею, гімназії”.

Організаційна підтримка Конкурсу: НАПН України, ДНПБ України імені В.О. Сухомлинського, Національний центр „МАН України”, редакційна Рада всеукраїнського науково-практичного журналу „Директор школи, ліцею, гімназії”, виставкова компанія „Карше”.

Матеріально-технічне забезпечення та фінансова підтримка Конкурсу: виставкова компанія „Карше” та її партнери, видавництво всеукраїнського науково-практичного журналу „Директор школи, ліцею, гімназії” (Благодійна організація „Центр сприяння суспільному розвитку імені Миколи Пирогова”) та його партнери.

ОРГКОМІТЕТ КОНКУРСУ:

Виговська Ольга Іванівна – голова Оргкомітету конкурсу „Первоцвіт”, керівник проекту „Педагоги-новатори в Україні”, головний і науковий редактор журналу, заслужений працівник освіти України.

Члени оргкомітету: Ляшенко Олександр Іванович (НАПН України), Карпов Олександр Михайлович (виставкова компанія „Карше”), Рогова Павла Іванівна (ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського НАПН України).

ЖУРІ КОНКУРСУ:

ЖЕБРОВСЬКИЙ Борис Михайлович, заступник Міністра освіти і науки МОН України, голова журі.

ЄРЕСЬКО Олег Вікторович, директор департаменту загальної середньої та дошкільної освіти Міністерства освіти і науки України, перший заступник голови.

КАРПОВ Олександр Михайлович, президент виставкової компанії „Карше”, заступник голови.

ЧЛЕНИ ЖУРІ:

БЄЛКІНА Оксана Григорівна, директор спеціалізованої школи № 207 м. Києва, член редакційної Ради журналу „Директор школи, ліцею, гімназії”.

БОРЗЕНКОВА Тетяна Андріївна, заступник директор гімназії № 136 м. Києва, член редакційної Ради журналу „Директор школи, ліцею, гімназії”.

БОСЕНКО Маріанна Іванівна, директор гімназії № 48 м. Києва, кандидат педагогічних наук, Народний вчитель України, герой проекту „Педагоги-новатори в Україні”, член редакційної Ради журналу „Директор школи, ліцею, гімназії”. ►

ГОНЧАРЕНКО Іван Дмитрович, директор Полтавської гімназії № 13, заслужений працівник освіти України, учитель-методист, герой проекту „Педагогинноватори в Україні”, дійсний член Міжнародної академії біоенерготехнологій, винахідник і раціоналізатор програмно-технічного забезпечення шкільного простору, член редакційної Ради журналу „Директор школи, ліцею, гімназії”.

ДОНСЬКА Лілія Борисівна, директор гімназії №30 „ЕкоНад” м. Києва, герой проекту „Педагогинноватори в Україні”, член редакційної Ради журналу „Директор школи, ліцею, гімназії”.

КАРАМУШКА Людмила Миколаївна, член-кореспондент НАПН України, доктор психологічних наук, член редакційної Ради науково-практичного журналу „Директор школи, ліцею, гімназії”.

ЛЯШЕНКО Олександр Іванович, академік-секретар відділення загальної середньої освіти НАПН України, доктор педагогічних наук, професор, співголова Ради проекту „Педагогинноватори в Україні”, член редакційної Ради журналу „Директор школи, ліцею, гімназії”.

ОСАДЧИЙ Іван Григорович, начальник відділу освіти Ставищенської районної державної адміністрації Київської області, вчитель-методист, доктор педагогічних наук, герой проекту „Педагогинноватори в Україні”, член редакційної Ради науково-практичного журналу „Директор школи, ліцею, гімназії”.

ПАРАШЕНКО Людмила Іванівна, директор ліцею бізнесу м. Києва, доктор наук з управління, член редакційної Ради науково-практичного журналу „Директор школи, ліцею, гімназії”.

РУДАКІВСЬКА Світлана Вікторівна, проректор Київського міжнародного університету, професор, член редакційної Ради науково-практичного журналу „Директор школи, ліцею, гімназії”.

САЗОНЕНКО Ганна Стефанівна, директор Українського гуманітарного ліцею КНУ імені Тараса Шевченка, кандидат педагогічних наук, Народний вчитель України, герой проекту „Педагогинноватори в Україні”, член редакційної Ради науково-практичного журналу „Директор школи, ліцею, гімназії”.

СОЛОГУБ Анатолій Іванович, радник директора Інституту обдарованої дитини НАПН України, член-кореспондент НАПН України, член редакційної Ради науково-практичного журналу „Директор школи, ліцею, гімназії”.

ЧИНОК Олена Іванівна, директор Гуманітарної гімназії „Гармонія” м. Києва, заслужений працівник освіти України, герой проекту „Педагогинноватори в Україні”, член редакційної Ради науково-практичного журналу „Директор школи, ліцею, гімназії”.

До вагомих результатів цього річного конкурсу слід віднести і те, що серед його учасників уперше виявлено претендентів на героїв Всеукраїнського проекту „Педагогинноватори в Україні” (з їх роботами Ви вже мали можливість ознайомитися за журналом № 2, 2013 на С. 82 – 111).

Зазначимо, що цього разу ми прагнули забезпечити і більш об'єктивне оцінювання конкурсних робіт. З цією метою, окрім журі, роботи оцінювалися експертами, яких ми долучили до рецензування з лабораторії діагностики обдарованих дітей Інституту обдарованої дитини НАПН України. Кожна конкурсна робота розглядалася за її компонентами й оцінювалася за відповідними критеріями. Цього року було спрощено систему оцінювання конкурсних робіт у порівнянні з минулими роками: зменшена кількість критеріїв, всі вони згруповані у 3-и групи, найвища оцінка дорівнювала 100 балам. Як це робилося для кожної роботи, покажемо на прикладі оцінювання конкурсної роботи Української гімназії м. Дмитрівка Донецької області членом журі Іваном Осадчим (див. протокол оцінювання та окрему думку рецензента на С. 14, 15).

Конкурс має на меті виявлення та підтримку кращих педагогів-майстрів у справі плекання талановитої обдарованої молоді країни, популяризацію їх досвіду та результатів. Серед конкурсних робіт ми знайшли й побачили школи, які мають, на нашу думку, щось незви-

чайне, нетрадиційне, те, що виокремлює їх серед інших. Тож на сторінках цієї статті ознайомимо Вас, шановний читачу, і з творчим учителем, і з обдарованим учнем, і з такими ж керівниками. Ми ознайомимо Вас з родзинками конкурсних робіт переможців абсолютних і за номінаціями, бо є нагальна потреба побачити всіх зблизька, на власні очі, кому насправді маємо завдячувати за таку значущу й часто благодійницьку роботу.

Бажаючих послухати фіналістів конкурсу „Первоцвіт” у Київському Палаці дітей та юнацтва зібралось чимало, серед присутніх були відповідальні працівники ВР, керівники

МОН України й закладів освіти, герої сторінок проєкту „Педагоги-новатори в Україні”, члени редакційної Ради науково-практичного журналу „Директор школи, ліцею, гімназії”, вчені НАПН, науковці і педагоги, представники ЗМІ.

Щоб мати уявлення, про що саме можуть розповісти кращі роботи, роботи переможців, пропонуємо переглянути презентацію, яку було підготовлено головою оргкомітету Конкурсу Ольгою Виговською та Оленою Павловською, керівником організаційно-презентаційного напряму конкурсу „Первоцвіт”.

*У цьому числі журналу ми знайомимо Вас, шановний читачу, з роботами абсолютних переможців конкурсу „Первоцвіт”. З роботами інших його учасників – знайомтеся в наступних номерах нашого журналу.

ПРЕЗЕНТАЦІЯ УЧАСНИКІВ* КОНКУРСУ „Первоцвіт”

ПРЕЗЕНТАЦІЯ ЛЕГЕДЗИНСЬКОЇ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ШКОЛИ І–ІІІ ст. Черкаської області

Родзинка школи – кіностудія „Мальва”. Тут проходять зйомки художнього українського історичного кіно, відбуваються археологічні експедиції, працюють різні гуртки.

Я хочу презентувати нашу школу, яка, на перший погляд, є найзвичайнішою сільською школою. Це Легедзинська ЗОШ І–ІІІ ступенів Тальнівської районної ради Черкаської області. З одного боку, вона є звичайною, а з іншого – незвичайною. Наша школа

маленька, тому що навчаються в нас всього-навсього 72 учня. Наповнюваність класів – це 6-8 осіб. У нас середня школа, але ми для себе обрали такий напрям роботи, щоб усі діти задіяні та змогли себе реалізувати.

**Людмила
ЧАБАНЮК**

Заступник директора з НВР Легедзинської ЗОШ І-ІІІ ст. Тальнівської районної ради Черкаської обл.

* Із „золотим” (комунальний заклад „Луганський обласний ліцей”) і „бронзовим” (Заліщицька державна гімназія Тернопільської області) призерами Конкурсу Ви вже мали можливість ознайомитися в №2-2013 (С. 82 – 111).

ГРАМОТОЮ МОН України та ОРГКОМІТЕТУ
III Всеукраїнського конкурсу „Первоцвіт”
НАГОРОДЖУЄТЬСЯ

Легедзинська ЗОШ I-III ст. Черкаської області,
АБСОЛЮТНИЙ ПЕРЕМОЖЕЦЬ III
ВСЕУКРАЇНСЬКОГО КОНКУРСУ НАСТАВНИКІВ
ОБДАРОВАНОЇ МОЛОДІ „Первоцвіт”,
який посів 3-є місце.

ОРГКОМІТЕТ XVI міжнародної виставки
„Сучасна освіта в Україні – 2013” нагородив
Легедзинську ЗОШ I-III ст. Черкаської області
цінним призом.

Оцінка рецензента, члена журі
Людмили Парашенко – 80 балів.
Оцінка експертної групи науковців ІОД – 90.

Зйомка фільму „Казка про Чорного Козака”

На розкопках трипільського житла

Створення моделей трипільських хат

Майстер-клас з кераміки

Ми вважаємо, що потрібно створити таке середовище, в якому дитина зуміє розкрити свої здібності. І його треба створити саме в школі. У створенні цього середовища беруть участь усі: учні, вчителі, діти, батьки, гості.

З ініціативи вчителів початкових класів ми оформили шкільний коридор і назвали його „Дитяча країна мрій”. Ось таких казкових птахів нам подарувала американка, режисер Наомі Умань. Вона проживає вже більше п'яти років у нашому селі та навчає дітей англійської мови, а також навчає їх малювати та створювати фільми.

У чому ще незвичайність нашого села? Я почну з того, що наше село має дуже багату історію, і ви зараз на презентації це побачите. Село наше розміщено на землі унікальній, де знаходиться найбільше у світі трипільське поселення Тальянки площею 450 гектарів. Тут щороку проводяться розкопки, в яких активну участь беруть учні нашої школи. У 2003 році у селі Легеzi створено музей трипільської культури з ініціативи вчителя історії нашої школи Чабанюка Владислава Васильовича. І ми тісно співпрацюємо. Учні разом із науковцями проводять експерименти, бо досі незрозуміло, чи дійсно трипільці спалювали свої житла і чому вони це робили через 50 років. Саме експерименти дають змогу з'ясувати це. Учні шифрують кераміку, розглядають малюнки. Було побудовано великий трипільський будинок. Протягом семи років проводяться дослідження, що ж відбувається в резуль-

таті аномальних природних явищ. Також уже чотири роки проводиться біля музею трипільської культури трипільська толока, активними учасниками якої також є наші діти. Вона збирає дуже багато людей із різних куточків України. Але чим цікава ця толока? Ви коли-небудь місили глину своїми ногами? Ви відчували заряд енергії, який іде від глини? Очищення йде. Коли стаєш у глину, відчуваєш, ніби промінь світла піднімає тебе вгору.

Під час трипільської толоки відбуваються різні акції. Наша знайома, одночасно студентка Києво-Могилянської академії та університету імені Тараса Шевченка, започаткувала у Легедзиному акцію „Подаруй українську книжку сільській бібліотеці”. І всі, хто приїжджає на толоку, привозять із собою книги, які потім передають у сільську й шкільну бібліотеки.

Наші учні мають унікальну можливість спілкуватися з відомими людьми та видатними науковцями України та світу. Наприклад, до нас приїжджали Дмитро Гордон та Володимир Литвин. Коли відбувається толока, також запрошується багато народних колективів. Наші часті гості – колективи „Гуляйгород” і „Добрі люди” (м. Львів).

Відбуваються майстер-класи з кераміки. І до речі, в нас уже є діти, які, побувавши на цих майстер-класах, самі стають гончарами й продовжують цю справу. Наприклад, відома васильківська майстриня у шостому поколінні Леся Денисенко проводила

УЧАСНИКИ ІІІ ВСЕУКРАЇНСЬКОГО КОНКУРСУ НАСТАВНИКІВ ОБДАРОВАНОЇ МОЛОДІ „ПЕРВОЦВІТ” (44 УЧАСНИКА):

Вінницька область:

1. Мартинівська ЗОШ І-ІІІ ст.;
2. Баланівська ЗОШ І-ІІІ ст.

Донецька область:

1. Українська гімназія;
2. Донецька спеціалізована загальноосвітня фізико-математична школа І-ІІІ ст. № 35;
3. Комсомольська ЗОШ І-ІІІ ст. № 5;
4. Краматорська ЗОШ І-ІІІ ст. № 8;
5. Оленівська ЗОШ І-ІІІ ст. № 1.

Житомирська область:

- Зороківський козацький ліцей Черняхівської РДА Житомирської області.

Запорізька область:

1. Токмацька ЗОШ І-ІІІ ст. № 5;
2. Приморська ЗОШ І-ІІ ст. № 3;
3. Дніпрорудненська гімназія „Софія”;
4. МАН учнівської молоді Мелітопольської міськради.

Івано-Франківська область:

1. Перегінська ЗОШ І-ІІІ ст. № 1;
2. РМЦ відділу освіти Рожнятівської РДА;
3. Долинський природничо-математичний ліцей;
4. Старокутська ЗОШ І-ІІІ ст.;
5. Богородчанська ЗОШ І-ІІІ ст. № 1.

Кіровоградська область:

- Устинівська ЗОШ І-ІІІ ст.

Луганська область:

1. Комунальний заклад „Алчевська гімназія”;
2. Антрацитівська гімназія № 1;
3. Комунальний заклад „Розкішнянська спеціалізована школа І-ІІІ ст.”;
4. Комунальний заклад „Луганський обласний ліцей”.

Львівська область:

- Сокальський НВК „ЗШ І-ІІІ ст. № 4 – ліцей”.

Миколаївська область:

- Куйбишевський НВК.

Полтавська область:

- Гімназія № 13 м. Полтави.

Рівненська область:

1. Березнівська ЗОШ І-ІІІ ст. № 2;
2. Мутвицька ЗОШ І-ІІІ ступенів Зарічненської районної ради;
3. Зарічненський навчально-виховний комплекс „Загальноосвітня школа І ступеня – гімназія” Зарічненської районної ради.

Тернопільська область:

1. ЗОШ І-ІІ ст. с. Дзвиняч;
2. Скалатський Будинок школярів;
3. Тернопільська спеціалізована школа І-ІІІ ст. № 3 з поглибленим вивченням іноземних мов;
4. Кременецький ліцей ім. У. Самчука;
5. Заліщицька державна гімназія.

Черкаська область:

1. Легедзинська ЗОШ І-ІІІ ст.;
2. Смілянський природничо-математичний ліцей.

Чернівецька область:

1. Путильська гімназія;
2. Методичний кабінет Сторожинецького ЦДЮТ;
3. Колінковецький НВК;
4. Міський центр НТТУМ м. Чернівці.

Чернігівська область:

1. Гімназія ім. П. Куліша м. Борзни;
2. Прилуцька гімназія ім. Г. Вороного;
3. Новгород-Сіверський районний Будинок школярів;
4. Прилуцька гімназія № 5;
5. Прилуцька ЗОШ І-ІІІ ст. № 7.

СТАТИСТИЧНИЙ ПОРТРЕТ III Всеукраїнського конкурсу наставників обдарованої молоді „Первоцвіт”:

Всього учасників: 44 з 15 областей України

Склад учасників:

ЗОШ І-ІІІ ст. — 15;

ЗОШ І-ІІ ст. — 1;

ЗОШ спеціалізованих — 3;

НВК — 4;

Гімназії — 10;

Ліцей — 5;

Серед 38 середніх закладів освіти:

24 — міські, 14 — сільські;

РМЦ — 1;

Будинок школярів (ЦДЮТ і ін.) — 4;

МАН (регіональне відділення) — 1;

Всього переможців: 16.

З них: Абсолютні — 9, Переможці за номінаціями — 7, Відзначені за особливі досягнення — 7.

АБСОЛЮТНІ ПЕРЕМОЖЦІ:

1-е місце:

1. Комунальний заклад „Луганський обласний ліцей”.

2. ЗОШ І-ІІ ст. с. Дзвиняч Тернопільської області.

2-е місце:

1. Кременецький ліцей імені У. Самчука Тернопільської області.

2. Гімназія імені П. Куліша м. Борзни Чернігівської області.

3. Прилуцька гімназія імені Г. Вороного Чернігівської області.

3-е місце:

1. Заліщицька державна гімназія Тернопільської області.

2. Українська гімназія Донецької області.

3. Березнівська ЗОШ І-ІІІ ст. № 2 Рівненської області.

4. Легедзінська ЗОШ І-ІІІ ст. Черкаської області.

ПЕРЕМОЖЦІ ЗА НОМІНАЦІЯМИ:

1. Путильська гімназія Чернівецької обл. (2-е місце в номінації „Середні заклади освіти селищ України”).

2. Мартинівська ЗОШ І-ІІІ ст. Вінницької обл. (3-е місце в номінації „Середні заклади освіти селищ України”).

3. Мутвицька ЗОШ І — ІІІ ст. Зарічненської районної ради Рівненської обл. (3-е місце в номінації „Середні заклади освіти селищ України”).

4. Перегінська ЗОШ І-ІІІ ст. № 1 Івано-Франківської обл. (3-е місце в номінації „Середні заклади освіти селищ України”).

5. Скалатський Будинок школярів Тернопільської обл. (1-е місце в номінації „Позашкільні заклади, методичні установи й управління освіти”).

6. Новгород-Сіверський районний Будинок школярів Чернігівської обл. (2-е місце в номінації „Позашкільні заклади, методичні установи й управління освіти”).

7. Районний методичний центр відділу освіти Рожнятівської РДА Івано-Франківської обл. (3-е місце в номінації „Позашкільні заклади, методичні установи й управління освіти”).

ВІДЗНАКИ виставкової компанії „Карше”:

ЗОЛОТА МЕДАЛЬ

Комунальний заклад „Луганський обласний ліцей”.

СРІБНА МЕДАЛЬ

Кременецький ліцей імені У. Самчука Тернопільської області.

БРОНЗОВА МЕДАЛЬ

Заліщицька державна гімназія Тернопільської області.

ЦІННИМ ПРИЗОМ нагороджено

Легедзінську ЗОШ І-ІІІ ст. Черкаської області.

ВІДЗНАКИ МОН України та ОРГКОМІТЕТУ III Всеукраїнського конкурсу наставників обдарованої молоді „Первоцвіт”:

ГРАМОТАМИ нагороджено абсолютних переможців:

ЗОШ І-ІІ ст. с. Дзвиняч Тернопільської обл., яка посіла 1-е місце;

Гімназію ім. П. Куліша м. Борзни Чернігівської обл., яка посіла 2-е місце;

Прилуцьку гімназію ім. Г. Вороного Чернігівської обл., яка посіла 3-е місце;

Українську гімназію Донецької обл., яка посіла 3-е місце;

Березнівську ЗОШ І-ІІІ ст. № 2 Рівненської обл., яка посіла 3-е місце.

ДИПЛОМАМИ за особливі досягнення нагороджено:

Комунальний заклад „Алчевська гімназія” Луганської обл.

Гімназію № 13 м. Полтави Полтавської обл.

Антрацитівську гімназію № 1 Луганської обл.

Прилуцьку ЗОШ І-ІІІ ст. № 7 Чернігівської обл.

Устинівську ЗОШ І-ІІІ ст. Кіровоградської обл.

Методичний кабінет Сторожинського ЦДЮТ Чернівецької обл.

МАН учнівської молоді Мелітопольської міськради Запорізької обл.

МАН учнівської молоді Мелітопольської міськради Запорізької обл.

МАН учнівської молоді Мелітопольської міськради Запорізької обл.

МАН учнівської молоді Мелітопольської міськради Запорізької обл.

МАН учнівської молоді Мелітопольської міськради Запорізької обл.

МАН учнівської молоді Мелітопольської міськради Запорізької обл.

МАН учнівської молоді Мелітопольської міськради Запорізької обл.

МАН учнівської молоді Мелітопольської міськради Запорізької обл.

МАН учнівської молоді Мелітопольської міськради Запорізької обл.

МАН учнівської молоді Мелітопольської міськради Запорізької обл.

МАН учнівської молоді Мелітопольської міськради Запорізької обл.

МАН учнівської молоді Мелітопольської міськради Запорізької обл.

МАН учнівської молоді Мелітопольської міськради Запорізької обл.

МАН учнівської молоді Мелітопольської міськради Запорізької обл.

МАН учнівської молоді Мелітопольської міськради Запорізької обл.

МАН учнівської молоді Мелітопольської міськради Запорізької обл.

МАН учнівської молоді Мелітопольської міськради Запорізької обл.

МАН учнівської молоді Мелітопольської міськради Запорізької обл.

Для учасників і гостей Виставки роботи переможців конкурсу „Первоцвіт” (абсолютних і за номінаціями) експонувалися на виставковому стенді Всеукраїнського науково-практичного журналу „Директор школи, ліцею, гімназії”.

Всіх учасників конкурсу „Первоцвіт” нагороджено Дипломами XVI Міжнародної виставки „Сучасна освіта в Україні — 2013” та дарунками комплектів Всеукраїнського науково-практичного журналу „Директор школи, ліцею, гімназії”.

майстер-клас, а її перший учень, який вже зараз займається гончарством, — випускник нашої школи.

Музей Гончара проводив у нас у школі майстер-клас із писанкарства. Кожна дитина виготовила власну писанку.

Проте родзинкою нашої школи є кіностудія „Мальва”. Зараз вона є переможцем чотирнадцяти всеукраїнських кінофестивалів, а також була представлена за кордоном і нагороджена дипломами. Фільми демонструвалися в Іспанії, Франції, Німеччині, Голландії, Албанії, Польщі, Румунії, Канаді, Кореї, США, Мексиці, Ірані та Росії. Слід зазначити, що зараз ми працюємо над проектом фільму „Казка про чорного козака”. Це історичний фільм за казкою Сашка Лірника „Про вдову Ганну-шулячку, чорного козака і страшне заклиття”. Керівником студії є Чабанюк Владислав Васильович, директор заповідника „Трипільська культура” і колишній учитель історії.

Ольга ВИГОВСЬКА:

Яким чином кіностудія об’єднує громаду?

Людмила ЧАБАНЮК:

У зйомках та підготовці до зйомок фільму беруть участь усі. Не тільки ті, хто знімається в фільмі, а й жителі села, й гості, які приїжджають, тому що це дуже тривалий і клопіткий процес. Фільми студії „Мальва” історичні, тому ми відтворюємо певну епоху. Потрібні й знаряддя праці, й зброя, й костюми. Долучається до роботи вся громада, все село.

О. В.: *Хто працює на кіностудії?*

Л. Ч.: Хочу розповісти про один випадок. Йшли зйомки фільму „Дарунок”, у якому були відтворені події визвольної війни під проводом Б. Хмельницького. Була потрібна масовка. І голова колгоспу відправив на допомогу весь наряд (90 чоловік). Він сказав: „Одягайтеся, і на масовку”.

О. В.: *Скажіть, будь ласка, яка роль школи, роль громади в цьому проекті? То хто (що) на першому місці, хто організатор, хто ініціатор?*

Л. Ч.: Організатор – це шкільна студія „Мальва”, яка, скажімо так, уже об’єднує навколо себе громаду.

ПРЕЗЕНТАЦІЯ БЕРЕЗНІВСЬКОЇ ШКОЛИ І-ІІІ ст. № 2 Рівненської області

Родзинка – Мала академія народного мистецтва і ремесел.

Шановні друзі, шановні колеги! Мені приємно, що сьогодні я представляю просту загальноосвітню школу І-ІІІ ступенів з Рівненського Полісся. Наше невеличке містечко відоме тим, що у нас виробляються сірники. Населення 15 тис., але навчальних закладів багато: класична гімназія, економіко-гуманітарний ліцей, агротехнічний ліцей-інтернат, ліцей-інтернат спортивного профілю. І нам, простій школі, важко конкурувати, виживати. Протягом останніх років ми шукаємо своє обличчя і ми його знайшли. Наша школа найбільша в районі – 730 учнів. Вона сягає своїм корінням ще 1866 року. В народі школу було названо Білою. Біла школа, білий прапор, білі й світлі традиції, які нас завжди оточують. Школа має профільне навчання: математичний, філологічний та художньо-естетичний профіль, який є родзинкою нашої діяльності. Серед наших учнів є переможці Всеукраїнської олімпіади з

біології – це ціла система роботи нашого закладу з цього предмету. В освітньому просторі району школа є лідером з 2009 року, а на сьогоднішній час відомі метри освіти України визнали й полюбили роботу нашого педагогічного колективу, і ми вже третій рік є дійсними членами Міжнародного освітянського партнер-клубу, який очолює Ганна Стефанівна Сазоненко. Це наша гор-

Віктор БОРОВЕЦЬ

Директор
Березнівської
школи І-ІІІ ст.
№ 2 Рівненської
області

ГРАМОТОЮ МОН України та ОРГКОМІТЕТУ
ІІІ Всеукраїнського конкурсу „Первоцвіт”
НАГОРОДЖУЄТЬСЯ
Березнівська ЗОШ І-ІІІ ст. № 2
Рівненської області,
АБСОЛЮТНИЙ ПЕРЕМОЖЕЦЬ ІІІ
ВСЕУКРАЇНСЬКОГО КОНКУРСУ НАСТАВНИКІВ
ОБДАРОВАНОЇ МОЛОДІ „Первоцвіт”,
який посів 3-є місце

Оцінка рецензента Світлани Рудаківської –
88 балів.

Думка експертів Інституту обдарованої дитини
НАІПН України:

Особливо слід відзначити роботу з патріотичного виховання, залучення батьків до вирішення питань навчання й виховання обдарованих дітей.
Загальна сума балів – 91.

дість, тому що не завжди простій сільській школі вдається посісти такі чіткі позиції поряд з передовими освітніми закладами столиці.

Мала академія народних мистецтв і ремесел як центр художньо-естетичної творчості школярів була

створена у 1993 році. Перед нашими педагогами та вихованцями (730-740 учнів) стоять конкретні завдання, і близько 70 % школярів у позакласний час є активними учасниками нашої академії. У нас є зразковий ансамбль пісні і танцю „Поліські візерунки”, шкільний хор, який також має звання зразкового колективу, ансамбль пісні молодших школярів „Барвінчата”, зразковий дитячий ляльковий театр „У світі казок”, літературно-поетична студія, театр-студія „Арт-ліхтар”, духовий оркестр, який Ганна Стефанівна називає президентським, тому що минулого року ми брали участь у відкритті Ризької середньої школи у складі делегації.

Відділ естетичної культури, творче об’єднання „Таємниці доквілля”, відділ декоративно-прикладної творчості, відділ історично краєзнавства... Якись напрями розвиваються, а якісь, на жаль, втрачаються. Втратили чорну кераміку, але започаткували гурток „Вільний козацький бій” і маємо намір створити театр бойових мистецтв.

Наша школа приділяє велику увагу допрофільній підготовці та профільному навчанню, роботі з обдарованими учнями, має початковий, основний і вищий рівні. І все це складає загальну структуру нашого закладу.

З 1995 року зразковий художній колектив тричі підтверджував своє звання зразкового. Дуже цікаво, що цю справу розпочав заслужений вчитель України Хом’як, якого вже, на жаль, немає серед нас, але продовжує його традиції його донька. „Барвінчата”, гурт

ВІЗИТКА ШКОЛИ

Школу засновано в 1865 році.

У школі наявні: виховні центри, шкільний краєзнавчий музей, центр естетичного виховання, „Мала академія народних мистецтв та ремесел”, дитячо-юнацькі об’єднання „КРАЯНИ”, Козацька Республіка.

Запроваджено профільне навчання: філологічний, математичний та художньо-естетичний профіль.

Поглиблене вивчення математики та української мови.

За підсумками районного конкурсу „ЗНЗ року” протягом останніх 5-ти років школа посідає призові місця, лауреат обласного.

Школа – член „Партнер-клубу”.

Ансамбль пісні і танцю „Поліські візерунки”

Центром краєзнавчої роботи є шкільний музей

„Козачата” – унікальні колективи. Ми зробили так, що всі години варіативної складової в початкових класах, а їх у нас аж 24 класи, віддані на курси за вибором, серед яких є курси гри на сопілці, хореографія, художня творчість і так далі. Гурт солістів-вокалістів – вони є першими в області –

це наші зірки. Вони їздили в Ригу, цього року були в Гуманітарному ліцеї імені Тараса Шевченка нашого університету. Танцювальний ансамбль „Дзвіночок” також є зразковим колективом. Наша гордість – духовий оркестр, який претендує на звання зразкового колективу.

ПРЕЗЕНТАЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ГІМНАЗІЇ міста Дмитрівка Донецької області

Тут діє чудова програма „Один учень – один комп’ютер”.

Вас вітає Українська гімназія Дмитрівської міської ради Донецької області! Ми навчаємо не для оцінок, а для життя. Такими словами можна схарактеризувати кредо педагогічного колективу, який складається з 45 високоосвічених і досвідчених вчителів, 485 учнів та батьківської громади. Безумовно, Українська гімназія – це молодий навчальний заклад, ми існуємо всього 10 років. Але працюємо над створенням єдиної цілісної системи, в центрі якої обов’язково стоїть дитина.

Починаючи з 2009-2010 навчального року, в Українській гімназії впроваджується модель освітнього простору, система роботи з обдарованими дітьми за цільовим проектом „Золоті розсипи”, автором якого є я, заступник директора Павлова Наталія Анатоліївна. Не потрібно робити поспішних висновків про бездарність дитини. Дітей без талантів не буває, є діти, які не змогли себе проявити. Саме з цією ме-

тою створюються неповторні етапи реалізації цього проекту. Кожен етап підпорядковується не календарним рокам, а рокам навчання дітей у гімназії. І кожна дитина, яка приходить до Української гімназії, проходить кожен етап становлення та ре-

**Наталія
ПАВЛОВА**

Заступник директора з НВР гімназії

Директор гімназії
Наталія Коваленко

Проведення інтелектуального тренінгу „IQ-зона”

Українська гімназія – це перший навч. заклад України, у якому ельбуки впроваджуються в навчання з 7-го класу

ПРОТОКОЛ

оцінювання конкурсної роботи

Української гімназії міста Дмитрівка Донецької області, надісланої на конкурс „Первоцвіт” у номінації „Школа – обдарованій дитині” (рецензент: І. Осадчий)

№	Компоненти конкурсної роботи/ критерії для оцінювання	Вищий рекомендований бал	Оцінка в балах
1.	Загальне оформлення матеріалів (наявність усіх компонентів пакету матеріалів відповідно до вимог щодо конкурсної роботи, естетика оформлення тощо). Достовірність висновків, їх підтвердження грамотами, дипломами, сертифікатами дітей та їхніх учителів (вихователів).	20 балів	18
2.	Якість та повнота описового матеріалу щодо ефективної діяльності школи (або ін.) з обдарованими дітьми.	30 балів	28
2.1	Відповідність представлених матеріалів заявленій темі роботи, обґрунтування актуальності обраної теми.	5 балів	5
2.2	Повнота та системність викладу (наявність системи розвитку здібностей, обдарувань; врахування місцевих особливостей, різноспрямованості організації роботи з соціально-, інтелектуально-, спортивно-, художньо- та іншою обдарованою молоддю, наявність методик виявлення та залучення обдарованої молоді до цієї роботи, результати експертної оцінки поведінки, продуктів творчої діяльності дітей тощо).	10 балів	10
2.3	Логічність, аналітичність й обґрунтованість викладу.	5 балів	5
2.4	Оригінальність роботи, її самобутність, наявність „родзинки”, виняткових результатів для громади, країни, світу.	10 балів	8
3.	Наявність у навчальному закладі (центрі чи управлінні, ін.) ефективної системи роботи з пошуку, супроводу та підтримки обдарованих школярів.	50 балів	50
3.1	Наявність умов для реалізації здібностей, обдарувань у навчальному закладі, установі, районі та області. Опис способів (механізмів) спонукання діючої системи роботи з обдарованими до постійного вдосконалення, тощо.	5 балів	5
3.2	Опис результативності роботи навчального закладу: аналіз участі в предметних олімпіадах (II, III, IV етапах); аналіз участі в МАН (I, II, III та IV етапах); аналіз участі в творчих та інших заходах.	10 балів	10
3.3	Реалізація діагностичного підходу до виявлення обдарованості дитини та використання різноманітних методів дослідження.	10 балів	10
3.4	Здійснення пошуку шляхом залучення дітей до участі у конкурсних заходах (олімпіадах, науково-практичних конференціях, дистанційних освітніх програмах, шкільних експедиціях, ін.).	5 балів	5
3.5	Наявність партнерської взаємодії у процесі розвитку обдарованості дітей.	5 балів	5
3.6	Підтримка соціальної активності учнів, дитячих громадських організацій, тощо.	5 балів	5
3.7	Наявність матеріалів лонгitudних спостережень щодо подальшої долі обдарованих випускників школи (або ін.) (під час їх навчання в певній школі та у вищих навчальних закладах протягом 5 років після здобуття загальної середньої освіти).	10 балів	10
Усього можливих балів		100 балів	
Загальна кількість отриманих балів		96	

лізації цільового проекту „Золоті розсипи” незалежно від того, в якому році вона вступила. Справа в тому, що до минулого року в нас не було початкової ланки, тому реалізація проекту здійснювалася протягом шести-семи років (середня і старша ланки). Тепер у нас з'явилася початкова ланка, тому ми трішечки переробляємо свій проект, з'являються нові траєкторії і додаються індивідуальні маршрути. Для того, щоб виявити здібності дитини, треба шукати, аналізувати, проводити діагностику. Тому основу складають дві моделі – традиційна методика діагностики і кластерна методика діагностики, в основі якої лежать п'ять сходинок до успіху. Ми не примушуємо дітей, а даємо якусь тему, і діти самі за своїми зацікавленостями, своїми інтересами відпрацьовують і розвивають той чи інший проект, ту чи іншу форму роботи. В основі лежать три освітніх напрями і три освітні траєкторії: „Інтелект”, „Гімназійна Мельпомена” та „Олімпійці XXI століття”. Це інтелектуальний розвиток, художня і спортивна обдарованість. У рамках цільової траєкторії „Інтелект” стоять як традиційні, які є в кожному навчальному закладі, тематичні проекти (олімпіадний рух, наукові товариства, тобто МАН, інтернет-спілкування, „Трикутник партнерства”, вибір нових профільних траєкторій), так і нові – робота „Євроклубу” та „Євроленду”, проект „1+1”.

Наші педагоги використовують і новітні досягнення. З кожним роком збільшується якість та кількість учасників предметних олімпіад, учнів-членів МАН. 292 учні минулого року взяли участь у різних міжнародних та всеукраїнських конкурсах. Є діти, які вже вийшли на всеукраїнський рівень і стали переможцями всеукраїнських олімпіад з екології. 16 учнів цього року вже були запрошені на обласний етап всеукраїнських олімпіад і п'ятеро з них уже стали переможцями та призерами третього етапу. Дві дівчини дійшли в міжнародних конкурсах до четвертого етапу – всеукраїнського.

Робота „Євроленду”. Цього року вже втретє група наших учнів з учителем англійської мови Кострицею Тетяною Степанівною поїде до Англії, щоб відвідувати літню школу з вивчення англійської мови. Але не за нашою традиційною методикою, а за популярною в сучасній Англії системою навчання. Внаслідок цього інтерес учнів гімназії до вивчення іноземної мови збільшується майже на 85 %.

Українська гімназія є експериментальним майданчиком всеукраїнського проекту „Один учень – один комп'ютер” освітньої ініціативи щодо організації навчального процесу за умов забезпечення кожного учня персональним нетбуком та активного застосування цифрових ресурсів. Також Українська гімназія є опорним освітнім закладом нашого освітнього округу з реалізації цільової траєкторії

Поїздка до Англії в рамках роботи клубу „Євроленд” для роботи в літній англійській школі

Думка рецензента, члена журі Івана Осадчого:

1. Представлено інноваційну модель роботи з обдарованими дітьми в рамках реалізації цільового проекту „Золоті розсипи”. Оформлення і структура роботи відповідає вимогам. Проте, спостерігається деяка невідповідність опису та додатків до нього.

2.2. Визначено і запропоновано комплекс психолого-педагогічних, організаційних і науково-практичних заходів щодо розвитку обдарованої молоді в різних видах діяльності.

2.4. Система виявлення обдарованих дітей реалізується за принципами „фєєрверка”, „терезів”, „рейтингу” (плануй, пробуй, перемагай), „успіху”, та освітніми траєкторіями: „Піраміда”, „Інтелект”, „Гімназіяна Мельпомена”.

3. Реалізація цільового проекту спрямована на формування освітніх траєкторій розвитку обдарованої дитини.

3.1. Розроблено механізм пошуку, виявлення та підтримки обдарованих учнів гімназії.

3.2. Описано та представлено в таблицях, діаграмах, текстових інформаціях результативність учнів у зазначених заходах (олімпіадах, МАН, ін.). Достовірність інформації підтверджено копіями нагородних документів.

3.3. Застосовано діагностичні методики: традиційна та кластерна. Описано результати досліджень.

3.4. Представлено порівняльний аналіз участі школярів у заходах різного рівня.

3.5./3.6. Представлено ілюстровані портфоліо вчителів-наставників обдарованої молоді. Описано співпрацю з громадськими та іншими організаціями.

3.7. Описано досягнення студентів вищих навчальних закладів, випускників гімназії минулих років (анотації праць і творів, копії нагород і відзнак).

Оцінка рецензента – 96 балів.

Оцінка члена журі Анатолія Сологуба: 97 балів.

Оцінка групи експертів Інституту обдарованої дитини НАПН України: 75 балів.

ГРАМОТОЮ МОН України та ОРГКОМІТЕТУ
ІІІ Всеукраїнського конкурсу „Первоцвіт”

НАГОРОДЖУЄТЬСЯ

Українська гімназія Донецької області,
**АБСОЛЮТНИЙ ПЕРЕМОЖЕЦЬ ІІІ
ВСЕУКРАЇНСЬКОГО КОНКУРСУ НАСТАВНИКІВ
ОБДАРОВАНОЇ МОЛОДІ „Первоцвіт”,
який посів 3-є місце**

„Гімназійна Мельпомена” та „Олімпійці XXI століття”. Думаю, не секрет, що головна проблема, з якою зіткнулися вчителі, – це те, що наші спортсмени, наші художньо обдаровані діти пропускають уроки через те, що відбуваються збори або конкурси. Плідна співпраця з керівниками та тренерами, учнями, індивідуальний підхід при вивченні предметів,

а головне – підтримка особистості – ось головні чинники роботи з такими дітьми. Справа в тому, що за ці роки в Українській гімназії виявлено й підтримано близько 80 талановитих дітей і хлопчиків. 27 учнів Української гімназії є дійсними спортсменами, серед них – п’ять майстрів спорту і вісім кандидатів у майстри спорту.

ПРЕЗЕНТАЦІЯ ПРИЛУЦЬКОЇ ГІМНАЗІЇ імені Георгія Вороного Чернігівської області

Програма „Обдарованість”, розроблено модель випускника, модель психологічного супроводу обдарованих, ЗНЗ – експериментальний майданчик, це заклад, у якому є посада „тьютор”, „Гуртки якості” для учнів та вчителів.

Олена РОГАЛЬОВА

Директор
Прилуцької
гімназії імені
Георгія Вороного
Чернігівської
області

Хочу поділитися тим, що є найкращого в нас – досвідом нашого закладу. До недавнього часу, ще пишучи цю роботу, я була заступником директора, а зараз я – директор цієї гімназії. Я обіймаю цю посаду протягом лише місяця і з гордістю зараз хочу представити наш заклад.

Прилуцька гімназія № 1 імені Георгія Вороного

– це минуле, теперішнє і майбутнє класичної освіти Прилуччини Чернігівської області. Це найстаріший заклад міста, підґрунтя якому було закладено ще у XIX столітті. Управління такою складною

системою, як гімназія, потребує високого рівня компетентності, організації успішного навчання та виховання учнів. Сьогодні кінцевий результат освітнього процесу залежить у першу чергу від уміння адміністрації визначити пріоритетні напрямки та шляхи їх реалізації, а також від уміння керувати взаємовідносинами в колективі.

Протягом останніх десяти років відродженого функціонування нашої гімназії, було створено своєрідну схему роботи з обдарованими учнями, відповідно до якої у нас діють кілька моделей: модель компетентного випускника, модель наукового товариства, модель психологічного супроводу та соціалізації. Обов’язкова ланка – це введення експериментальної та інноваційної діяльності; проведення семінарів, тренінгів на всеукраїнському рівні; участь у міжнародних

ГРАМОТОЮ МОН України
та ОРГКОМІТЕТУ III
Всеукраїнського конкурсу
„Первоцвіт”

НАГОРОДЖУЄТЬСЯ
Прилуцька гімназія імені
Г. Вороного
Чернігівської області,
АБСОЛЮТНИЙ
ПЕРЕМОЖЕЦЬ III
ВСЕУКРАЇНСЬКОГО КОН-
КУРСУ НАСТАВНИКІВ
ОБДАРОВАНОЇ МОЛОДІ
„Первоцвіт”, який посів
2-е місце

конференціях, які проходять на базі гімназії; організація гуртків якості (форма, запозичена з Польщі від наших товаришів, колег), у яких беруть участь учителі всіх кафедр; участь у конкурсах, проєктах. Обов’язково у гімназії діє та постійно оновлюється програма „Обдарованість”. Це участь в абсолютно всіх конкурсах, проєктах, соціальних програмах, діяльність наукового товариства „Інтелект”, олімпіад першого, другого, третього та четвертого рівня. Обов’язково діє в нас учнівська республіка „Первоцвіт” (я думаю, співзвучна назва, мабуть, допомогла нам виграти).

Модель підготовки компетентного випускника у 2009 році отримала визнання на всеукраїнському рівні. Модель наукового товариства, автором діяльності якого є я, аналогічно в 2010 році стала призером на всеукраїнському конкурсі відкритих моделей. На обласному конкурсі психологічного супроводу наша модель стала переможцем у номінації „Модель психологічного супроводу та соціалізації обдарованої дитини в освітньому просторі гімназії”. Обов’язково ми прагнемо до чогось нового. А нове — це експерименти, інноваційна діяльність. З 2004 по 2008 рік було проведено експеримент регіонального рівня, реорганізація класно-урочної системи за технологією „Три по тридцять”. У початковій ланці — це впровадження особистісно орієнтованої системи розв’язального навчання. Ми були ініціаторами проведення

експерименту впровадження вільного програмного забезпечення Linux у навчальному процесі гімназії.

Зараз перших три експерименти вже працюють в режимі інновацій, останній експеримент закінчиться у 2015 році. Це експеримент з

ВОРОНИЙ Георгій Феодосійович, математик, член-кореспондент Петербурзької Академії наук (1868 — 1908).

Народився 28 квітня 1868 року в селі Журавка на Чернігівщині. Дитячі та юнацькі роки Георгія Вороного минули в Прилуках. У 1885 році він закінчив Прилуцьку чоловічу гімназію. Навчаючись у Петербурзькому університеті, формувався як учений. За короткий період Вороний досяг значних успіхів у галузі математики.

Г.Ф. Вороний — творець геометричної теорії чисел. Робота Георгія Феодосійовича „Про одне узагальнення алгоритму безперервних дробів” є одним із найблискучіших досягнень вітчизняної математики. Йому належить багато наукових робіт стосовно теорії чисел. Він зробив важливе узагальнення алгоритму ланцюгових дробів, розробив нові методи дослідження асимптотичних властивостей арифметичних формул.

Особливістю Вороного було гармонійне поєднання обдарувань геометра й аналітика. Він став одним із найвидатніших діячів науки. Помер Георгій Феодосійович 20 листопада 1908 року на 41-му році життя.

Думка рецензента, члена журі Маріанни Босенко:
Грунтовно розроблено програму „Обдарованість” та її психологічний супровід, але недостатньо показано реальну соціалізацію гімназистів, їх внутрішкільну роботу та вплив на навчально-виховну політику навчального закладу.

Гарні досягнення в олімпіадах, МАН, але недостатня корекція навчального процесу, що базується на внутрішній моніторинговій діяльності.

Бажають покращення лонгітюдні спостереження щодо подальшої долі обдарованих випускників з боку їх зв’язків з навчальним закладом. Можливе покращення презентацій учнівському загалу та громадськості кращих гімназистів та їх участь у громадському житті.

Оцінка — 75 балів.

Думка експерта Наталії Онишук, завідувача відділом діагностики Інституту обдарованої дитини НАПН України, кандидата педагогічних наук:
„Прекрасні результати роботи!” **Оцінка — 95 балів.**

Оцінки експертної групи науковців ІОД — 100/90.

виховної роботи „Тьютор – нова педагогічна позиція в освітньому процесі”. Це педагог, звільнений від уроків, людина, яка обов’язково має освіту психолога та соціального педагога. У нас було багато гостей із міста, була проведена цікава експериментальна робота і ми маємо прекрасні результати. Тьютор працює в тих класах, де діти потребують підсиленої педагогічної уваги, психокорекції. У нас така людина працює тільки на двох класах, результати, як вже було зазначено, прекрасні.

Говорячи про творчого, обдарованого учня, не сказати про те, що таким має бути й учитель, означає не сказати нічого. Ми постійно беремо участь у різноманітних проєктах. У 2011 році я та мій заступник з виховної роботи стали переможцями Чернігівської області у міжнародному україно-польському конкурсі „Лідери освітніх ініціатив”. Наша робота була представлена у Польщі на міжнародній конференції. Наш заступник з науково-методичної роботи Хомич Олена Анатоліївна – єдина з усієї Чернігівської області була представником у місті Женеві під час наукової школи у жовтні 2012 року. Заступник з виховної роботи стала переможцем Четвертого міжнародного фестивалю педагогічних інновацій. Також наші вчителі є авторами навчального модуля „Права людини в історії ХХ століття”.

Тільки творчий вчитель може виплекати дійсно творчу, багатогранну особистість. І ми вже маємо результати впровадження експериментальної діяльності. Наші вчителі забезпечили те, що у нас хоча й не щороку (тому що це дійсно серйозна праця),

але є призери третього етапу конкурсу-захисту МАН.

Є в нас, чим пишатися і на предметних олімпіадах. Цього року один наш учень візьме участь у Четвертому етапі олімпіади з хімії. Третій рік поспіль це місце за ним.

У нашій республіки „Первоцвіт” є гімн, статут. Це організовує дітей, спрямовує їхню діяльність. Наші учні стали переможцями міжнародних проєктів „Знову разом”, „Громадянин-2009”. Наші досягнення були представлені у Верховній Раді України. І тільки така сукупність нашої роботи може забезпечити процвітання та буяння первоцвітів гімназійного саду.

Традиційним стало проведення щороку у травні місяці феєричного свята – Дня науки. На це свято з’їжджаються наші випускники, а нам є, ким пишатися. Це величезна когорта науковців, серед яких професор Боннського університету Торбін*. У нас дуже багато послідовників саме фізико-математичного напрямку.

І кілька слів про те, чому наша гімназія імені Георгія Вороного (див. вріз). Це було одним із побажань міжнародної математичної конференції, яка була проведена два роки тому на базі нашої гімназії. Ця конференція була ініційована науковцями з Кореї, тому представники пострадянського суспільства були в меншій кількості. Переважно там були дослідники з США, Японії, Китаю, Кореї, Словаччини. Учасники конференції висловили побажання, що заклад, в якому навчався Георгій Вороний, має носити його ім’я. Цього року рішенням виконкому нам таке ім’я було присвоєно.

*Від ред.: Григорій Торбін, не лише професор Боннського університету, а, у першу чергу, професор НПУ ім. М.П. Драгоманова, його випускник, і до речі, мій колишній студент, сьогодні очолює кафедру математичного аналізу та диференціальних рівнянь й співпрацює не лише з Боннським університетом. Додам: вчився в тому ж класі, що і Г. Вороний. А щоб вразити наших читачів ще більше, достатньо дослідити й ознайомити всіх нас з причинами появи у гімназії таких славетних математиків – кому маємо за це завдячувати?! Чи Природі, чи Вчителям? Як Ви сама стверджуєте, Олено Геннадіївно, що у вас дуже багато послідовників саме фізико-математичного напрямку. Можу передбачити, що це завдяки винятковим учителям вашої гімназії! Тож будемо сподіватися, що отримаємо від Вас перевірену інформацію, бо це справжнісіньке довгоочікуване

ПРЕЗЕНТАЦІЯ КРЕМЕНЕЦЬКОГО ЛІЦЕЮ ІМЕНІ УЛАСА САМЧУКА, ТЕРНОПІЛЬСЬКА ОБЛАСТЬ

Представлено авторські програми, учні беруть участь у всеукраїнських та міжнародних конкурсах, в календарних планах учителів вказується вид роботи з обдарованими дітьми, технології, випускаються інформаційно-методичні вісники, на високому рівні методична робота з учителями. Це заклад, який звертає особливу увагу на особистісно орієнтоване навчання, на моніторинги, відслідковування обдарованості дітей.

Вельми шановне панство, я представляю Тернопільщину. Ми живемо в прекрасному краї, який має дуже багато звичаїв і традицій. Однією з них є ліцейська освіта, яка була заснована у 1805 році із відкриттям Волинської гімназії, пізніше, у 1819 році був заснований потужний Кременецький ліцей, який включав у себе 15 навчальних закладів.

Сьогодні хочу висловити кілька своїх думок. Безумовно, ми маємо дуже багато переможців олімпіад, безумовно, в нас працює МАН, є дуже багато гуртків, які розкривають потенціал дітей, які дають їм можливість показати себе та реалізувати себе власне там, де вони хочуть це зробити. Я, наприклад, відходжу від тієї моделі, що школа — це стандарт, за яким ми визначаємо позицію директора,

позицію педагогічного колективу, а учнівство в нас чомусь не має права на свої ідеї, не має права на реалізацію своїх думок. Тому в першу чергу у своїй роботі ми надаємо перевагу ініціативі дітей.

Звичайно, інколи вона нам не дуже подобається, звичайно, інколи вона болюча, звичайно, інколи треба знайти варіанти, як її обійти або реалізувати в такій мірі, як би хотілося нам. Дитина має право на реалізацію своїх можливостей, свого потенціалу і свого бажання. Дуже приємним у нашій роботі є те, я на цьому наголошую, що ми відходимо від традиційних форм замкнутого середовища класу. Оскільки Кременеччина — це край двох заповідників (національний парк „Кременецькі гори” і Почаївсько-Кременецький історико-культурний заповідник), а також у нас діє гарний ботанічний сад, то ми намагаємося проводити більше занять поза межами навчального закладу. Це не так легко, але все ж такі спільні проекти із заповідними територіями, з ви-

**Анатолій
АВРАМИШИН**

Директор
Кременецького ліцею
імені Уласа Самчука,
Тернопільська область

Матеріали науково-дослідницької роботи ліцеїстів, педагогів та науковців, присвячені У. Самчуку

Правовий брейн-ринг

Презентація здорового способу життя

Оргкомітет XVI міжнародної виставки „Сучасна освіта в Україні – 2013” нагородив Кременецький ліцей імені У. Самчука Тернопільської області СРІБНОЮ МЕДАЛЛЮ.

Ця робота була представлена за рішенням **журі II етапу Конкурсу** як переможець обласного рівня з оцінкою **87 балів** (протокол підписано головою журі В.І. Уруським, заступником директора Тернопільського обласного комунального інституту післядипломної педагогічної освіти).

Окрема думка рецензента, члена журі Олени Чинок:

Конкурсна робота містить всі необхідні компоненти пакету матеріалів. Висновки підтверджені документами. Матеріали відповідають темі. Найвний великий аналітичний матеріал. Подано широкий опис результативності роботи навчального закладу. Заслугує на схвалення існуючий в закладі діагностичний підхід до виявлення обдарованості дитини. Оцінка: 93 бали

Експерти Інституту обдарованої дитини НАПН України особливо відмітили наявність літературного музею „Світлиця Уласа Самчука” й наголосили: „Чудова робота, прекрасні результати!”. **Оцінка експертів: 100 балів.**

шими навчальними закладами, а також дуже гарний проект, який ми маємо з нашими друзями у Польщі, дають нам можливість вийти за межі того, що дитина закрита в середовищі „вона і вчитель” і дотримується тільки принципу, як потрібно жити за нормами і канонами, що існують сьогодні у світі. Звичайно, школа – це місток з минулого в майбутнє, а вчитель – це творець цього містка. Але ідеї дитини, бачення її майбутнього таким, яким вона його уявляє і яким вона б хотіла його бачити, – це основа нашої роботи, яку ми хотіли показати, яку ми реалізували.

Є дуже багато закладів, з якими ми співпрацюємо, є дуже багато своїх нетрадиційних форм роботи, наприклад, найприємніше для дітей – так звані „Осінні рекреації”. Цю ідею ми взяли з ліцею XIX століття. Це один день, коли вчителі, батьки та діти виходять на гори, організовується специфічна програма, і тоді діти справді відчувають себе членами єдиної команди, тієї єдиної команди, яка творить навчальний процес, яка творить його майбутнє.

Зустріч польської делегації у стінах ліцею (2010 р.)

ПРЕЗЕНТАЦІЯ ШКОЛИ І-ІІ ст. села Дзвиняч Тернопільської області

У цьому закладі теж є своя родзинка: якщо необхідно коротко охарактеризувати цей навчальний заклад, то почнемо зі слова „духовність”, яке буде стояти на першому місці.

У ІІ конкурсі „Первоцвіт” минулого року школа посіла друге місце.

Ми, напевно, одна з тих шкіл, таких, знаєте, маленьких, І-ІІ ступенів, але дуже наполегливих, впертих. Ми цього року знову вирішили взяти участь у конкурсі „Первоцвіт”. Торік ми посіли друге місце. Це для нас була дуже велика честь. Я хочу висловити велику вдячність, Ольго Іванівно, Вам за те, що дали можливість, започаткувавши ось цей конкурс „Первоцвіт”, заявити про себе сільським школам. Тому що всі звикли, що село все в нас там десь в загоні... Але мені здається, що все залежить від того духу, який панує в навчальному закладі, від тієї ініціативи, тих людей, які там працюють, і, звичайно, як вже було гарно сказано, від керівника навчального закладу. За рутинними справами, які покладаються на директорів, а особливо директорів сільських шкіл, бо тепер електронка в нас переповнена інформацією та звітами, ми забуваємо, яку роль повинен відігравати директор у школі, і що він повинен бути прикладом. Коли я стала директором школи й вийшла лауреатом обласного конкурсу „Вчитель року” в номінації „Математика”, мене запитали: *„Вам це потрібно? Ви директор школи, у Вас і так багато...”* — а тоді така пауза і слова:

„А, можливо, і потрібно, тому що таким прикладом Ви можете зніциювати роботу колективу”. І дійсно, так у нас і сталося. Школа наша прекрасна, типова і так далі, колектив молодий, є нагороди, ми беремо

участь у буквально всіх заходах, на які нас запрошують, всіх конкурсах, у яких ми можемо представити свою роботу. Минулорічний „Первоцвіт” був переломним етапом у роботі і становленні нашої школи. За минулий рік у нас є дуже багато напрацювань. Ми є учасниками всеукраїнських виставок „Обдаровані діти України”, була нагороджена школа, нагороджені вчителі. Хоча вчителів у нас не багато (15 основних), серед них є лауреати обласного конкурсу „Вчитель року” в номінаціях „Математика”, „Географія”, „Образотворче мистецтво”. Ну, і, звичайно, „Директор ХХІ століття” перед вами. Будемо скромними, але будемо й віддавати належне роботі. У нас у районі введена премія імені Маковеїв до Дня вчителя. Нагороджують кращих педагогів, керівників закладів. За чотири роки у нашій школі удостоєні двох таких премій: вчитель і ди-

**Любов
ГАГАЛЮК**

Директор ЗОШ
І-ІІ ст.

Редакційний колектив нагороджує Любов Миколаївну Гагалюк можливістю бути представленою на Дошці Пошани, якою є кольорова обкладинка нашого журналу.

З роботою цієї школи більш детально знайомтеся у цьому числі журналу — див. С. 92

ГРАМОТОЮ МОН України та ОРГКОМІТЕТУ
III Всеукраїнського конкурсу „Первоцвіт”
НАГОРОДЖУЄТЬСЯ

ЗОШ I-II ст. с. Дзвиняч Тернопільської області, **АБСОЛЮТНИЙ ПЕРЕМОЖЕЦЬ III ВСЕУКРАЇНСЬКОГО КОНКУРСУ НАСТАВНИКІВ ОБДАРОВАНОЇ МОЛОДІ „Первоцвіт”**, який посів I-е місце

Голові оргкомітету III Всеукраїнського конкурсу „Первоцвіт” Виговській О.І. *Шановна Ольго Іванівно! До Вас звертається дирекція загальноосвітньої школи I-II ступенів с.Дзвиняч Залищицького району Тернопільської області. Ми були учасниками II Всеукраїнського конкурсу „Первоцвіт” і посіли II місце. За минулий рік школа має певні досягнення обласного і всеукраїнського рівня. Матеріали школи на обласний рівень районний відділ освіти подав, але в трійку – не ввійшли. Педколектив школи бажає взяти участь у конкурсі і вислати матеріали безпосередньо до оргкомітету, якщо це можливо.*

З повагою, директор школи
Гагалюк Любов Миколаївна

Оргкомітет надав таку можливість, а журі визначило цю єдину на Конкурсі ЗОШ I-II ступенів, маленьку сільську школу, **абсолютним переможцем** як серед сільських шкіл, так і міських!

Думка експерта Інституту обдарованої дитини НАПН України, завідувача відділом діагностики, кандидата педагогічних наук **Наталії Онишук: „Браво!!!” Оцінка – 100 балів.**

Голова оргкомітету Конкурсу Ольга Виговська, коли ознайомилася з такою оцінкою, то прийшла у захват, і поділилася своїми думками: *„Якщо в тому році друге місце, то в цьому треба давати перше?! Ну не можна ж так: одних і тих самих нагороджувати, треба й інших подивитися. Ми чотири рази читали цю роботу, різні рецензенти, експерти, бо мали пересвідчитися, що перший експерт не помилився. Загальний висновок – „браво” і три знаки оклику. Браво!!!”*

Оцінки інших рецензентів: 92/96/97/95 балів.

**Ольга
ВИГОВСЬКА**

на кілька хвилин слово вчителю, який теж пред-

ректор. Удостоєна директор також звання „Людина року – 2011”. Оскільки ми не маємо можливості і не маємо таких обдарованих дітей у науці, ми намагаємося всіма методами залучати їх до інтерактивних конкурсів у межах школи. Це і „Колосок”, і „Кришталева сова”, і „Соняшник”, з 2004 року – „Кенгуру”. Діти показують непогані результати. Нещодавно ми отримали перші результати олімпіади „Олімпус” (осіння секція) з п’яти предметів: математика, українська мова, українська література, історія і німецька мова. Зимовий етап ми вже пройшли, і тепер ще буде весняний.

І ще два слова про міжнародне співробітництво. У нас також є своя родзинка – це зразковий сільський вокальний колектив, який є учасником і міжнародних фестивалів у Польщі, тому що ми співпрацюємо з Польщею і двічі за рахунок Варшавського центру культури і туризму побували в них, а вони – у нас.

Мимо все про школи й школи, ліцеї, гімназії, але ж хто працює? Звичайно, вчитель. І тому ми зараз хочемо надати буквально ставляє один із найвіддаленіших регіонів, найвіддаленіше село України, яке межує з Білоруссю. Коли читали її досвід роботи, то з’ясувалося, що вони навіть більше співпрацюють з Білоруссю, ніж з Україною. Слово надаємо Тумаш Валентині Миколаївні, вчителю Мутвицької ЗОШ.

ПРЕЗЕНТАЦІЯ ТУМАШ Валентини Миколаївни, вчителя Мутвицької ЗОШ Рівненщини

Я, напевно, єдина вчителька, яка сьогодні буде виступати з цієї трибуни. Дуже мені дивно, я слухаю й слухаю, і думаю: жодної вчительки. Як же це я сюди потрапила? Я із села, де за околицею вже Пінські болота. Наш край вчені називають „тера інкогніта” – край невивчений, незвіданий. Й ось коли в нашій школі створили краєзнавчий музей, ми поставили собі за мету сторінка за сторінкою вивчати історію, етнографію та фольклор нашого краю, тому що документи про Зарічненський район, родом звідки я сама, знаходяться в архівах і музеях Білорусі, Польщі, Росії, Литви. Немає історії Зарічненського району. Ми зі своїми школярами її пишемо.

Я щороку двічі на літо їду відпочивати до музею Білоруського Полісся, що в місті Пінську. Я співпрацюю з поляками, росіянами, у мене в телефонній книжці краєзнавців стільки, як ось тут вас сидить. Мені допомагають обласні музеї, мені допомагають архіви, мені допомагає навіть чоловік. Знаєте, для того щоб працювати, треба мати підтримку. У мене є така підтримка. Це завідувача ММЦ, головний методист Світлана Павлівна Сарич. З її ініціативи я це все роблю. За десять років ми написали 11 робіт МАН з дослідження Полісся. На основі фольклорних матеріалів, зібраних учнями, була написана краєзнавча „Читанка” для учнів молодших класів. Зараз пишемо краєзнавчу

хрестоматію для середніх класів.

Дуже мені приємно, що звідси, зі столичних кабінетів, нам підказують, що досліджувати. Три роки йшла експедиція „Україна вишиванок”. За цей час я зі своїми школярами вивчила геть усе про поліську вишивку. Мої діти їздили на збір переможців цієї експедиції в Закарпаття. Ми створили в школі гурток відновлення поліського узору. Наші роботи експонуються на багатьох виставках, ми маємо 20 обласних перемог, 7 республіканських. Наші роботи навіть відправили до Америки, і все там наше, поліське.

Третій рік поспіль ми перемагаємо в експедиції „Історія міст і сіл України”. Ми досліджуємо села нашого району, які зникають, вимирають. Ми вдруге перемогли у Всеукраїнській експедиції на третьому етапі „Моя Батьківщина Україна”. Ярмарки поліські також досліджуємо. А ще в нас діє драматична студія „Лада”. Ми створюємо цікаві інсценізації краєзнавчої тематики.

Експерсії, походи, експедиції – все це тісно увійшло в наше життя. І все заради одного: аби вивчити наше минуле.

**Валентина
ТУМАШ**

Учитель-методист світової літератури, української мови та літератури Мутвицької ЗОШ І – ІІІ ступенів Рівненської області, керівник народного музею вишивки і ткацтва

ГРАМОТОЮ МОН України
та ОРГКОМІТЕТУ ІІІ
Всеукраїнського конкурсу
„Первоцвіт”
НАГОРОДЖУЄТЬСЯ
Мутвицька ЗОШ І –
ІІІ ступенів Зарічненської
районної ради
Рівненської області,
яка посіла 3-є місце в 2-ій
НОМІНАЦІЇ „Середні за-
клади освіти селищ України”.

Ольга ВИГОВСЬКА

І, звичайно, яка школа без учня? Учня талановитого, учня незвичайного. І тому надаємо слово учениці з

Тернополя, Дани, яка кілька слів скаже щодо учителів, які готують її як талановиту особистість. Будь ласка, Дано.

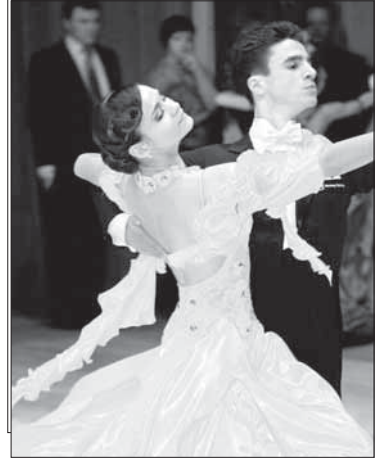

Дана КОЗУБСЬКА,

учениця
Тернопільської
спеціалізованої
школи І-ІІІ ст. № 3
з поглибленим
вивченням
іноземних мов

Кажуть, що справжня школа повинна дати учням дві речі: коріння і крила. Я сьогодні щаслива усвідомити, що моя школа відкрила переді мною справді широкі горизонти й навчила цінувати все, що маю, все рідне: Україну, Тернопіль, найдорожчих батьків, свій дружний край, волонтерський загін, і звісно ж, клуб спортивно-бального танцю „Альянс”. Мені, як і всім присутнім у цій залі, пощастило з наставниками. Мої вчителі – це творчі й закохані у свою справу педагоги, які вміють і знають, як виростити крила для польоту. Їхня праця допомогла

Дана – володар кубка Х Міжнародного фестивалю танцю „Київський вальс – 2012” та багатьох інших нагород

моєму становленню як особистості. Я хочу подякувати всім своїм учителям, педагогам, наставникам і, звісно ж, батькам, без яких усі мої перемоги були б неможливими. Також, хочеться висловити подяку організаторам конкурсу „Первоцвіт” за турботу про таланти України й за те, що вони зібрали нас сьогодні в цій прекрасній залі.

За вірш „Мій Тернопіль” у збірці „Люблю цей світ” Дану було визнано переможцем конкурсу юних поетів „Рідному місту присвячую”

Ольга ВИГОВСЬКА

Ви знаєте, добру традицію, мабуть, започатковує Дана. Ми хотіли, щоб ви почули ще раз членів журі, які оцінювали ваші

роботи. Але зробимо так. Як Даринка в одній особі узагальнила всіх обдарованих дітей країни, так ми узагальнимо велике наше

журі в особі представника Міністерства освіти і науки України *Сергія Миколайовича Дятленка*, начальника відділу нормативного забезпечення та організаційної

роботи, та представника Інституту обдарованої дитини НАПН України *Таїсії Іванівни Грицишиної*, завідувача кабінетом діагностики та консультивання.

Дозвольте я почну свій виступ тим, чим закінчила виступ вчителька, яка в нас була сьогодні. І я скажу так, що мені було дуже цікаво спостерігати, що в нас робиться в Україні насправді, стільки всього цікавого, що сьогодні ця презентація робіт, напевно, могла б конкурувати з багатьма науковими конференціями. Не кожна наукова конференція дасть людині – директору, керівнику, чиновнику міністерства – стільки інформації, скільки дав сьогоднішній круглий стіл. Дуже сподобалися виступи! Коли ми бачимо статистику, якісь цифри, закрадається думка: чи є в освіті живий струмінь, який живить нашу освіту, завдяки чому вона врешті-решт і живе. Так, є. Він ось тут перед нами.

Не могу не скористатися нагодою і не сказати ще дещо. Василь Григорович Кремень виступав і говорив про профільне навчання*. Міністерство освіти поділяє його думку, тому що профіль відкриває можливість для розвитку особистості дитини. Міністерство вже розпочало роботу над концепцією профільного навчання. Власне до чого закликаю я? Стало доброю традицією, що Міністерство не приймає жодного документа, починаючи від навчальної програми, на-

вчальних планів, стандартів, без громадського обговорення. Без того, аби долучилася думка кожного вчителя, кожного освітянина до вирішення наших питань. Коли на сайті міністерства, а це планується у квітні, з'явиться проект концепції профільного навчання, що буде втілюватися в наступні роки, то хотілося б, щоб саме вчителі, керівники шкіл долучилися до її обговорення. І щоб не вийшло так, як вийшло, на жаль, у Росії, за якою ми слідкуємо, що спочатку приймають, потім відхиляють, потім знову приймають і знову відхиляють. Потрібно, щоб ми спільно підготували такий варіант, який буде нам до вподоби. Особливо вам, не нам, а вам.

На Підсумковій колегії Міністерства, яка буде в серпні місяці, має затвердитися концепція, тому темпи дуже швидкі.

Сергій ДЯТЛЕНКО

* Виступ В.Г. Кременя – див.: //Директор школи, ліцею, гімназії. – 2013. – № 2. – С. 16 – 19.

**Таїсія
ГРИЦИШИНА**

Я вдячна Богові й долі за цю зустріч із вами. Я знаю, як бути вчителем, я сама пройшла цей нелегкий шлях. І я вдячна Ользі Іванівні за те, що вона долучила наш інститут до експертної роботи. Ви знаєте, я ще й ще раз повторюю: браво, браво вам усім! Я

схиляю низько свою голову перед вашим талантом, перед вашою працездатністю й бажаю вам творчого натхнення, хоча я не знаю, звідки ви його берете! Бажаю вам широко здоров'я, натхнення і вдячних учнів. Хай вони будуть достойні вас! Дякую.

**Ольга
ВИГОВСЬКА**

Дякуємо всім експертам і членам журі, а зараз – головне. Ми приступаємо до того, чого ви вже давно чекали. Хочемо нагородити переможців за дійсно ефективну працю. За те, що ми отримали справжню насолоду, знайомлячись з вами, з вашим досвідом.

Повірте: нагороди сьогодні гідні всі. Усі ті, хто сьогодні виступав, хто сьогодні не виступав, але презентував свою роботу на нашому виставковому стенді та хто взагалі взяв участь. Ми не могли обійти жодного навчального закладу. Тому запрошуємо для нагородження представників

шкіл усіх 15 областей країни (див віз на С. 9).

Про започаткування виставки „ШКОЛА – ОБДАРОВАНІЙ ДИТИНІ. ОБДАРОВАНА ДИТИНА – РІДНОМУ КРАЮ”

**Ольга
ВИГОВСЬКА**

Шановні друзі! Саме зараз започатковується нова і важлива як для освітян, так і тих, хто за них вболіває, традиція. Всі конкурсні роботи учасників III Всеукраїнського конкурсу наставників обдарованої молоді „Первоцвіт” ми передаємо в єдину в Україні педагогічну бібліотеку – Державну науково-педагогічну бібліотеку імені В.О. Сухомлинського НАПН України. За домовленістю з її директором

Павлою Іванівною Роговою, яка, до речі, є членом оргкомітету цього конкурсу „Первоцвіт”, у головному корпусі Бібліотеки для наукової й педагогічної громадськості країни, студентської молоді з метою поширення сучасного образу української школи та її ролі в державі започатковується на основі конкурсних робіт учасників всеукраїнського конкурсу „Первоцвіт” з березня 2013 року постійно діюча виставка „Школа – об-

дарованій дитині. *Обдарована дитина – рідному краю”*.

Ось тут, у підготовленому нами документі, перелічено всі ваші школи, всі ваші роботи. А для передачі ваших конкурсних робіт на постійно діючу виставку я запрошую заступника директора цієї бібліотеки Людмилу Михайлівну Заліток, кандидата педагогічних наук.

На наших очах, шановні колеги, відбувається головна подія: ДНПБ імені В.О. Сухомлинського НАПН України приймає

Людмила Заліток підписує документ про прийняття робіт на постійно діючу виставку Бібліотеки

конкурсні роботи учасників III Всеукраїнського конкурсу „Первоцвіт”.

**Людмила
ЗАЛІТОК**

Дякую за довіру й обіцяємо, що ваші роботи не будуть лежати й пилитися десь у столах. Вони будуть працювати на нашу освітянську галузь. І мені здається, що з сьогоднішнього дня в нас у бібліотеці започатковується виставка передового педагогічного досвіду, тому що стільки родинок я не чула й не бачила досі. І я вам бажаю натхнення, творчості, успіхів, здоров'я і всього найкращого. *Запрошуємо до нас у бібліотеку!*

**Ольга
ВИГОВСЬКА**

Стенд із конкурсними роботами переможців „Первоцвіт – 2013” в ДНПБ ім. В.О. Сухомлинського

Хочу сказати і про таке: на сайті бібліотеки є розділ, присвячений саме авторам-героям проекту „Педагоги-новатори в Україні. Нагадаю, що з моєї ініціативи та за підтримки НАПН і персонально Василя Григоровича Кременя, який є головою Ради проекту, цей проект є в Україні. За радянських часів був такий проект, а в Україні ми його відродили й продовжили у новому форматі – для керівників закладів середньої освіти. На сайті бібліотеки ми інформуємо про діяль-

ність, здобутки наших педагогів-новаторів. І маю нагоду представити вам відповідального за сторінку на сайті „Педагоги-новатори в Україні”. Це – *Тетяна Іванівна Годацька*, вчений секретар цієї бібліотеки, яка якраз тут разом з нами і фотографує весь сьогоднішній захід. Зі слів Павли Іванівни Рогової, директора цієї бібліотеки, та як свідчить статистика динаміки відвідування сайту, за місяць чисельність відвідувачів зросла до тисячі.

Тепер і вами будуть цікавитися, тому що в перспективі маємо намір і ваші роботи розмістити на сайті бібліотеки.

Шановні мої колеги! Я вас усіх вітаю із вашими нагородами й чекаю вас на площах нашого журналу. Ви тепер знаєте нашу адресу. Пишіть, будь ласка, разом ми зробимо багато чого корисного й унікального.

Шановні друзі! Залишився останній акорд. Президент виставкової компанії „Карше” три роки тому захотів відзначити досягнення будь-яких 3-х сільських дітей й зніціював конкурс „Первоцвіт” для сільської обдарованої дитини. Це я вже потім запропонувала, й

пропозиція була підтримана, не просто подбати про сільську дитину, — а подбати про сільські школи, які плекають сільських дітей. Так конкурс для сільської молоді став конкурсом для сільських шкіл. Але Олександр Михайлович Карпов не змінює своєї позиції. Він дуже цікавиться саме обдарованими дітьми з села й тими закладами, що ними опікуються. І коли він передивився (а він є і заступником голови журі, і членом оргкомітету цього конкурсу) саме ті матеріали, які запропоновано членами журі та експертами до відзнак, то вирішив виокремити серед інших Легедзинську школу.

**Олександр
КАРПОВ**

Действительно, три года назад мы начали этот конкурс как конкурс в поддержку талантливой сельской молодежи. Мы хотели поддерживать детей, которые, увы, не на равных условиях с детьми, которые учатся в городских учебных заведениях. Они силой своей воли, упорства и таланта продвигаются вверх. Мы хотели начать с этого,

но потом, когда конкурс называли „Первоцвіт”, мы подумали, что для того, чтобы „Первоцвіт” был нормальным цветком, а не репейником, нужна плодородная почва, и для этого, наверно, надо любить и лелеять этот цветок, чтобы он стал настоящим. Поэтому конкурс переформатировался. Я сначала был против, а сейчас я с удовольствием называю вас своими коллегами, потому что я тоже считаю, что мы какую-то маленькую часть воспитания талантливой молодежи берем на себя.

Олександр Карпов вручає Приз Легедзинській ЗОШ I-III ступенів Черкаської області

Мы проводим такие конкурсы, как „Первоцвіт”, конкурс талантливых архитекторов, конкурс молодых композиторов, конкурс художников, когда рисуют академические рисунки и получают стипендии... Поэтому когда речь зашла о том, кого отметить, а тут как раз мне рассказали, показали этот материал, я понял, что мы должны вас по-особому, по-своему от нашей компании наградить.

Я вважаю, шановні колеги, не так багато людей в Україні, хто підтримує освітян. Хіба не так? Олександр Михайлович – я

вже пишу в журналі про це неодноразово – саме така людина. І я йому вдячна за вручені призи, нагороди і відзнаки!

**Ольга
ВИГОВСЬКА**

СЛОВО ПРО ТИХ, ХТО ПІДГОТУВАВ І ПРОВІВ ЦЕЙ ЗАХІД

Шановні друзі! Як завжди, добрі справи доходять кінця.

З вами сьогодні були і допомагали проводити для вас цей захід: **Тетяна Іванівна Гodeцька**, вчений секретар Державної науково-педагогічної бібліотеки імені В.О. Сухомлинського НАПН України;

Олена Валентинівна Павловська, заступник директора гімназії № 136 міста Києва, магістр управління, керівник організаційно-презентаційного напрямку конкурсу „Первоцвіт”, яка підготувала й провела презентацію переможців Конкурсу.

Технічну допомогу щодо презентацій надавав педагог-організатор **Антон***, 48 гімназія м. Києва.

Комплекти видань як дарунки від редакції Всеукраїнського науково-практичного журналу „Директор школи, ліцею, гімназії” вручали молоді колеги з 48 гімназії м. Києва: помічник директора **Ганна*** та психолог **Настя***.

Для вас зініціювала, організувала і провела цей

захід голова Оргкомітету III Всеукраїнського конкурсу для наставників обдарованої молоді „Первоцвіт”, головний і науковий редактор всеукраїнського науково-практичного журналу

„Директор школи, ліцею, гімназії”, директор благодійної організації „Центр сприяння суспільному розвитку імені Миколи Пирогова”, видавець журналу, провідний науковий співробітник ДНПБ ім. В.О. Сухомлинського НАПН України, ініціатор і керівник проекту „Педагоги-новатори в Україні”, доцент, кандидат педагогічних наук, заслужений працівник освіти **Виговська Ольга Іванівна**.

**Олена
ПАВЛОВСЬКА**

* На верхньому фото на С. 30: Антон (у першому ряду справа), а Настя і Ганна – у другому ряду.

Ольга Выговская, Алексей Выговский, Татьяна Годецкая

Школы Украины – обществу: всеукраинская колыбель дарований. Наставники одаренной молодежи. Реферативный обзор выступлений участников Третьего всеукраинского конкурса „Первоцвет – 2013”

В статье идет речь о результатах III Всеукраинского конкурса для наставников одаренной молодежи „Первоцвет”.

В эпицентре его внимания – педагоги, руководители учреждений и заведений, которые заботятся о талантливой молодежи, помогают ей раскрыться, заявить о себе... – это все те, кто часто остается за кадром. В этом конкурсе дети, их победы, работы, изобретения – это лишь подтверждение эффективной работы учителей и всех тех, кто к этому причастен. Читатели знакомятся с разнообразными ноу-хау конкурсантов, которые достойны внимания каждого в государстве: от ребенка до руководителя страны.

Ключевые слова: одаренные, система работы с одаренными, технологии, методики и средства сопровождения лелеяння одаренных, результативность работы педагогов, успешность учеников и школ.

Olga Vygovska, Alex Vygovskiy, Tetiana Godetska
Schools of Ukraine for our society: All-Ukrainian cradle of talents. EDUCATORS OF THE GIFTED YOUTH. Review of speeches of the participants of the Third All-Ukrainian Contest for educators of the gifted youth „Primrose - 2013” (“Pervotsvit -2013”)

The article highlights the results of the Third All-Ukrainian Contest for educators of the gifted youth “Primrose - 2013”.

Attention is focused on the role of educators and head teachers who take care of talented young people, help them develop their skills and realize their full potential. As a matter of fact, these people are often remained off screen.

Achievements of schoolchildren, their works and inventions are the best confirmation of the effective work of educators and all those people, who are involved in the process of teaching. Readers get acquainted with various know-how of the participants of the contest, who deserve praise of everyone in the state: from a child to a leader of the country.

Key Words: gifted, system of work with gifted youth, technologies, methods and ways of assistance of cherishing gifted children, effectiveness of teachers’ work, success of students and schools.

Ольга ВИГОВСЬКА

Сподіваюся, що сьогоднішній захід нікого не залишив байдужим. Попереду є ще дуже багато висот, які нам випаде честь досягти. Добре було б, якби ми разом з Вами повірили і всі гострі проблеми, що стосуються Школи. Для цього треба Вам розказувати, а нам друкувати не лише про досягнення, а й про той, часто „тернистий”, шлях до них. Ставте ці питання! Ось тоді б ми гуртом, колективом авторів нашого журналу, до складу якого постійно залучаємо Міністерство й Кабмін, НАПН і Верховну Раду, підняли б разом нашу Україну, бо, як відомо, „державна школою стоїть”! Тож заради неї, заради наших дітей ставаймо сміливими, ширими й працюймо разом. Сердечно запрошую Вас на площі журналу „Директор школи, ліцею, гімназії”!

Я вас вітаю, бажаю вам успіхів, здоров'я, радості, сутнісного людського почуття – любові. Я щаслива, що бачу вас тут у цій залі. І щаслива буду бачити вас на сторінках нашого журналу. Хай вам щастить і надалі! До нових зустрічей!

ОЗОНІВЦІ УСІХ КРАЇН... !

Інноваційна
школа

Автор статті, методист, учитель з багаторічним стажем ділиться враженнями від побаченого і почутого на III Всеукраїнському фестивалі педагогічних ідей „Мій особистісно зорієнтований урок”, який нещодавно відбувся у м. Новограді-Волинському Житомирської області. Подано фрагменти матеріалу, представленого на проведеному в рамках фестивалю майстер-класі. Переглянувши статтю, читачі впевняться, що в Україні є багато вчителів – майстрів своєї справи, які освоюють технологію особистісно зорієнтованого навчання.

Ключові слова: Особистісно зорієнтоване навчання, урок, нові технології навчання, педагогічний досвід, підвищення кваліфікації, фестиваль.

Бессонная ночь в поезде, усталость – все это куда-то исчезло, как только начался фестиваль педагогических идей „Мій особистісно зорієнтований урок”. Всеукраинский. Третий. А для меня – первый. Внимательно прислушиваюсь, присматриваюсь. Чувствуется, что многие здесь не впервые, встречаются со знакомыми, радуются, обнимаются, целуются.

Объявлено о начале фестиваля. Звучат приветственные слова, выступают танцевальные детские коллективы – нарастает ощущение праздника. Но вот первый „серьезный” вопрос – „Дискуссионная трибуна”. Определяется круг проблем, которые планируется обсудить: с одной стороны, свое мнение по проблемной теме – „Формирование субъектности ученика-читателя” – будут высказывать представители науки, с другой – учителя-практики и

методисты. Это было интересно. Во многом оппоненты единодушны, а когда возникали разногласия, убедительность той или иной точки зрения решал зал. В руках участников фестиваля были представленные белорусскими друзьями пульты системы „Форум”, и на экране демонстрировалось, кого поддерживает аудитория. Обсуждение было активным, эмоциональным и затянулось бы надолго, если бы ведущие Фасоля А.Н. и Линевиц П.К. четко не следили за соблюдением регламента.

С сожалением выхожу из актового зала Новоград-Волинского колледжума. Следующий этап работы – посещение открытых уроков. Начало занятия вызвало интерес: четкое объявление темы, постановка

**Михайло
ЗИГМАН**

Методист Малинівського РМК
м. Одеси

целей и задач, мотивация — все было, как положено, но ко всему этому нужно прибавить непринужденную спокойную манеру ведения

урока, контакт с детьми, владение голосом, дикторское мастерство при чтении текста — все это привлекало и свидетельствовало о том, что перед нами мастер, настоящий учитель. В суматохе начала фестиваля я недостаточно внимательно ознакомился с программой и поэтому, когда меня заинтересовали урок, решил узнать, кто его проводит. Вначале не поверил своим глазам: „Криворотенко Ольга Григорівна (вчитель, Ганівський НВК Верхньодніпровського району, Дніпропетровська область)”. Оказывается, свое мастерство демонстрировали учителя из разных регионов Украины! Остается только восхищаться мужеством и мастерством педагогов, решившихся проводить уроки в другом городе и в „чужом классе”. Да и авторитетом того, кто сумел убедить давать эти уроки.

Но вернемся к уроку Ольги Григорьевны. А ведь не чувствовалось, что она работает в незнакомом классе. Легкое волнение. Но это естественно, так как было много присутствующих, и в таких случаях учитель, конечно, волнуется.

Тема урока — „Розвиток зв'язного мовлення. Створення фанфіку” (на матеріалі оповідання Є. Гуцала „Сім'я дикої качки”) — вызвала интерес и предполагала некую интригу. Создание своего произведения на материале оригинала — ведь это задание для детей с достаточно высоким уровнем подготовки, склонных к твор-

честву. А тут – „обычный” класс. И тем не менее, талант, мастерство учителя помогли сделать урок интересным и для детей, и всех присутствующих. Ольга Григорьевна сумела „выжать” из содержания рассказа все, что можно было, решить поставленные в начале урока задачи. Дети высказывали мнение по содержанию произведения, спорили, доказывали свою точку зрения. Велась работа не только над выяснением главной мысли рассказа, обсуждались художественные особенности текста, учащимся предлагались интересные лексические задания. Урок отличался разнообразием видов работ: самостоятельных, творческих. Кроме того, обсуждались важнейшие морально-этические вопросы. На примере героев рассказа ребята рассуждали о проблемах человеческой доброты и жестокости, милосердия и искренней, настоящей заботы о природе. Характеризуя главных героев, учитель решал и другие задачи: развивал критическое мышление, внимание, наблюдательность, память, учил давать объективную оценку событиям и поступкам героев, делать выводы, формировал мировоззрение учащихся.

Хочется сказать доброе слово и о детях Новоград-Волынского колледжума. ОНИ БЫЛИ НА ВЫСОТЕ. Показали умение критически мыслить, доказывать собственную точку зрения, красиво выражать свои мысли. Безусловно, это заслуга учителя, который их так хорошо учит, – Шлапак Татьяны Николаевны. Спасибо Ольга Григорьевне за урок, а Вам, Татьяна Николаевна, за детей!!!

Краткий перерыв (всего 30 минут) – и следующий этап фестиваля. Работа проблемных лабораторий под девизом „Пошук нових ідей для розв’язання актуальних проблем особистісно зорієнтованого навчання”. Одночасно презентували себе 7 лабораторій по раз-

личным направлениям. Называю некоторые: „Система роботи вчителя-словесника з проблеми формування суб’єктності учня-читача”, „Формування загальнонавчальних умінь учнів основної школи”, „Оцінювання в умовах особистісного і компетентісно-зорієнтованого навчання”, „Проектна діяльність як засіб формування самостійності учня-читача”, „Застосування елементів дебатних технологій як засіб формування критичного мислення школярів”.

Как видим, обсуждались актуальнейшие для нашего образования вопросы. Модераторы каждой лаборатории давали директорам учебных заведений, заместителям, учителям-практикам возможность показать свое видение той или другой проблемы и пути ее решения, поделиться опытом работы. Такая форма обсуждения различных направлений педагогической деятельности сделала работу лабораторий интересной и очень продуктивной.

Было большое желание участвовать в работе каждой лаборатории, но выбор пал на ту, которая связана непосредственно с моей работой и близка мне – „Організація роботи навчального закладу і методичних служб із забезпечення формування школяра як суб’єкта діяльності”. Один из вопросов, который вызвал интерес и активное обсуждение, – „Розвиток індивідуальних здібностей учнів як складової реалізації особистісно зорієнтованого навчання та виховання”. Другими словами, выявление характера одаренности ученика, его возможностей и развитие способностей. То, что каждый ребенок обладает определенными способностями, факт, не требующий доказательств, и задача школы – выявлять их и развивать. Но практика показывает, что выявление способных и одаренных детей часто сводится к тому, что каждый учитель стремится отправить их на „свою”

олимпиаду, „свой” МАН, конкурс. Время, нагрузка, здоровье этих детей не учитываются. Именно такая постановка вопроса вызвала острую реакцию у тех, кто обсуждал проблему одаренных и талантливых детей. Все были единодушны: необходима кропотливая работа по поиску, определению профиля одаренности и развитию таких ребят.

На этом же заседании присутствующие имели возможность получить информацию сотрудника научной библиотеки Украины им. В.О. Сухомлинского Ольги Угловой о той помощи, которую может оказать библиотека учителям, администрации школ, научным сотрудникам.

И в очередной раз в течение этого дня, как в сериале, прозвенел звонок в самый интересный момент, возвестивший о том, что начинается следующий этап фестиваля: всех приглашали принять участие в работе мастер-классов. Проводили их педагогические работники разных категорий и специализаций: с учеными степенями и без, директора школ, заместители и просто учителя-практики. Темы были интересными и желание принять участие в их работе тоже, но у меня была своя тема, и я предложил ее участникам фестиваля. Это проблема учебной мотивации.

В современной школе существует много проблем, среди которых едва ли не самой острой выступает **проблема учебной мотивации**. Мы привыкли к тому, что процесс обучения часто превращается в „наполнение” ученика знаниями, умениями и навыками. Ученик должен „глотнуть” и „переварить” все, чем его „кормит” наставник. И дело не только в качестве и количестве „пищи”, а еще и в том, хочет ли человек есть. Тяжело кого-либо чему-то научить, если он относится к учению и к знаниям безразлично, без интереса, не ощущая и не осознавая потребности в них. Отсутствует аппетит.

Поэтому перед учителем возникает задача формирования и развития мотивации учебной деятельности. Для того, чтобы ученик по-настоящему включился в работу, нужно, чтобы задачи, которые ставятся перед ним в процессе обучения, не только были понятными, но и внутренне принятыми, то есть нашли эмоциональный отклик, стали личностно значимыми. Принуждение не поможет, поскольку, как гласит народная мудрость, „даже один человек может привести коня к реке, но и сотня не заставит его напиться”. Очень точно об этом говорил Оскар Уайльд: „Образование – чудеснейшая вещь, и неплохо помнить: ничему из того, что нужно было бы знать, насильно не научишь”.

В формировании учебной мотивации большую роль играет **личность учителя**. Можно владеть современными технологиями, спланировать красивый урок, подобрать нужные и полезные виды работ, но дети тебя не будут воспринимать, слушать вполуха. А затем (самые добросовестные) воспроизведут материал учебника или конспекта, чтобы потом забыть. Сколько в своей жизни я встречал таких учителей! Все просто: любят учителя – любят предмет. Вот тогда хорошо воспринимаются и передовые технологии, и традиционные методы и приемы. В таких случаях можно говорить и о формировании учебной мотивации, и личностно ориентированном обучении.

Таким был первый день. Незабываемым был и вечер – общение в кругу друзей „Озонівці усіх країв, єднаймося!”. Это действительно был праздник единения единомышленников разного возраста, разных регионов, с научными степенями и без, руководителей и „просто учителей”.

Второй день работы фестиваля оказался не менее насыщенным и интересным. Уже хотя бы потому, что почти все школы Новограда-

Волынского принимали гостей и открытые уроки давали хозяева.

Я выбрал обычную общеобразовательную, без всяких специализаций школу № 2. Именно здесь увидел учителя, которого любят дети. Небольшой эпизод. Стою в сторонке, ожидая начала открытого урока. К учительнице подбегает стайка девочек и взволнованно говорит: „Оксано Миколаївно! Ми так хвилюємось”. Эта фраза сказала о многом. И об отношении ребят к учителю, учебе, школе, искренности, открытости, доброте и желанию не подвести учителя.

И они, действительно, не подвели. Интересной оказалась сама по себе тема урока: „Образ матері в поезії поетів-земляків”. Звучали стихи и музыка, искренние слова о матерях: литературных образах и своих собственных, демонстрировались портреты поэтов и краткие биографические справки. Кроме познавательного значения: знакомства с литературой родного края, урок имел большое воспитательное значение, заставлял задуматься об отношении к матери, вызывал желание быть любящим, заботливым сыном, дочерью.

В каждом открытом уроке есть изюминка. Особенностью этого урока были единство учителя и учеников, их искренность, желание не подвести, показать все, на что способен каждый. Было то, что мы называем лично ориентированный урок. Оксана Николаевна Бойко, работая в школе всего два года, сумела научить ребят многому: критически мыслить и доказывать свое мнение, знать и любить украинскую литературу и уметь выразить красиво свою мысль. Все, кто присутствовал на этом уроке, благодарили детей, учителя и директора школы Гарбовскую Л.Г., которая сумела подготовить такого учителя, доверить ему проведение ответственного мероприятия и быть уверенной, что молодой учитель справится.

Заканчивался фестиваль, подводились итоги и очень важным было не только теоретическое обоснование лично ориентированного обучения, но и продемонстрированные примеры применения его на практике, эффективность использования. Участники фестиваля убедились еще раз, что лично ориентированное обучение – это работа не только о развитии интеллекта ученика, но и создание условий для полноценного развития его личности. Учитель становится диагностом и помощником в этом процессе. Лично ориентированное образование подразумевает ориентацию на обучение, воспитание и развитие всех учащихся с учетом их индивидуальных способностей: возрастных и интеллектуальных; на разный уровень сложности программного материала доступного каждому ученику; предполагает распределение учащихся по однородным группам с учетом их способностей, профессиональной направленности; отношение к каждому ребенку как к уникальной индивидуальности.

Третий Всеукраинский фестиваль педагогических идей „Мій особистісно зорієнтований урок”, как и два предыдущих, прошел организованно и с большой пользой для всех участников. Естественно, его проведению предшествовала большая подготовительная работа. Поэтому хочется сказать несколько добрых слов об организаторах. Один из них – старший научный сотрудник Института педагогики Национальной академии педагогических наук А.Н Фасоля. На протяжении ряда лет он „мотался” по Украине, консультировал, создавал творческие группы, проводил мастер-классы, показывая на практике, что такое лично ориентированное обучение. На фестивале представители различных регионов рассказывая об эффективности и результативности методики лично

орієнтованого обучения, благодарили Анатолия Николаевича за помощь в ее освоении. Они почувствовали вкус к творчеству. Увидели результаты своего труда. Очень хорошо о Фасоле А.Н. сказала главный редактор журнала „Директор школы, лицея, гимназии” Ольга Ивановна Выговская: „...*Ви потужне світило на педагогічному небосхилі, тож і надалі бажано світити, горіти та ще й радіти від наростаючої потужності Вашого світлого променю особистісно-орієнтованої освіти серед українського вчителства...*”

Еще один человек, без которого фестиваль „Мій особистісно зорієнтований урок” не состоялся бы, — П.К. Линевиц, заведующий информационно-методи-

ческого центра городского управления образования и науки. Именно он является инициатором проведения фестиваля в Новоград-Волынском. Сумел убедить руководство города, отдел образования, директоров школ, учителей в важности форума. Спасибо и Вам, Павел Казимирович, за то, что дали возможность познакомиться с хорошими учителями, директорами и умными детьми.

Вызывает удивление, что ни один канал Центрального телевидения не заинтересовался этим, на мой взгляд, общегосударственным мероприятием. Ведь приехали представители из 18 регионов Украины и г. Киева, гости из Белоруссии, звучали приветственные слова российских коллег. Многие участники приехали за свой счет. Некоторые преодолели сопротивление администраций, приехали, потому что на фестивале обсуждались важнейшие вопросы развития образования в Украине, говорилось о новейших технологиях. Я бы сравнил этот фестиваль с Всеукраинским съездом учителей-новаторов, который близко к сердцу принимают все, что касается будущего нашего образования.

Спасибо организаторам, хозяевам и всем участникам за этот праздник! Пусть будут и четвертый, и пятый, и шестой фестивали... И приезжают на них учителя многих краев, областей, регионов, стран...

Озонівці усіх країн, єднаймося!..

Михайл Зигман „ОЗОНовцы всех стран...!”

Автор статьи, методист, учитель с многолетним стажем делится впечатлениями от увиденного и услышанного на III Всеукраинском фестивале педагогических идей „Мой лично-ориентированный урок”, который недавно состоялся в Новоград-Волынском Житомирской области. Подано фрагменты материала, представленного на состоявшемся в рамках фестиваля мастер-классе. Просмотрев статью, читатели убедятся, что в Украине есть много учителей — мастеров своего дела, которые осваивают технологию лично-ориентированного обучения.

Ключевые слова: Лично-ориентированное обучение, урок, новые технологии обучения, педагогический опыт, повышение квалификации, фестиваль

Mikhailol Zigman “OZONovtsi” of the world...!

The author, an experienced teacher shares his impressions of what he saw and heard at the Third National Festival of pedagogical ideas „My Student-Centered Lesson”, which recently took place in Novograd-Volynskyy, Zhytomyr region. Here you can find some materials presented at the Festival’s master class. After reviewing the article, readers will be convinced that in Ukraine there are many teachers — masters of their craft who are eager to use the technology of student-centered teaching.

Key Words: Student-centered teaching, lesson, new technologies of teaching, pedagogical experience, in-service teachers’ training, festival.

КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТ- НІСТЬ ОСОБИСТОСТІ І СПІЛКУ- ВАННЯ В СУЧАСНОМУ СВІТІ: ФІЛОСОФСЬКО-ОСВІТНІЙ АСПЕКТ

*Інноваційна
школа*

У статті представлено феномен спілкування як об'єкт філософського пізнання. Сучасна концепція спілкування з'ясовує його сутність як соціального явища, враховуючи його функції, форми прояву тощо. В інформаційному суспільстві феномен спілкування набуває характерних особливостей. Викладене зумовлює врахування цих особливостей у практичній освітній діяльності, а також необхідність формування комунікативних навиків як основи соціалізації особистості.

УДК 005.336.2:316.612:
37.013.73

Ключові слова: феномен спілкування, інформаційне суспільство, комунікативна компетентність, соціалізація особистості.

Успішність сучасної особистості в значній мірі визначається її комунікативною компетентністю. Про це йдеться не лише у наукових працях з філософії освіти – про це зазначено в освітніх документах, головним з яких є Державний стандарт. Як ключові компетентності визначені, серед інших, вміння спілкуватися, а також інформаційно-комунікаційна компетентність, як галузева – комунікативна компетентність учнів. Ці компетентності розуміються як здатність особистості застосовувати у конкретному виді спілкування знання мови, способи взаємодії з людьми, що оточують її та перебувають на відстані, навички роботи у групі, володіння різними соціальними ролями. Вони передбачають оволодіння всіма видами мовленнєвої діяльності, основами культури усного і писемного мовлення, базовими вміннями і навич-

ками використання мови в різних сферах і ситуаціях [1]. Це зумовлює все більш глибоке вивчення й осмислення самого феномену спілкування та його особливостей в умовах сучасного етапу розвитку цивілізації. Актуальність досліджень феномену спілкування пояснюється практичною необхідністю розв'язання проблем розвитку людини на нинішньому етапі суспільного поступу.

Розкриємо сучасне розуміння феномену спілкування у філософській антропології та окреслимо у зв'язку з цим проблеми освітньої практики в розвитку особистості інформаційного суспільства.

**Владислава
ТКАЧЕНКО**

Студентка IV курсу
Інституту філософської освіти і
науки НПУ імені
М.П. Драгоманова

Директор школи, ліцею, гімназії № 3'2013

СПІЛКУВАННЯ: ТРАКТУВАННЯ ПОНЯТТЯ СУЧАСНИМИ ВЧЕНИМИ

У *Філософському словнику соціальних термінів* (упоряд. В.П. Андрущенко та ін., 2002) знаходимо таке визначення: **спілкування** – це одна із форм людської взаємодії, істотна ознака життєдіяльності як суспільної істоти. Концепція спілкування з'ясовує сутність соціального явища, його структуру й функції, мотиви й форми прояву, межі існування й умови здійснення [7, С. 457].

За *Філософським енциклопедичним словником* (2002), спілкування – це тип відносин, що характеризуються ставленням партнерів один до одного як до істот, наділених ознаками суб'єктивності. Оскільки презумпція такого ставлення не обмежена рамками людського світу, учасниками спілкування здатні поставати як люди, так й інші живі істоти; ми також спілкуємося зі світом загалом текстами і цінностями культури. Водночас не всі міжлюдські стосунки можна визначити як спілкування, а тільки такі, що ґрунтуються на взаємному визнанні суб'єктивності і певною мірою набувають характеру самоцілі, формують внутрішню духовну спільність учасників [6, С. 603].

Спілкування визначається *В.Г. Кременем* як „взаємодія двох або більше людей, спрямована на узгодження і об'єднання їхніх зусиль з метою налагодження відносин і досягнення загального результату. Спілкування є не просто дією, а саме взаємодією: воно здійснюється між учасниками, кожний з яких рівною мірою є носієм активності й передбачає її у своїх партнерах” [3, С. 424]. На думку вченого, це найважливіший фактор формування інтерактивної сфери людини, тому він зауважує про важливість вивчення феномену спілкування у сучасній філософській антропології.

Спілкування виступає одним з проявів системи зв'язків людини зі світом, і тому являє собою потужний чинник соціалізації і розвитку її особистості. Отже, спілкування є невід'ємною складовою людської діяльності, засобом діалогічного існування людини в світі; спілкування передбачає суб'єктивність сторін та індивідуальність позицій. У філософських дослідженнях ця специфічно людська діяльність отримала назву комунікації (комунікативної діяльності). Комунікативна діяльність має свої форми, характер, засоби і є об'єктом вивчення різних наукових галузей. Узагальнююче знання про комунікацію (спілкування) здобуває філософія.

Соціальний розвиток у найбільш загальному вигляді, який дає змогу розв'язувати особистості максимально широке коло практичних завдань, на думку *В.Г. Кременя*, має п'ять параметрів. *Соціальні знання*, що визначають міру орієнтованості індивідуума у навколишньому світі (соціальне оточення, середовище проживання, орієнтування у часі, географічна, політична, економічна орієнтація та інше). Важливим моментом у цьому є систематизація, оскільки особистість стикається з ними не в логіці науки, а в логіці життя. ►

Осягнення феномену спілкування здійснювалося водночас із висвітленням соціальної природи людської особистості, осмислювалося як соціальне явище. Осмислення спілкування як комунікативних відносин з іншими, у чому проявляється внутрішня інтенція людського буття, з'являється у вчених XVII–XIX ст.: *Ф. Гемстергойса*, *Ф. Шляєрмахера*, *Л. Фьоербаха*, *К. Маркса* та ін. У XX ст. феномен спілкування піддається аналізу у всій різноманітності його аспектів, як вирішальна сфера формування людської особистості. Постає філософія діалогу *Ф. Ебнера*, *Ф. Розенцвайга* і *М. Бубера*. Філософи екзистенційного і персоналістичного напрямку – *Г. Марсель*, *К. Ясперс*, *Е. Муньє*, *О. Больнов* – закріплюють визначальну роль за спілкуванням у життєвому світі особистості. Комунікація – ключове поняття філософії *К. Ясперса*. На його думку, світ – це світобудова комунікацій: людського спілкування і взаєморозуміння.

Поняття комунікації є центральним у теорії „комунікативної дії” *Юргена Хабермаса*. Умови, за яких учасники спілкування могли досягти порозуміння, він визначає поняттям „комунікативна компетенція” [8, С. 387].

З'ясуємо сучасне розуміння терміну „спілкування” (див. врізи на С. 38 і С. 39).

Отже, як бачимо, комунікація посідає надзвичайно важливе місце у здатності до активного та інтерактивного спілкування, що повною мірою сприяє соціальному розвитку особистості в сучасному світі. Спілкування

у свою чергу забезпечує людині саморозвиток (за рахунок отримання інформації) і самореалізацію (через входження до соціуму завдяки комунікативній діяльності).

З іншого боку, розвиток особистості в сучасному суспільстві все більше регламентований такими глобальними тенденціями суспільного буття, на які вказують В.Н. Лавриненко та В.П. Ратніков, як технологізація, інституалізація, глобалізація, віртуалізація, інформатизація і т.п. [5, С. 352]. Ці процеси відповідним чином відбиваються безпосередньо й на характері міжособистісного спілкування. Цікаво, що це стосується як сутнісної сторони і змісту спілкування, так і його інструментального боку, пізнавальних можливостей і способів їх використання (див. віз на С. 40).

Таким чином, розвиток особистості в суспільстві знань, з одного боку, зумовлений і підтриманий швидким розвитком сучасних інформаційних технологій і нових цивілізаційних умов. З іншого, ускладнюється, або спотворюється, викривлюється – стає однолінійним, що шкодить гуманістичним началам людини, а отже і суспільства. В таких умовах важко переоцінити значення спілкування як такого, що несе в собі гуманістичне підґрунтя об'єднання соціуму. Саме спілкування стає тим фактором, який може бути застосованим на користь гармонійного розвитку особистості.

Представники гуманістично спрямованої філософії (В.П. Андрущенко, Л.В. Губерський, В.Г. Кремень,

Вербальна сфера розкриває здатність до самостійної активності у сфері мовного висловлювання (володіння формами мовного висловлювання, діалогу, дотримання етикетних форм спілкування тощо). Особливої значущості набуває здатність до активних мовних дій. Рівень розвитку вербальних здібностей багато в чому визначає успішність оволодіння як теоретичними знаннями, вираженими у формі навчальних текстів, так і практичними навичками, оскільки структура сучасного навчання передбачає у людини наявність розвиненої здібності до різного роду мовних висловлювань і комунікації.

Інтерактивна сфера розкривається через уміння самостійно організувати взаємодію з іншими людьми і підкорятися вимогам у групових діях (уміння прийняти групове завдання, виконувати спільні дії, дотримуватися групових норм, ієрархічних відносин тощо).

Сфера оцінних і самооцінних відносин визначає специфіку ставлення до себе і до інших людей (глобальна оцінка себе і самооцінка за окремими показниками, глобальна оцінка членів соціуму й уміння порівняти себе з ними). Самооцінка – складне динамічне особистісне утворення, особистісний параметр розумової діяльності, яка виконує передусім регуляторну функцію і здебільшого обслуговується комунікативними вміннями, проявляється у ситуаціях спілкування.

Мотиваційна сфера у широкому тлумаченні – це те, що спонукає людину до певної діяльності, те, заради чого така діяльність здійснюється [3, С. 423–426].

*Авторська розробка.

Технологізація спілкування означає, що воно все більше здійснюється за посередництва засобів ІТ-технологій, які витісняють з процесу комунікації безпосередній зв'язок між учасниками спілкування, а отже, позбавляють його теплоти, душевності, людяності. Внаслідок цього результат пізнання через спілкування помітно збіднюється, оскільки при цьому втрачається образна, або чуттєва, складова одержуваного знання і відповідно його емоційна забарвленість. Суттєву ж пізнавальну роль чуттєвого знання підкреслювали свого часу ще Ф. Бекон і Дж. Локк, К.Д. Ушинський і В.О. Сухомлинський та ін., а нині невід'ємною складовою пізнання й розвитку особистості проголошує чуттєву складову І.А. Зязюн.

Інституалізація проявляється у все більш чіткій організації та формалізації спілкування, в переважанні масових форм комунікації над індивідуальними. Живе безпосереднє спілкування зводиться до комунікації, перетворюється на чисте отримання інформації. При цьому роль комунікаторів все більше беруть на себе соціальні інститути – засоби масової інформації, у першу чергу телебачення, політика, релігія, освіта та інші, які завжди переслідують свої цілі, не враховуючи цілі своїх об'єктів.

Глобалізація спілкування полягає у своєрідному „стисканні” соціального та комунікативного простору. З одного боку це реальна можливість повноцінного спілкування з партнером, який знаходиться в будь-якому куточку Землі. З іншого – певна стандартизація зразків і способів спілкування. Пояснюються вони тим, що стереотипність дозволяє віднайти спільні змістовні й формальні патерни, які полегшують спілкування. Водночас такому спілкуванню бракує як індивідуальної забарвленості, так і характерних національно-етнічних особливостей, культурної своєрідності, що збіднює загальний духовно-культурний простір.

Віртуалізація спілкування означає виробництво та споживання інформації як нової сфери суспільного буття. Завдяки цьому, питома вага матеріальних та енергетичних потоків у загальній структурі соціальної реальності починає поступатися питомій вазі інформаційних потоків, які переважно існують у віртуальній формі. Це кардинально змінює не тільки спосіб буття, а й мислення людини, її життєві цінності та інтереси.

Як зазначає С.Г. Спасібенко, в умовах інформатизації суспільства все більш небезпечним стає нове протиріччя: поглинання соціального інформаційністю, підрип свободи людини, зомбування, гіперконформізм з орієнтацією на споживчу вартість, втрата сенсу життя. Подолати це протиріччя, на думку вченого, можна, лише усвідомлюючи, що в інформаційному суспільстві головним ресурсом є не інформація сама по собі, а передусім людина, діяльність і соціальна політика, яка забезпечує зростання культури суспільства [4, С. 110].

Зазначені тенденції помітно посилюють прагматичні цілі та характер спілкування, призводять до того, що духовність все більше втрачає свою роль і позиції.

М.М. Михальченко та ін.), яка набуває в Україні дедалі більшого поширення, на противагу прихильникам традиційного і раціоналістичного підходів, убаचाють сенс освіти, її зміст як необхідну умову для особистісного самовираження, самоствердження людини, як можливість найбільш повно й адекватно відповідати природі людського „Я”.

Зазначене виводить на перший план комунікативні уміння, які формуються у навчальному процесі. Суб'єкт-суб'єктні відносини у навчанні, в яких тільки й можливо сформувати активну особистість, передбачають ведення обопільного активного діалогу, плідної комунікації, в яких формуються, розвиваються обидва комуніканти. Розуміння необхідності формування комунікативних навичок, практичного уміння спілкування мають стати не лише завданням учителя по відношенню до учня, але й його власної компетентності. Тільки комунікативно компетентний учитель може виховати комунікативно компетентного учня. Вчитель має бути зорієнтованим на організацію продуктивної педагогічної взаємодії. Такі комунікативні ситуації активізують розвиток особистості, опанування знаннями, способами дії і мислення тощо.

Василь Кремень наголошує, що навіть за умови застосування найсучасніших комп'ютерних систем, високих телекомунікаційних технологій, які, без сумніву, стимулюють ефективність навчального процесу, ніщо і ніхто не в змозі повністю витіснити і змінити мистецтво безпосереднього емпатичного педагогічного діалогу

„вчитель – учень”. Тому особливо важливою є підготовка високопрофесійних педагогічних та науково-педагогічних працівників, які відповідають інтеграційному критерію „педагогічна майстерність + мистецтво комунікації + новітні технології” [3, С. 334]. Таким чином, комунікативна компетентність учителя як фахівця-предметника розглядається й як компетентність особи, яка професійно займається соціалізацією підростаючої особистості.

Отже, сучасна цивілізація висуває перед особою нові вимоги до її професійних та особистісних якостей, і однією з центральних компетентностей особистості виступає комунікативна компетентність. Вона є не лише засобом досягнення дійсності, а й засобом самотворення, самоствердження особистості, творення культури і суспільних відносин.

Підсумовуючи, зазначимо, що спілкування не випадково є сферою підвищеної уваги філософської антропології. Філософія освіти розглядає спілкування як центральний феномен соціалізації особистості, а комунікативну компетентність як її основну умову (див. Схему 1). Враховуючи складність феномену спілкування і важливість формування відповідних компетентностей особистості потрібно зауважити закономірність глибоких перспективних досліджень цього феномену, який слугує пізнанню об'єктивної реальності, цивілізаційного поступу, а також необхідність розроблення відповідних інтерактивних методик досягнення зазначених компетентностей.

ЛІТЕРАТУРА

1. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти. – Інформаційний ресурс. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-%D0%BF>
2. Кремень В.Г. Освіта в контексті сучасних соціокультурних змін // Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти: зб. наук. пр. – Вип. 27 (31). – В 3-х ч. – Ч. 1. – Харків: НТУ „ХПІ”, 2010. – С. 13–18.
3. Кремень В.Г. Філософія людиноцентризму в стратегіях освітнього простору / В.Г. Кремень. – К.: Педагогічна думка. – 2009. – 520 с.
4. Спасибенко Н.Г. Социально-психологические и биологогенетические свойства человека // Социально-гуманитарные знания. – 2002. – № 3. – 108–127.
5. Філософія: Учебн. для вузов / Под ред. В.Н. Лавриненко, В.П. Ратникова. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2001. – 677с.
6. Філософський енциклопедичний словник / НАН України. Ін-т філософії ім. Г.С. Сковороди; ред. кол. В.І. Шинкарук (голова) та ін.; наук. ред. Л.В. Озадовська, Н.П. Поліщук. – К.: Абрис, 2002. – 747 с.
7. Філософський словник соціальних термінів / під заг. ред. В.П. Андрущенка. – К.; Х.: ТОВ „Корвін”, 2002. – 671 с.
8. Хабермас Юрген. Комунікативна дія і дискурс // Першоджерела комунікативної філософії. – К.: Либідь, 1996. – С. 84–91.

Ткаченко Владислава

Комунікативная компетентность личности и общение в современном мире: философско-образовательный аспект

В статье представлен феномен общения как объект философского познания. Современная концепция общения определяет его сущность как социального явления, учитывая его функции, формы проявления и т.п. В информационном обществе феномен общения приобретает характерные черты. Изложенное обуславливает учет этих особенностей в практической образовательной деятельности, а также необходимость формирования коммуникативных навыков как основы социализации личности.

Ключевые слова: феномен общения, информационное общество, коммуникативная компетентность, социализация личности.

Vladyslava Tkachenko

Communicative competence and communication in the information society: philosophy and educational perspective

The paper presents the phenomenon of communication as an object of cognition in philosophy. The modern concept of communication finds its essence as a social phenomenon, including its functions, manifestations etc. In the information society, the phenomenon of communication acquires some characteristics. The article unfolds the importance of these features in practical educational activities, as well as the necessity of communication skills as the basis for socialization of individuals.

Key Words: the phenomenon of communication, information society, communicative competence, the socialization of individuals.

ВЗАЄМОДІЯ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ЗІ ШКОЛОЮ:

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАСТУПНОСТІ НАВЧАННЯ

**Інноваційна
школа**

УДК 37.062

*Особливістю сучасності є те,
що людина, щоб реалізуватися в суспільстві,
повинна вчитися практично все життя.
Ми вчимося, щоб навчати інших...*

З особливостями роботи навчального закладу в умовах експериментального педагогічного дослідження, метою, завданнями, побудовою алгоритму цієї роботи пропонуємо познайомитися через статті, підготовлені вчителями-інноваторами для використання в практичній діяльності працівниками освіти та всіма, хто зацікавлений у розвитку та зміцненні вітчизняної освітньої галузі. Необхідність та актуальність педагогічного нововведення полягає у розробленні та апробації інноваційного механізму взаємодії „школа – вищий начальний заклад”. Це максимально оптимізує формування практичних знань, умінь і навичок студентів; розширить можливості соціалізації учнів, забезпечить наступність між загальною та вищою освітою.

Ключові слова: експериментальне педагогічне дослідження, нововведення, інноваційний механізм взаємодії „школа – вищий начальний заклад”, гіпотеза, наукова новизна.

**Тамара
КРИК**

Директор спеціалізованої школи № 91 Шевченківського району м. Києва, відмінник освіти України

Актуальність інноваційної політики в освітній сфері, переведення системи освіти на інноваційний шлях розвитку зумовлюють запровадження в навчальних закладах передових педагогічних технологій у навчально-виховний процес, що сприятиме пе-

реведенню закладів освіти з режиму функціонування в режим постійного розвитку, забезпечуватиме суттєве зростання професійної майстерності педагогічних працівників, підвищуватиме якість опанування учнями знань, практичних умінь та навичок.

Школа №91 – має статус спеціалізованої з поглибленим вивченням інформатики з 2006 року, тому мета інноваційної діяльності визначилась як впровадження новітніх інформаційних технологій, створення комфортних умов для всебічного розвитку кожної дитини, яка йде в ногу із суспільством, володіючи сучасними комп'ютерними засобами.

Один із педагогів-науковців Г. Сиротенко стверджує: „Сьогодні освіта постанала перед альтернативою: або зробити відчайдушний, рішучий стрибок на підніжку останнього вагону потягу, що швидко прямує в новий світ високих технологій та інноваційного розвитку, або залишитися на пероні науково-педагогічної відсталості”.

Об'єктом дослідження постали нові стратегії навчання – інформаційні технології. Мета дослідження – формування принципово іншого образу школи, школи майбутнього, яка б створила для кожної дитини ресурс її особистісного розвитку, підтримала б бажання вчитися оцінювати досягнення, а не помилки. Основною формою організації інноваційної діяльності є **педагогічний експеримент** – метод дослідницько-педагогічної діяльності, який передбачає істотні зміни у змісті, формах і методах роботи з метою підвищення їхньої ефективності. Інноваційний педагогічний експеримент виконує не лише оцінну, а й прагматичну (вивчення умов упровадження інно-

вацій) та прогностичну (визначення перспектив розвитку нововведень) функції. Необхідна умова доказовості педагогічного експерименту – наявність програми і методики його проведення. Навчально-виховне нововведення – інформаційні технології – пройшло декілька етапів: *обґрунтування* доцільності й можливості нових досліджень; *побудови гіпотези*, в якій прогнозовані пози-

Підготовка до ДПА з інформатики

Intel. Навчання для майбутнього

Шкільний конкурс юних талантів

Творчість школярів у пісковій анімації

Український науковий антарктичний центр

тивні й негативні наслідки; *здіяння експериментальних і контрольних об'єктів* із вказівкою ступеня їхньої репрезентативності (показовості), специфіки, а також порівнянності; *результативність* – моніторинг якості освіти учнів з базових дисциплін.

Згідно з технологією сучасного дослідника проблем управління Ф. Гельфера, інноваційна діяльність може розгортатися за однією з таких моделей: „Наказ”, „Щеплення”, „Впровадження”, „Зрощування” та „Вирощування”. За останнім типом побудована інноваційна діяльність СШ №91, а саме „ініціатор нововведення не розглядає свою ідею як остаточну, завершену, а організовує спільне з колегами розроблення потрібної навчально-виховного закладу ідеї проекту інноваційних дій”.

Перед вчителями-першопрохідцями Зброцькою О.М., Головко Л.Ю., Колесник В.М., Легкодух Т.М. було поставлено ряд завдань: апробація та опрацювання основних навчальних матеріалів, напрацювання методичних розробок уроків, опанування запропонованого комп'ютерного програмного забезпечення з метою підтримки вивчення основних предметів.

Метою введення курсу інформатики з 1-го класу є:

1. Формування у школярів інформаційної культури; інтелектуального розвитку, творчої активності, підготовки їх до

праці та свідомого вибору професії; уявлень про основи алгоритмізації, програмування та інформаційно-комунікаційних засобів; уявлень про етапи розв'язування задач на комп'ютері, побудову їх математичних моделей і вироблення вмінь користуватись комп'ютером для розв'язання задач, умінь самостійно набувати і застосовувати знання, користуватися основними складовими базового і прикладного програмного забезпечення;

2. Роз'яснення ролі інформатики та комп'ютерної техніки в розвитку суспільства і прискоренні науково-технічного процесу;
3. Ознайомлення з основними поняттями і методами розроблення програм мовами програмування високого рівня; з новими галузями застосування комп'ютерної техніки, її роллю в розвитку суспільства.

При цьому учні повинні не тільки досягти результатів навчання, передбачених державною програмою, але й оволодіти відповідними знаннями, вміннями та навичками на більш високому рівні, що характеризується, в першу чергу, здатністю розв'язувати більш складні, нестандартні завдання з різних галузей знань. Основною родзинкою нововведення стало те, що навіть курс інформатики початкової школи „Сходинок до інформатики” надав значної методичної підтримки предметам основного циклу

Привітання з 75-річчям школи заступника директора Департаменту освіти і науки, молоді і спорту КМДА Челомбійсько В.Ю.

Ювіляру від ТСО Шевченківського району та міста Києва

Шкільний музей 40-ї Армії відвідав голова КМДА Олександр Попов

навчального плану. Це стало поштовхом для активного використання інтерактивних комп'ютерних можливостей на різних уроках. Вчителі-предметники різних дисциплін (як технічного, так і гуманітарного напрямку) почали освоювати та використовувати на своїх уроках засоби навчання, які дає комп'ютеризація школи. При проведенні уроків комбінованого типу постійно використовувались комп'ютерні технології та мультимедійний комплекс для засвоєння та закріплення знань міжпредметних зв'язків, глобальна мережа Інтернет, презентації у вигляді слайдів для візуального засвоєння теми, розповідь учителя та базові знання учнів з різних предметів. Це істотно вплинуло на саму партитуру уроку.

Актуальною стала **зміна режисури уроку**. Тепер:

1. Учні не тільки слухали розповідь учителя, а й активно співпрацювали з ним, висловлювали свої думки, ділилися власним досвідом.
2. Учитель пропонував свою точку зору з позиції наукового знання (доступ до Інтернет). Не примушував дітей схилитися тільки до своєї точки зору.
3. Більше часу виділялось на розвиток критичного мислення школярів, тобто на формування вміння самостійно аналізувати інформацію (інтерактивна дошка).

Обрана спеціалізація навчального закладу відкрила значну кількість можливостей взагалі:

1. Оптимізація внутрішнього контролю навчального закладу.
2. Створення умов для експериментально-пошукової діяльності педагогічних працівників, для самоосвіти і самовдосконалення.
3. Інтеграція навчання.
4. Експериментально-пошукова, творча, дослідницька робота учнів.
5. Оптимізація роботи соціально-психологічної служби.

6. Вивчення стану здоров'я та фізичного розвитку дітей, оптимізація роботи медичної служби закладу.
7. Забезпечення координаційних зв'язків з батьками, громадськістю, вузами-партнерами в освіті тощо.
8. Різномісність, орієнтація на розвиток усіх здібностей учня через систему виховної роботи.

Підвищений інтерес до названих можливостей пояснюється багатьма причинами, але здебільшого – запровадженням державного освітнього стандарту в кожній галузі, необхідністю визначення у зв'язку з цим рівня та якості підготовки учнів і узгодження їх з єдиними обов'язковими для всіх вимогами цього стандарту, а особливо – це наступність у навчанні (координаційні заходи з вузами-партнерами).

Відсторонитися від вирішення цих питань наш навчальний заклад не зміг. Маючи попередній досвід експериментальної роботи за погодженням з Інститутом інформатики НПУ імені М.П. Драгоманова, на виконання наказу Головного управління освіти і науки виконавчого органу Київської міської адміністрації від 20.05.2011 року № 141, розпочалося нове педагогічне дослідження „*Взаємодія загальноосвітнього та вищого навчального закладів з удосконалення підготовки майбутніх учителів інформатики*” (термін 2011-2016 рр.).

Адже, останнім часом в Україні на державному рівні посилилась увага до проблеми поліпшення якості освіти, виведення її на рівень кращих світових стандартів. У Західній Європі проводиться активна політика формування єдиного європейського простору, що стало генеральною ідеєю, навколо якої вибудовувалася сучасна стратегія освіти. Згідно зі світовими освітніми стандартами і євроінтеграційними перспективами України необхідні системні зміни процесу навчання школярів, зумовлені соціокультурними чинниками, що визначають сучасну якість освіти

та необхідні зміни професійно-педагогічної діяльності вчителя взагалі, і вчителя інформатики зокрема.

У зв'язку з цим повному ставиться питання про професійну підготовку вчителя. Особливість педагога, його професійна компетентність, соціальна зрілість і духовне багатство в цей час виявляються найважливішими умовами забезпечення ефективності процесу навчання і виховання. Необхідні зміни у підготовці до професійної діяльності вчителя зручно показати *через зміну його функцій:*

- орієнтація педагогічних цілей на самореалізацію учня і визначення результату освіти через компетентність випускника;
- включення до змісту освіти навчального матеріалу самостійно визначеного і запропонованого учнями;
- зміна характеру взаємодії майбутнього вчителя і учнів, пов'язаної з діяльністю студента, спрямована на розвиток учня;
- розширення освітнього середовища школи і пошук партнерів, які виступають суб'єктами освіти підростаючого покоління;
- зміна оцінювання досягнень, що вимагає від учителя вмінь діагностики й гнучкого коригування педагогічного процесу;
- готовність майбутніх вчителів до змін у професійно-педагогічній діяльності.

Виступ викладача Інституту інформатики перед учнями 11 класу

Виступи учителів інформатики школи №91 та викладачів Інституту інформатики НПУ імені М.П. Драгоманова на розширеному засіданні педради

Перед учнями 10 класу виступає доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри комп'ютерної інженерії Інституту інформатики НПУ імені М.П. Драгоманова Сергієнко Володимир Петрович

Тестування для учнів 9 класу проводить викладач Інституту інформатики

Діаграма 1

Кроки щодо євроінтеграції

1. Створення навчально-методичного центру підготовки фахівців з європейськими стандартами – осередку центру на базі спеціалізованої школи №91 I-III ступенів з поглибленим вивченням інформатики.

2. Методична і науково-дослідна підготовка майбутніх вчителів інформатики забезпечується:

- навчально-методичними класами;
- бібліотекою за напрямками підготовки майбутніх вчителів інформатики;
- науково-технологічною базою для проведення студентами та учнями наукових досліджень і педагогічної практики.

Педагогічна рада. Молоді спеціалісти школи

Проблема підготовки школярів з інформатики існувала й існує не тільки в Україні. У більшості розвинутих країн Заходу упродовж тривалого часу здійснюється пошук шляхів підготовки молоді до професійної діяльності. Цими питаннями стурбоване не тільки педагогічне співтовариство, а й держава. Розуміючи значення інформатичної освіти, багато держав виділяють на її розвиток значні матеріальні ресурси, а також створюють умови, що стимулюють бізнес до підтримки такої освіти на основі дотримання демократичних цінностей розвитку країни. У багатьох країнах розробляються комплексні програми інформатичної освіти. Так в США, Канаді та більшості європейських держав пішли шляхом створення спеціальних центрів підготовки кадрів, на базі яких проходить не тільки перепідготовка кадрів для підприємств і навчання безробітних, але й навчання школярів у рамках інформатичної освіти. Такий підхід дозволяє ефективно використовувати обладнання, яким оснащені такі центри і змінювати його у разі необхідності і появи нових технологій у промисловості.

Переважає більшість програм базової підготовки вчителів середніх шкіл в Європі організована у межах ще одного з варіантів національної моделі – „двофазній” моделі.

У „двофазній” моделі теоретична підготовка майбутніх учителів зосереджується у вищому на-

вчальному закладі (перша фаза), а практична підготовка переноситься в школу й спеціальні регіональні центри (друга фаза). Під час другої фази відбувається об'єднання практичної роботи в школі, де вивчаються методики викладання спеціальних дисциплін і питань психолого-педагогічної підготовки. Статус повноправного вчителя присвоюється лише після успішного завершення другої фази навчання, захисту диплома й складання державного іспиту (Діаграма 1).

Інститут інформатики НПУ імені М.П. Драгоманова має достатні кадрові і наукові можливості для освоєння і впровадження фундаментальних методологічних напрацювань у сфері європейської педагогічної освіти (наукове співробітництво з провідними науковцями і науковими школами п'яти західноєвропейських країн). Однак, для функціонування основних моделей інтеграції України в освітній простір Європи на сучасному етапі надзвичайно необхідним є запозичення або впровадження закордонного досвіду, тих або інших інновацій у сфері педагогічної підготовки вчителів на Заході. І найзначнішим кроком у цьому напрямі є створення осередку (Центру) на базі спеціалізованої школи №91 І-ІІІ ступенів з поглибленим вивченням інформатики Шевченківського району м. Києва, де розпочато *створення умов для методичної і науково-до-*

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНФОРМАТИКИ ВІДПОВІДНО ДО ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТИВ

Теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити ефективність інноваційної системи підготовки майбутніх учителів інформатики відповідно до європейських стандартів та визначити її вплив на профільну підготовку учнів – **мета дослідження**.

Механізм забезпечення реалізації взаємодії *школа – ВНЗ* з удосконалення професійної підготовки майбутніх вчителів інформатики в умовах навчально-виховного процесу загальноосвітнього навчального закладу – **предмет дослідження**.

Об'єктом дослідження є система підготовки майбутніх учителів інформатики в умовах профільного навчання школярів.

Визначено і терміни реалізації 2011-2016 рр.:

1. Діагностичний етап (травень – листопад 2011 р.).
2. Прогностичний етап (2011-2012 рр.).
3. Організаційний етап (2011-2012 рр.).
4. Практичний етап (2012-2014 рр.).
5. Узагальнюючий етап (2015-2016 рр.).

Створено осередок методичної науково-дослідної підготовки майбутніх вчителів інформатики у складі 6 осіб:

- Сергієнко В.П. – професор, доктор педагогічних наук, завідувач кафедри комп'ютерної інженерії Інституту інформатики НПУ ім. М.П. Драгоманова;
- Франчук В.М. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри комп'ютерної інженерії Інституту інформатики НПУ ім. М.П. Драгоманова;
- Умрик М.А. – старший викладач „Теорії основ інформатики”, кандидат педагогічних наук Інституту інформатики НПУ ім. М.П. Драгоманова;
- Крик Т.М. – директор СШ № 91, відмінник освіти України;
- Радченко В.В. – заступник директора з навчально-виховної роботи СШ № 91, вчитель інформатики;
- Рашковська І.В. – практичний психолог-методист, старший викладач кафедри „Педагогічна майстерність” НПУ ім. М.П. Драгоманова, заслужений працівник освіти України.

Проведено:

- **роз'яснювальну роботу** серед учнів, батьків, педагогічних працівників шляхом організації круглих столів, батьківських зборів та засідань методичної ради „Пізнання” про напрямок профільного навчання у старшій школі – інформаційно-технологічний;
- **психолого-педагогічний моніторинг** з метою професійного самовизначення старшокласників (анкета складена за матеріалами навчального посібника Шапарь В.Б. „Психодіагностика груп та колективів”. Ростов-на-Дону, Фінекс. – 2006);
- **школа є базою для проходження студентами Інституту інформатики педагогічної практики**. Результативність цієї діяльності: 4 випускників – учителів інформатики СШ № 91, а 2 продовжують працювати вже викладачами названого вузу, навчаючись в аспірантурі. Майбутній учитель має відрізнитися досконалим володінням широкого спектру існуючих інструментів та технологій електронного навчання незалежно від спеціальності. Основним принципом формування майбутнього вчителя з високим рівнем інформаційної культури є його фундаментальна практика підготовки на базі загальноосвітнього навчального закладу, що має керуватися гаслом: „Розкажи мені – я зрозумію, дай спробувати – і я навчусь”;
- **реалізація Програми „Обдарованість”**. Під керівництвом наукових керівників (викладачів вузу), педагогів школи за 3 роки педагогічного дослідження переможцями I етапу МАН стали 9 учнів, а II етапу – 3 учні, олімпіад II етапу – 4, III етапу – 2, IV етапу – 1.

Педагоги школи – учасники V Міжнародної науково-практичної конференції, 29 березня 2013 року

Випускники вітають гостей урочистого зібрання

Директор Київської французької школи п. О.Неделек – активний учасник конференції

слідної підготовки майбутніх вчителів інформатики (див. вріз). До таких умов слід віднести створення та укомплектування:

- науково-методичних приміщень;
- бібліотеки за напрямком підготовки майбутніх вчителів інформатики;
- методичного класу;
- науково-технологічної бази для проведення студентами та учнями наукових досліджень і педагогічної практики. (див. вріз „Кроки щодо євроінтеграції”).

Практичне втілення нововведення (1 рік реалізації): розширені засідання педагогічних рад із залученням представників вузів – партнерів, шоквартальні засідання кафедри інформаційно-математичної освіти, моніторингові дослідження стану впровадження інформаційно-комунікаційних технологій, участь у міських, районних семінарах і міжнародному форумі фахівців у галузі освітніх вимірювань Драгоманівського університету та міжнародної організації TEMPUS, у Педагогічному марафоні „Інновації. Світ навчання” за ініціативою управління освіти Шевченківської районної в місті Києві державної адміністрації (начальник управління Є.В. Ярова).

Знаковою подією для колективу є участь 29 березня 2013 року в V Міжнародній науково-практичній конференції „Науково-методичні засади управління якістю освіти у вищих навчальних закладах”.

Організація та проведення засідання секції „Інноваційні технології навчання в умовах євроінтеграції освітніх систем” покладено на педагогів школи. Поділитися своїми надбаннями, запропонувати шляхи співробітництва в галузі освіти з вітчизняними та зарубіжними навчальними закладами, презентувати роль вчителя не тільки як педагога, а і як науковця – завдання учасників* конференції: Радченко В.В. – заступника директора з начально-виховної роботи; Зброцької О.М., Головка Л.Ю., Бондар І.Л., Олексієвця Д.О., Колесник В.М. – вчителів інформатики, Рашковської І.В. – практичного психолога школи, Корчак Т.Р. – вчителя математики, Неделек О. – директора Київської французької школи (міцні та дружні зв'язки поєднують ці навчальні заклади упродовж 3-х років) та його заступника Кудряшо Ю.В.

Підтвердженням цієї діяльності є слова Кіплінга: „Освіта – найвеличніше із земних благ, якщо вона найвищої якості. Інакше вона абсолютно непотрібна”.

* З їх виступами знайомтеся у цьому числі журналу

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Ващенко Л. Зміст і структура інноваційного педагогічного процесу // Управління освітою. – 2005. – № 2, січень. – С. 4 - 6.
2. Даниленко Л. Теорія і практика інноваційної діяльності в загальній середній освіті // Управління освітою. – 2001. – № 3, лютий. – С. 8 - 9.
3. Заявка та програма експериментального педагогічного дослідження „Взаємодія загальноосвітнього та вищого навчального закладів з удосконалення підготовки майбутніх вчителів інформатики” // Наказ ГУОН виконавчого органу Київської міської адміністрації №141 від 20.05.2011.
4. Лавриченко Н. Модернізація змісту базової освіти у загальноєвропейських країнах // Директор школи. – 2004. – № 12, березень. – С. 22 - 25.
5. Положення про експериментальний загальноосвітній навчальний заклад // Наказ МОН України № 114 від 20.02.2002, зі змінами №1054 від 23.11.2009.
6. Положення про здійснення інноваційної освітньої діяльності // Наказ МОН України № 522 від 07.11.2000.
7. Сиротенко Г. Інноваційний потенціал освіти: досягнення на тлі проблем // Управління освітою. – 2004. – №20, жовтень. – С. 4 - 5.

Тамара Крик

Взаимодействие высшего учебного заведения со школой: обеспечение преемственности обучения

С особенностями работы учебного заведения в условиях экспериментального педагогического исследования, целью, задачами, построением алгоритма этой работы предлагаю познакомиться в статьях, подготовленных учителями-инноваторами для использования в практической деятельности работниками образования и теми, кто заинтересован в развитии и укреплении отечественной образовательной отрасли.

Необходимость и актуальность педагогического нововведения состоит в разработке и апробации инновационного механизма взаимодействия „школа – высшее учебное заведение”. Это максимально оптимизирует формирование практических знаний, умений, навыков студентов, расширит возможности социализации учеников, обеспечит преемственность между общим и высшим образованием.

Ключевые слова: экспериментальные педагогические исследования, нововведения, инновационный механизм взаимодействия „школа – высший учебное заведение”, гипотеза, научная новизна.

Тамара Крик

Cooperation of higher educational establishment with school: providing continuity of teaching

The article highlights special features of work of the educational institution under conditions of experimental teaching research work, its purpose, tasks and construction of the algorithm of this work.

The author suggests reading the articles prepared by teachers-innovators for educators and individuals who are interested in the development and strengthening of our national educational system. The necessity and actuality of the pedagogical innovation is in developing and piloting innovative mechanism of „school – university” interaction. It will optimize the formation of students’ knowledge and practical skills; it will expand opportunities for students’ socialization and provide continuity of secondary and higher education.

Key Words: experimental teaching research, innovation, innovative mechanism of „school – university” interaction, hypothesis, science novelty.

УДОСКОНАЛЕННЯ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ ІНФОРМАТИКИ

ВЗАЄМОДІЯ ЗНЗ І ВНЗ: ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ

**Інноваційна
школа**

УДК 37.013.75:
[378.091.12-051:004]

У статті йдеться про реалізацію експериментального педагогічного дослідження „Взаємодія загальноосвітнього та вищого навчального закладів з удосконалення підготовки майбутніх учителів інформатики” як якісний результат співробітництва НПУ імені М. Драгоманова та спеціалізованої школи № 91 Шевченківського району м. Києва.

Ключові слова: підготовка вчителів, удосконалення підготовки, співробітництво ЗНЗ і ВНЗ, педагогічне дослідження.

Система освіти в нашій країні переживає період реформ, які спрямовані на те, щоб її рівень відповідав високим європейським стандартам.

У першу чергу це стосується вищої школи, яка охоплена переходом до Болонської системи, та не залишається поза увагою і середня освіта. Відбуваються зміни в навчальних програмах, методах і прийомах викладання, запроваджено новий базовий стандарт початкової освіти, продовжує себе виправдовувати профільне навчання.

Мета цих змін – перехід до гуманістичних, комунікативних методів у навчанні та вихованні. Адже хочеться бачити молодь відкритою до нового пізнання, освіченою,

володіючою необхідними знаннями, навичками, компетентною, яка вміє самостійно виконувати поставлені перед нею завдання.

Актуальною стає співпраця середньої школи з вищими навчальними закладами. Школа готує підґрунтя для того, щоб майбутній студент став пізніше не тільки висококваліфікованим фахівцем у своїй галузі, а й освіченою людиною. У рамках такої співпраці визначаються напрями освітнього партнерства: удосконалення навчальної діяльності та поліпшення успішності учнів; ефективний професійний розвиток педагогів; координація, розвиток та оцінювання навчальних програм і процесу навчання; мобілізація, розподіл та ефективне використання освітніх ресурсів.

Школи та університети вважаються принципово різними ланками освіти з власними інтересами та цілями, що ускладнює можливість їх співробітництва. Така ситуація є характерною для світового освітнього простору. Тому в багатьох зарубіжних

**Володимир
СЕРПІЄНКО**

Заступник першого проректора з науково-методичної роботи, директор Центру моніторингу якості освіти, завідувач кафедри комп'ютерної інженерії НПУ імені М.П. Драгоманова, доктор педагогічних наук, професор

країнах здійснюється цілеспрямована діяльність, мета якої полягає у поліпшенні такої діяльності, що є основою професійного розвитку педагога.

За тлумачним словником, „Партнерство – це добровільна згода на співробітництво між двома або більше організаціями, за якою підприємства та фізичні особи погоджуються на співпрацю задля досягнення спільної мети або виконання окремого завдання і готові розділити ризики, ресурси та правомочність”.

Так у США створено школи професійного розвитку, діяльність яких спрямована на виконання чотирьох основних завдань: сприяння максимальним досягненням учнів; розроблення, перевірка та поширення ефективних інноваційних матеріалів викладання через прикладні дослідження; професійний розвиток досвідчених учителів; покращення підготовки студентів – майбутніх учителів. Ця остання функція, на переконання американських педагогів, є пріоритетною для діяльності шкіл професійного розвитку і саме у цьому вже досягнуто значних успіхів.

За словами фахівців, департаменти освіти штатів та адміністрація місцевих шкільних округів всіляко підтримують ініціативи створення партнерств. Вирішальним кроком у їх започаткуванні було створення спільної структури – комітету, що спрямовує діяльність школи партнерства, до якого входять представники обох закладів. Він виробляє спільні засади та завдання, актуальні саме для даної школи, займається розробкою нових програм підготовки вчителів, планує спільні дослідження та заходи з професійного розвитку працюючих вчителів, які відбуваються у школі.

Найважливішим досягненням школи професійного розвитку педагога вважають створення нової культури партнерства у результаті співпраці викладачів, вчителів та студентів – майбутніх учителів.

Використовуючи освітянський досвід США та деяких країн Європи, Інститут інформатики НПУ ім. М. Драгоманова та спеціалізована школа № 91 з поглибленим вивченням інформатики уклали угоду про співробітництво та визначились з експериментальним педагогічним дослідженням „Взаємодія загальноосвітнього та вищого навчального закладів з удосконалення підготовки майбутніх учителів інформатики” у 2011

році. Відповідно до Положення „Про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності”, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 07.11.2000 №522, рішенням міської експериментальної комісії з питань здійснення інноваційної педагогічної діяльності у навчальних закладах (протокол № 13 від 13.05.2011 р.) та з метою поширення інноваційного досвіду й подальшого вдосконалення пошукової роботи в загальноосвітніх навчальних закладах міста наказом Управління освіти Шевченківської районної в місті Києві державної адміністрації № 281 від 10.06.2011 р. школі надано статус експериментального навчального закладу.

За програмою дослідно-експериментальної роботи (2011 – 2016 рр.) найважливішим етапом є практичний етап (2012 – 2014 рр.), під час якого проводяться консультативні зрізи, моніторингові дослідження, робота з обдарованими дітьми, відстеження результатів, обговорення їх на спільних нарадах, педрадах, конференціях.

За результатами здійсненого дослідження можна зробити певні висновки:

1. На основі аналізу теоретичних підходів до педагогічної освіти обґрунтовано провідну модель професійної підготовки майбутніх учителів. Змінюється практична підготовка майбутніх учителів: від певного копіювання діяльності вчителів-практиків до прийняття професійних рішень на основі чітко окресленої бази педагогічних знань вчителя, якими опановує студент у процесі підготовки у виші, і, нарешті, до осмислення власного досвіду, конструювання на його основі нових знань, критичного ставлення до них та активної позиції в навчальному процесі.
2. Особливість сучасного реформування сфери освіти в Україні – це реалізація стратегічного соціального партнерства в освіті, запровадження співробітництва між різними ланками системи освіти, сім'єю та школою, батьками та вчителями.

Результатом такої діяльності була участь педагогічного колективу школи у V Міжнародній науково-практичній конференції „Науково-методичні засади управління якістю освіти у вищих навчальних закладах”. За підтримки Міністерства освіти і науки України, Національної академії педа-

гогічних наук України, Академії наук вищої освіти України, Національного педагогічного університету імені Михайла Драгоманова, Центру моніторингу якості освіти НПУ імені М.П. Драгоманова, Альянсу Програми сприяння зовнішньому тестуванню в Україні USETI, Інституту вищої освіти НАПН

Професор Сергієнко В.П. відкриває V Міжнародну науково-практичну конференцію в школі №91

Владимир Сергиенко Усовершенствование подготовки учителей информатики. Взаимодействие ЗНЗ и ВНЗ: экспериментальное исследование

В статье идет речь о реализации экспериментального педагогического исследования „Взаимодействие общеобразовательного и высшего учебного заведений по усовершенствованию подготовки будущих учителей информатики” как качественного результата сотрудничества НПУ им. М. Драгоманова и специализированной школы № 91 Шевченковского района г. Киева.

Ключевые слова: подготовка учителей, усовершенствование подготовки, сотрудничество ЗНЗ и ВНЗ, педагогическое исследование.

Volodymyr Sergienko Improvement of Training courses For IT teachers.

Cooperation between Secondary Educational Establishments and Higher Educational Establishments: experimental research

In the article the following question is discussed: realization of experimental pedagogical research „Cooperation between secondary and higher educational establishments on the problem of improvement of training courses for future IT teachers” as a high-quality result of the collaboration of National Pedagogical University named after M. Dragomanov and specialized school № 9, Shevchenko district, Kyiv.

Key Words: teacher training, improvement of courses, secondary and higher educational establishments, collaboration, pedagogical research.

України, Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя, спеціалізованої школи № 91 I-III ступенів з поглибленим вивченням інформатики Шевченківського району м. Києва.

Учасників конференції (представників дев'яти країн світу: Словаччини, Хорватії, Німеччини, Угорщини, Японії, Франції, США, Франції, України) привітали: Голова комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти, професор Гриневиц Лілія Михайлівна; заступник директора департаменту вищої освіти Міністерства освіти і науки України, професор Фоменко Микола Миколайович; директор Альянсу Програми сприяння зовнішньому тестуванню в Україні USETI (США) Бачинський Ярема Яремович; директор Інституту вищої освіти НАПН України, член-кореспондент НАПН України, професор Степко Михайло Филімонович.

У рамках Педагогічного марафону закладів освіти Шевченківського району „Інновації. Світ навчання” учителі спеціалізованої школи № 91 брали участь у конференції, очоливши секцію „Інноваційні технології навчання в умовах євроінтеграції освітніх систем”.

З науковими доповідями виступили педагоги 91 школи (з ними знайомтеся в цьому числі журналу – див. С. 42-90) та директор Київської французької школи Олександр Неделек і його заступник Кудряшова Ю.В. („Засади управління та організація навчально-виховного процесу системи французької освіти за кордоном (в Україні)”).

За плідну творчу співпрацю в організації та проведенні V Міжнародної науково-практичної конференції „Науково-методичні засади управління якістю освіти у вищих навчальних закладах” учасники цього зібрання отримали сертифікати. Висловлюємо щирю подяку за підтримку інновацій в освітній галузі начальнику управління освіти Шевченківської районної в місті Києві державної адміністрації Яровій Є.В., керівнику науково-методичного центру Петровій О.Ю., методисту РНМЦ Морозу О.М., директору школи № 91 м. Києва Крик Т.М.

Робота продовжується, сподіваюсь на якісний результат плідної творчої співпраці!

МАЙБУТНЄ ОСВІТИ – ЗА ІНФОРМАЦІЙНИМИ ТЕХНОЛОГІЯМИ

**Інноваційна
школа**

УДК 001.18+37.01:004

Якість освіти пов'язується із умінням не тільки здобувати нові знання, але й застосовувати їх у реальному житті. Використовуючи інноваційні інформаційні технології, наша школа повинна формувати нову систему універсальних знань, умінь і навичок, а також розвивати досвід самостійної діяльності й особистої відповідальності учнів, тобто сучасні ключові компетенції.

Ключові слова: інноваційні інформаційні технології, інтерактивне навчання, мультимедіа, профілізація, експеримент.

У 80-х роках минулого століття розглядалися проблеми гуманізації та гуманітаризації освіти. Російські філософи П.Г. Щедровицький, Н.С. Розов, В. Садовничий, А.Я. Флиер та інші висунули критику щодо підготовки вузькопрофільних спеціалістів, у яких відсутні гуманітарні знання. Розвиток освіти і педагогіки в Україні характеризувався пошуками більш досконалих форм, термінів навчання та його змістовного наповнення. Повільно, з труднощами, але неухильно наукова педагогіка, а за нею й освітянська практика відходили від авторитарності і ставали на шлях демократизації. Цьому сприяли відповідні зміни у суспільно-політичних процесах.

В основу розвитку нових концепцій сучасної освіти покладено збереження національних традицій в умовах європейських освітянських

інтеграційних процесів. Одним з принципів реалізації Державної Національної програми „Освіта (Україна – XXI ст.)“ є гуманізація освіти, що полягає в утвердженні людини як найвищої цінності, у найповнішому розкритті її здібностей та задоволенні різноманітних освітніх потреб [1, С.62]. Це, безумовно, підтверджує те, що не відкидається попередній педагогічний досвід, але він переосмислюється з нових позицій. Насамперед іде формування нової інтегративної цілісності, що об'єднує як попередній досвід, так і педагогічні новації на нових засадах. Мова йдеться, по суті, про характер інноваційного процесу в освіті.

Дослідники проблем педагогічної інноватики (О. Абрамов, М. Буригін, В. Журавльов, Н. Юсуфбеков, А. Ніколс та ін.) намагаються спів-

Вікторія РАДЧЕНКО

Заступник директора з навчально-виховної роботи, вчитель інформатики спеціалізованої школи № 91 I-III ступенів з поглибленим вивченням інформатики Шевченківського району м. Києва

Заступник директора з ВР Шеметилло В.О. та заступник директора з НВР Радченко В.В. зустрічають учасників районного методичного семінару

Розширене засідання педради з представниками Інституту інформатики НПУ ім. М.П. Драгоманова

Педагогічний колектив школи успішно засвоює курси "INTEL. Навчання для майбутнього"

віднести поняття нового у педагогіці з такими характеристиками, як корисне, прогресивне, позитивне, сучасне, передове. Зокрема, В. Загвязинський вважає, що „нове у педагогіці – це не лише ідеї, підходи, методи, технології, а й той комплекс елементів педагогічного процесу, які несуть у собі прогресивне начало, що дає змогу в ході зміни умов і ситуацій ефективно розв'язувати завдання виховання та освіти” [2, С.23].

Основними рисами освіти інформаційного суспільства є: виникнення й розвиток глобальної системи освіти, безперервність освіти протягом усього життя людини з переважанням самоосвіти, індивідуалізація освіти, зростання різноманітності освітніх стандартів і спеціальностей, орієнтованість на синтез найновіших наукових знань і методологій, перехід від формально-дисциплінарного до проблемно-активного типу навчання, широке застосування інноваційних інформаційних технологій.

Успішне досягнення педагогічних цілей, використання інноваційних інформаційних технологій можливе в умовах функціонування інформаційно-навчального середовища, під яким слід розуміти сукупність умов, які сприяють виникненню й розвитку процесів інформаційно-навчальної взаємодії між учнем, викладачем

і засобами інноваційних інформаційних технологій, а також формуванню пізнавальної активності учня, при умові наповнення компонентів середовища предметним змістом певного навчального курсу.

Інформаційно-навчальне середовище включає засоби й технології збору, накопичення, передачі, обробки й розподілу навчальної інформації, засоби представлення знань, забезпечуючи зв'язки та функціонування організаційних структур педагогічної діяльності. Без розвитку компетентностей якісна шкільна освіта XXI століття неможлива. „Світ заговорив про компетентності як спроможність особистості застосовувати засвоєні знання й набуті уміння у нестандартних ситуаціях, *«готовність і уміння діяти»*, здатність до саморозвитку” [5, С.6].

Комп'ютерні навчальні технології з високою ефективністю можуть функціонувати на всіх рівнях освіти. Розробка методики впровадження нових інформаційних технологій повинна відбуватися не ізольовано, а в єдиному комплексі в системі “початкова школа — середня школа — вища школа”. Учні навчального закладу повинні оволодіти професійно-орієнтованими комп'ютерними технологіями та вміти їх використовувати в подальшій діяльності в умовах інформаційного суспільства.

В першу чергу комп'ютерні навчальні технології були використані при вивченні інформатики, а лише потім їх стали застосовувати при викладанні інших предметів шкільного курсу.

Викладання інформатики має свої специфічні особливості, хоча методика навчання і спосіб організації у поданні навчального матеріалу є, зазвичай, традиційними: теоретичні відомості, практичні за-

няття, проведення контролю знань. Але за досить тривалий час відбувається «старіння» методичного та інформаційного забезпечення.

Широке застосування у навчальному процесі знаходять засоби використання інтерактивного навчання, мультимедійних технологій та мережевих технологій. Саме мультимедійні технології перетворили комп'ютер на „співрозмовника”, як на принципово новий навчальний засіб. Слід зазначити, що сам комп'ютер має подвійну характеристику: з одного боку — це є об'єкт вивчення, а з другого — засіб навчання.

Наша школа має спеціалізацію: поглиблене вивченням інформатики. Цей статус вона отримала у 2006 році. Учні школи вивчають інформатику з 1 по 11 клас: пропедевтичний курс охоплює 1-6 класи, 7-9 класи — базовий курс і 10-11 класи — поглиблене вивчення.

Але не тільки такому предмету як інформатика та технології приділяється особлива увага при навчанні. На сьогоднішній день матеріально-технічна база дозволяє мати сучасну техніку у всіх кабінетах навчального закладу. Кожен учитель має змогу використовувати системи мультимедіа: електронні підручники з кольоровою графікою, навчальні системи, мультимедійні бібліотеки, довідкові інформаційні системи. Це дозволяє розкривати творчий та інтелектуальний потенціал учня, його здібності сприймати та генерувати нові знання, а також застосовувати їх на практиці, а саме: завчасно формувати учбовий матеріал для інформаційної підтримки різноманітних форм учбової діяльності — подання теоретичного матеріалу, проведення практичних занять і тестування, самостійної роботи учнів тощо.

Слід зазначити, що педагогічний колектив має досить високий професійний рівень володіння сучасною комп'ютерною технікою та іншими технічними засобами. Цьому сприяло й успішне засвоєння курсів "INTEL. Навчання для майбутнього". Школа має 20 інструкторів з відповідними сертифікатами. На виконання завдань 1-4 розділу V розділу Державної цільової програми впровадження у навчально-виховний процес загальноосвітніх навчальних закладів Інформаційно-комунікаційних технологій „Сто відсотків” педагоги школи успішно склали екзамени з комп'ютерної грамотності [4]. Тільки педагог може розвивати творчі компетентності учнів. Тому провідна роль у реалізації освітніх завдань належить учителеві, а усвідомлення ним цієї ролі є неодмінною умовою розв'язування як сьогоденних, так і перспективних завдань навчання і виховання учнів.

Профілізація старшої школи здійснюється шляхом запровадження курсів за вибором, для вивчення яких відводиться додатковий час варіативної частини навчального плану. Обсяги, тривалість і тематика курсів за вибором обираються з урахуванням профілю навчального закладу, часу, відведеного на вивчення інформатики, матеріальних і кадрових можливостей школи. Це дає змогу виконати перерозподіл кількості годин між навчальними предметами в інваріантній складовій навчального плану у межах 15 відсотків з метою введення курсу „Інформатика” з 5-го класу.

Профільне навчання інформатики у старшій школі проводиться за кількома напрямками спеціалізації: офісні технології, програмування, веб-дизайн, комп'ютерна графіка: система опрацювання графічних зображень PhotoShop, Corel

Draw, Inscare, Gimp; основи алгоритмізації та програмування: Pascal, Delphi; використання віртуального сервера Denver та CMS системи Joomla, мова розмітки гіпертекстових документів HTML, основи Web-дизайну, електронна пошта, Глобальна мережа Internet, пошукові системи, використання „хмарних” технологій.

За рахунок варіативної складової збільшено кількість годин на вивчення таких предметів як: українська мова, хімія, географія, інформатика, іноземна мова (англійська), біологія, фізика.

Введено курси за вибором: українська мова: „Практикум із синтаксису української мови” у 10-11 класах, біологія: „Адаптаційна фізіологія людини і тварин” у 11 класі, економіка: „Основи менеджменту” у 10 класі.

Введено факультативні курси: з математики для 8 класу „Розв'язування задач з параметрами”, для 9 класу „Практикум з правопису української мови”, „Психологія спілкування” для 10-11 класів, „Основи бізнесу та фінансів” для 11 класу.

Проводяться індивідуальні консультації з предметів. На підставі заяв батьків, рішення спільного засідання ради навчального закладу та педагогічної ради працівників від 10.05.2012 № 9/3, з 2-го класу вивчається російська мова.

Сучасний учитель постійно знаходиться у пошуку нових форм, методів і технологій ведення уроків для підвищення якості освіти і пробудження інтересу до навчання школярів. „Освіта XXI століття, — це освіта для людини” [6, С. 6]. І насамперед перед учителем стоїть завдання готувати освітнє середовище до сприйняття інновацій, до оволодіння надпредметними уміннями, формуючи, таким чином, в

учня внутрішню готовність до прийняття рішень.

Велику роль у розвитку інформативної компетентності учнів відіграє методична робота школи: організація, проведення засідань і семінарів, участь у тематичних конкурсах, відкриті уроки, позакласна робота з предмета, проведення предметних тижнів (декад), дидактичне забезпечення, вивчення та узагальнення досвіду вчителів, експериментальна робота, науково-дослідницька робота з обдарованими учнями (олімпіади, МАН), створення авторських програм, підвищення кваліфікації вчителів, просвітницька робота.

Враховуючи спеціалізацію школи, від учнів вимагається:

- уміння використовувати комп'ютер у навчанні;
- володіти комп'ютерними засобами для розв'язування завдань, опрацьовувати великий обсяг матеріалу, здійснювати пошук за обраною темою, зберігати і якісно подавати інформацію;
- використовувати засоби ІКТ для виконання індивідуальних та комплексних завдань.

Це дає свої позитивні результати (див. таблиці). У районному етапі олімпіад призові місця з базових дисциплін отримали 8 учнів початкової школи.

Також велику роль у підготовці до шкільних олімпіад і при написанні робіт МАН відіграє

співпраця з вищими навчальними закладами.

Одним з видів такої співпраці є експериментальна діяльність. На виконання наказу Головного управління освіти і науки м. Києва КМДА від 20.05.2011 № 141 „Про організацію дослідно-експериментальної роботи в дошкільних та загальноосвітніх навчальних закладах” з 2011 року СШ № 91 бере участь в експерименті „Взаємодія загальноосвітнього та вищого навчального закладів з удосконалення підготовки майбутніх вчителів інформатики” у співпраці з Інститутом інформатики НПУ імені М.П. Драгоманова. Інноваційний педагогічний експеримент дозволяє створити для кожної дитини ресурс її особистісного розвитку і підтримує бажання вчитися. *Тісна співпраця з вищим навчальним закладом у рамках експерименту дає такі результати:*

- з 2011-2012 навчального року у школі працює 5 випускників НПУ імені М.П. Драгоманова;
- 4 випускники нашої школи вступили на на-

Програма „Обдарованість”. Кількість призерів Всеукраїнської олімпіади з базових дисциплін за 6 років:																	
2007-2008			2008-2009			2009-2010			2010-2011			2011-2012			2012-2013		
II	III	IV	II	III	IV	II	III	IV	II	III	IV	II	III	IV	II	III	IV
13			12			11	1	1	25	3		31	2		32	3	

Призери Всеукраїнського конкурсу-захисту МАН „Дослідник” та НУТ „Інтелект”:											
2009-2010			2010-2011			2011-2012			2012-2013		
I	II	III	I	II	III	I	II	III	I	II	III
3	3	-	2	2	-	7	1	-	9	3	-

вчання на різні факультети цього вузу;

- 7 випускників обрали напрямок інформатика та інформаційні технології в інших навчальних закладах.

Узагальнюючи накопичений досвід, **можна зробити висновки:**

1. Інформаційне середовище школи підвищує мотивацію учнів до вивчення предметних дисциплін.
2. Інформатизація навчального процесу дозволяє зняти психологічне навантаження на учнів, стимулювати їх до творчого пошуку, розширює можливості отримувати додаткові знання з обраного предмету, що в майбутньому приведе до цілеспрямованого обрання вузу та професії.
3. Інформатизація викладання дозволяє вчителю поліпшити про-

дуктивність праці та підвищити інформаційну культуру.

4. „Можна бездумно тужити за втраченими ідеалами, скаржитись на падіння духовності та загалом на життя і зовсім незвичну школу, але хід подій вже не повернути”, – стверджує науковець І. Підласий [3, С. 12]. Співпраця педагогічного колективу та учнів, обмін досвідом і спільне розв’язання загальних питань та проблем є важливим фактором навчально-виховного процесу в аспекті творчого розвитку кожної дитячої особистості. Використання інноваційних інформаційних та інтерактивних технологій у школі є запорукою для формування загальноосвітніх навичок та загальнолюдських цінностей, потрібних кожному учневі у майбутньому. Це шлях реалізації життєвих прагнень для формування комунікативних, інформаційних, соціальних та міжкультурних компетенцій кожної дитини.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Державна Національна програма „Освіта (Україна – XXI століття)”. – К.: Райдуга, 1994. – С. 62.
2. Освітні технології: Навч.-метод. посіб. /О.М. Пехота, А.З. Кіктенко, О.М. Любарська та ін.; За заг. ред. О.М. Пехоти. - К.: А.С.К., 2001. – с.23.
3. Підласий І.П. Практична педагогіка, або три технології / І.П. Підласий. – К.: Слово, 2004. – С. 12.
4. Постанова Кабінету міністрів України № 494 від 13.04.2011.
5. Савченко О.Я. Шкільна освіта, як замовлення підготовки майбутнього вчителя / О.Я. Савченко // Рідна школа. – 2007. – №5. – С. 6.
6. Сучасні шкільні технології / Упоряд. І. Рожняковська, В. Зоц. – 2-ге вид., стереотипне. – К.: Ред. Загальнопед. Газ. – 112 с.

Викторія Радченко
Будущее образования – за информационными технологиями

В настоящем, качество образования направлено не только на развитие умения получать новые знания, но и на возможность реализовывать их в реальной жизни. Используя инновационные информационные технологии, наша школа должна развивать опыт самостоятельной деятельности и вырабатывать ответственность у учащихся, т.е. современные ключевые компетентности.

Ключевые слова: инновационные информационные технологии, интерактивное обучение, мультимедиа, профильность, эксперимент.

Viktoria Radchenko
Future of Education – with Information Technologies

Nowadays, the quality of education is not only directed at the development of the ability to gain new knowledge, but also it is directed at the opportunity to implement this knowledge in real life. Our school has to develop deeper learning experiences, to encourage our students to become more confident, more responsible, to teach them the skills and experiences vital to learning in the 21st century.

Key Words: innovative information technology, online education, multimedia, specialized education, experiment.

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

**Інноваційна
школа**

У статті продемонстровані методи запровадження інформаційних технологій у навчально-виховному процесі середньої загальноосвітньої школи. Розглядається програма Intel як засіб підготовки вчителів до їх використання. Придільено увагу роботі у програмі „Графічний редактор Paint” у курсі „Сходинок до інформатики”.

УДК 373.3.091.33:004

Ключові слова: інформаційні технології, інформатизація, метод проекту.

Стрімко розвивається сучасне суспільство, входять у повсякденне життя нові технології, людина постійно навчається, опановуючи нові професії та техніку. На зміну традиційним класичним формам навчання приходять інтерактивні, мультимедійні технології. Наше майбутнє пов'язане з розвитком інформаційної цивілізації, що спирається на економіку знань, головний ресурс якої – людина, здатна здобувати знання, вміння їх творчо застосовувати, а також брати участь у процесі створення і використання нових знань.

Сучасна освіта не може успішно функціонувати в колишніх змістовних, організаційних і педагогічних формах, оскільки знання та вміння як одиниці освітнього результату характерні для традиційної масової школи і тепер необхідні,

але недостатні для того, щоб бути успішним в інформаційному суспільстві. Все більш затребуваними стають такі якості людини, як здатність застосовувати узагальнено знання та вміння для вирішення конкретних ситуацій і проблем, що виникають в реальній діяльності, здатність і готовність вчитися і переучуватися, вибудовувати ефективну комунікацію.

Так, інформатизація освіти – один з основних напрямків інноваційних технологій в умовах євроінтеграції освітніх систем. Вона має забезпечити впровадження в практику програмно-педагогічних розробок, які спрямовані на урізноманітнення видів діяльності учнів, добору і поєднання методів навчання так, щоб засвоєння змісту

Лариса ГОЛОВКО

Учитель початкової школи та курсу „Комп'ютерна азбука”, „Сходинок до інформатики” спеціалізованої школи № 91 І-ІІІ ст. з поглибленим вивченням інформатики м. Києва

Директор школи, ліцею, гімназії № 3'2013

було активним, усвідомленим, емоційним.

Інформаційні технології мають стати багатофункціональним засобом навчання. Їх використання привчає учнів жити в інформаційному середовищі, сприяє залученню школярів до інформаційної культури.

Що ж таке інформаційні технології? Це технології, пов'язані зі створенням, зберіганням, передаванням, опрацюванням і управлінням інформацією. Інформаційно-комунікаційні технології – це сукупність методів і технічних засобів застосування інформаційних технологій на основі комп'ютерних мереж і засобів зв'язку для забезпечення ефективного процесу навчання.

Вітчизняний досвід роботи з молодшими школярами у співробітництві з Інститутами педагогіки, психології, гігієни дітей і підлітків, показує, що застосування сучасних інформаційних технологій у початковій школі сприяє активному і свідомому засвоєнню учбового матеріалу, дозволяє розкривати можливості дитини, дає змогу вчителю найбільш творчо і ефективно використовувати навчальний час.

Тому для нас, учителів, першочерговим завданням є створення таких умов, за яких підтримується і розвивається індивідуальність дитини, не гальмуються її здібності, а реалізуються потенційні можливості. Учитель має забезпечити освітні потреби дитини в будь-яких сферах, щоб у майбутньому ці здібності перетворилися в їх досягнення.

Інноваційні процеси в освіті вимагають від сучасного педагога вміння застосовувати комп'ютерні технології для отримання і передачі учням нової інформації. Для ефективного застосування цих технологій потрібна не лише теоретична, а й практична підготовка.

Для реалізації цих потреб у 2004 році в Україні була впроваджена освітня програма Intel® „Навчання

для майбутнього”. Програма адаптована до державних стандартів та навчальних планів України, до потреб української освіти. Intel® „Навчання для майбутнього” має за мету:

- підготувати вчителів до застосування та впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в навчально-виховний процес, сприяти формуванню знань сучасних технічних та аудіовізуальних засобів навчання; основних видів програмного забезпечення загального та спеціального призначення, яке використовується в навчальному процесі; різних класифікацій педагогічних програмних засобів, принципів і понять, пов'язаних з їх розробкою; базових освітніх можливостей локальних і глобальних мереж (на прикладі мережі Інтернет);
- надавати відповідні можливості: отримати уявлення про використання мультимедійних технологій в навчальному процесі та про методику, технології розробки навчального проекту; навчати самостійно розробляти навчальний проект, орієнтуватися в глобальній мережі Інтернет, здійснювати пошук навчальної інформації.

В основу програми покладена пошуково-дослідницька та проектна методика, яка ставить учня в позицію активного учасника навчального процесу, вчить шукати, обробляти та аналізувати інформацію, робити висновки, презентувати результати. Ця програма передбачає навчання педагогів, незалежно від фаху та віку дітей, з якими вони працюють.

Упродовж двох останніх років педагогічний колектив СШ №91 успішно засвоїв цю програму та використовує її у навчально-виховному процесі. Основою курсу Intel® є метод проекту, який базується на взаємодії вчителя та учня між собою та з навколишнім середовищем. Він включає в себе самостійну роботу

учнів, уміння їх працювати з інформаційними джерелами, розвиває наукове мислення; збагачує знання школярів новими уміннями та навичками практичної діяльності.

Наприклад, результати самостійної пошукової та дослідницької діяльності учнів 3 класу над проектами „Багатства нашої Землі”, „Як зустрічають Новий рік у різних країнах”, „Тварини рідного краю” були представлені на уроках у вигляді комп’ютерних презентацій, публікацій, веб-сторінок.

Неоднозначним є для початкових класів використання цікавих ігрових програм, яке має відбуватися легко і без напруження.

При опануванні матеріалу за темою „Графічний редактор *Paint*” у курсі „Сходинки до інформатики” у школярів виникає інтерес та задоволення, розвивається просторова уява, координація рухів та увага, а також забезпечуються міжпредметні зв’язки. Таку оригінальну методику запропонувала вчитель Черкаської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів №6 Т.П. Суходольська. Прикладом такої діяльності слугуватиме розроблений комплект дидактичних операційних карток у вигляді технологічних маршрутних карт, де вся робота розбита на кілька елементарних дій, міститься пояснення, як досягти мети за допомогою певних інструментів графічного редактора *Paint* (див. *вріз*).

Розроблені до завдань маршрутні карти розви-

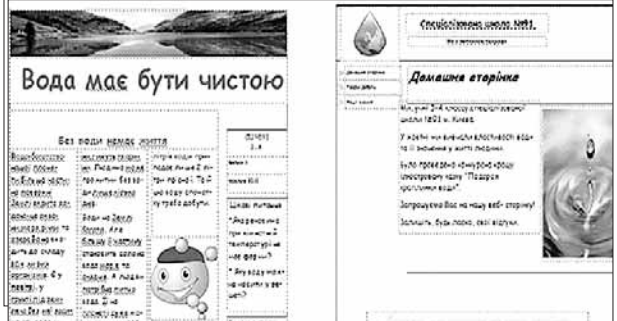
Intel. Навчання для майбутнього

Сходинки до інформатики

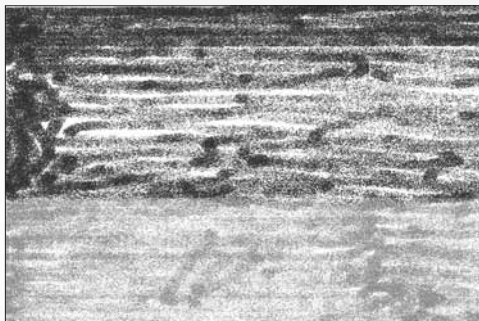

Веб-сторінка, розроблена учнями 3 класу – як один з результатів самостійної пошукової та дослідницької діяльності над проектом „Багатства нашої Землі”

„ОСОБЛИВОСТІ СТВОРЕННЯ МАЛЮНКІВ ЗА ДОПОМОГОЮ КОЛЬОРОВИХ ПЛЯМ”

Приклад практичного втілення методики
Суходольської

Завдання

Роздивись уважно малюнок.

Які знання тобі потрібні, щоб виконати його?

Які інструменти графічного редактора потрібні для того, щоб його намалювати?

Уважно роздивись маршрутну карту створення малюнка:

Маршрутна карта до завдання		
№ операції	Найменування операції	Необхідні засоби для виконання операції
1.	Малювання неба	Інструмент Розпилювач.
2.	Малювання трави	Інструмент Розпилювач.
3.	Малювання сонця	Інструмент Розпилювач.

Виконай всі дії, описані в операційній карті:

Операційна карта до завдання		
№ операції	Найменування операції	
1	Малювання неба	
№ переходу	Зміст переходу	Твої дії
1.1	Встановити блакитний колір малювання.	Клацни лівою клавішею миші на палітрі кольорів по квадрату блакитного кольору.
1.2	Обрати інструмент – Розпилювач.	На панелі інструментів клацни лівою клавішею миші по кнопці Розпилювач.
1.3	Обрати тип плями Розпилювача.	Перемісти курсор миші на поле вибору типу плями й клацни лівою клавішею миші на кнопку .
1.4	Намалювати небо	Перемісти курсор миші на робоче поле. Утримуючи натиснутою ліву клавішу миші й пересуваючи мишку по килимку, намалюй небо. Відпусти ліву клавішу миші.

вають уміння учнів планувати майбутню діяльність. Використання операційних карт сприяє розвитку алгоритмічного мислення, самостійності у вивченні інформаційної технології, можливості працювати в індивідуальному режимі, організації допомоги учням.

Навчання молодших школярів технології роботи у графічному редакторі *Paint* доцільно закінчувати виконанням творчої роботи за самостійно обраною темою з подальшою її демонстрацією, під час якої учні повідомлять про використані ними знання з інших навчальних предметів.

Використання інформаційно-комунікаційних технологій у навчально-виховному процесі сприяє підвищенню ефективності, всебічному і гармонійному розвитку особистості учнів, розкриттю їх талантів, суттєво впливає на зміст, форми, методи і засоби навчання. Вдало підібрані комп'ютерні програми забезпечують розвиток здібностей, стимулюють пізнавальну активність школярів. При цьому підвищується зацікавленість учнів різними видами діяльності, поліпшується просторова уява, пам'ять, логічне мислення, розширюється їх світогляд.

Використання інформаційно-комунікативних технологій дозволяє отримати навички, необхідні у ХХІ столітті. Тому в нашому суспільстві, де розвиток інформаційних технологій має велике значення, де та-

ким важливим є здатність застосовувати нові знання, можна сказати, що робота вчителя і є навчанням заради майбутнього.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Апатова Н.В. Влияние информационных технологий на содержание и методы обучения в средней школе. Автореф. дис. докт.пед.наук. – М., 1994. – 36 с.
2. Гершунский Б.С. Компьютеризация в сфере образования: Проблемы и перспективы. – М.: Педагогика, 1987. – 264 с.
3. Державний стандарт початкової загальної освіти// Початкове навчання та виховання. – 2006. – №4. – С. 2 - 27.
4. Жалдак М.І. Деякі методичні аспекти навчання інформатики в школі і педагогічному університеті// Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання. Випуск 9. Науковий часопис. – Київ.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2005. – С. 3 - 14.
5. Жалдак М.І. Система підготовки учителя к использованию информационных технологий в учебном процессе. Дис. докт.пед.наук. – М., 1989. – 48 с.
6. Морзе Н.В. Основы інформаційно-комунікаційних технологій. – К.: Видавнича група ВНУ, 2006. – 389 с.
7. Рівкінд Ф., Ломаковська Г., Колесніков С., Рівкінд Й. Сходінками до інформатики//Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах. – 2006. – №1. – С. 96 – 116.

2		Малювання трави
2.1	Встановити зелений колір малювання.	Клацни лівою клавішею миші на палітрі кольорів по квадрату зеленого кольору.
2.2	Обрати інструмент – Розпилювач.	На панелі інструментів клацни лівою клавішею миші по кнопці Розпилювач.
2.3	Обрати тип плями Розпилювача.	Перемісти курсор миші на плями Розпилювача.
2.4	Намалювати траву	Перемісти курсор миші на робоче поле. Утримуючи натиснутою ліву клавішу миші і пересуваючи мишу по килимку, намалюй траву. Відпусти ліву клавішу миші.
3		Малювання сонця
3.1	Встановити жовтий колір малювання.	Клацни лівою клавішею миші на палітрі кольорів по квадрату жовтого кольору.
3.2	Обрати інструмент – Розпилювач.	На панелі інструментів клацни лівою клавішею миші по кнопці Розпилювач.
3.3	Обрати тип плями Розпилювача.	Перемісти курсор миші на поле вибору типу плями і клацни лівою клавішею миші на кнопку .
3.4	Намалювати сонце	Перемісти курсор миші на робоче поле. Утримуючи натиснутою ліву клавішу миші і пересуваючи мишу по килимку, намалюй сонце. Відпусти ліву клавішу миші.

Порівняй свій малюнок із запропонованим.

Лариса Головка

Использование информационно-коммуникационных технологий в учебном процессе начальной школы

В статье продемонстрированы методы внедрения информационных технологий в учебно-воспитательном процессе средней общеобразовательной школы. Рассматривается программа Intel как средство подготовки учителей к их использованию. Уделено внимание работе в программе „Графический редактор Paint” в курсе „Ступеньки к информатике”.

Ключевые слова: информационные технологии, информатизация, метод проекта.

Larysa Golovko

The use of ICT in the educational process at primary school

In the article some methods of introducing information technologies in the educational process at secondary school are described. „Intel” program helps teachers effectively integrate technology to enhance student learning. Much attention is paid to the work with the graphic editor „Paint” in the course „Stairs to information science”.

Key Words: information communication technology, method of projects.

РОЗВИТОК АЛГОРИТМІЧНОГО МИСЛЕННЯ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

У статті розглянуто проблему розвитку алгоритмічного мислення у молодших школярів. З'ясовано зміст поняття «алгоритмічне мислення». Охарактеризовано основні етапи процесу його формування в учнів через виконання системи вправ упродовж усього періоду навчання у початковій школі.

Ключові слова: інформатизація, пропедевтичний курс інформатики, алгоритмічне мислення, алгоритм.

**Оксана
ЗБРОЦЬКА**

Учитель початкових класів і курсу „Комп'ютерна азбука” та „Сходинок до інформатики” спеціалізованої школи №91 І-ІІІ ст. з поглибленим вивченням інформатики Шевченківського району міста Києва

Інформатизація суспільства висуває нову вимогу до його членів – володіння певними знаннями і навичками, які на попередніх етапах розвитку суспільства могли вважатися не обов'язковими або, у всякому разі, не першочерговими. У числі **якостей, які школі належить формувати в сучасного покоління**, слід назвати:

- вміння планувати структуру своїх дій (планування); вміння будувати інформаційну модель досліджуваного об'єкта або процесу (моделювання);
- дисципліна спілкування і вміння структурувати свої повідомлення (спілкування); навички своєчасного звернення до нової тех-

ніки і нових технологій у кожній життєвій ситуації;

- технічні навички вільного володіння найбільш поширеними інструментами інформаційного суспільства – комп'ютерами.

Формування цих умінь і навичок повинно починатися одночасно з виробленням основних математичних понять і уявлень ще в молодших класах загальноосвітньої школи. Тільки за цієї умови програмістський стиль мислення зможе органічно увійти в систему наукових знань, умінь, навичок, сформульованих школою. Одним із напрямків вдосконалення загальної освіти, і початкової школи в тому числі, є інформатизація. Формування інформаційно-комунікаційної компетентності школярів, становлення інформаційної культури та комп'ютерної грамотності – це соціально-актуальні завдання, тому в Україні з 2011 року в школах першого ступеня рекомендовано для вивчення предмет

„Комп'ютерна азбука” та „Сходинки до інформатики”.

Сучасні професії висувають високі вимоги до інтелекту працівників. Інформаційні технології посідають одну з перших позицій і на міжнародному ринку праці. Але якщо навички роботи з конкретною технікою можна придбати безпосередньо на робочому місці, то мислення, не розвинене у визначені природою терміни, таким і залишиться. Запізнення з розвитком мислення – це запізнення назавжди. Тому для підготовки дітей до життя в сучасному інформаційному суспільстві, в першу чергу необхідно розвивати логічне мислення, здатності до аналізу (вичленення структури об'єкта, виявлення взаємозв'язків, усвідомлення принципів організації) і синтезу (створення нових схем, структур і моделей). [2, С.7-8]

Пріоритетом початкової загальної освіти є формування загально-навчальних умінь і навичок, рівень засвоєння яких значною мірою зумовлює успішність всього подальшого навчання.

У той же самий час вивчення інформатики в початковій школі має вирішувати пропедевтичні завдання базового курсу інформатики в основній школі, яке спрямоване на досягнення таких цілей:

- освоєння системи базових знань,

що відображають внесок інформатики у формування сучасної наукової картини світу, роль інформаційних процесів у суспільстві, біологічних і технічних системах;

- оволодіння вміннями застосовувати, аналізувати, перетворювати інформаційні моделі реальних об'єктів і процесів, користуватись при цьому інформаційними та комунікаційними технологіями (ІКТ);
- розвиток пізнавальних інтересів, інтелектуальних і творчих здібностей шляхом освоєння і використання різних методик та засобів ІКТ;
- виховання відповідального ставлення до дотримання етичних і правових норм інформаційної діяльності;
- придбання досвіду використання інформаційних технологій в індивідуальній, колективній, навчальній, пізнавальній та проектній діяльності.

Особливе значення пропедевтичного вивчення інформатики в початковій школі пов'язане з наявністю в курсі інформатики логічно складених розділів, що вимагають розвинутого логічного, алгоритмічного, системного мислення. Тим більше, що за твердженнями психологів, основні логічні структури мислення форму-

Мал. 1. Завдання „Хто що їсть?“

Мал. 2. Завдання „Зайвий предмет“

Мал. 3. Завдання „Пронумеруй кроки“

ються у віці 5-11 років, і що запізніле формування цих структур протікає з великими труднощами і часто залишається незавершеним [1, С.20-24].

Будь-яка жива істота, а тим більше людина, з народження стикається з безупинно мінливим світом. Щоб існувати в ньому довго й успішно, необхідно розуміти, що станеться в наступну хвилину, як діяти в подальшому, щоб прийти до заповідної мети. Дитина вчиться досягати цього поступово. Вона опановує різні навички: сидіти, ходити, говорити, читати і т.д.

Це є закладанням різних схем для дій у різних ситуаціях. Їх вибір є алгоритмом поведінки. Чим складніші навички, тим складніші алгоритми вони в собі містять.

Загальні принципи для всіх навичок є базові алгоритми, з яких будуються схеми, а також методи побудови алгоритмів та їх властивості. Наприклад, відомий факт, що, засвоївши одну іноземну мову, іншу засвоювати вже набагато простіше.

Що таке алгоритмічне мислення?

Алгоритмічне мислення слід розуміти, як систему розумових прийомів, спрямованих на вирішення завдань. Тут приховані дві сторони розуміння: перша – визначити чужий алгоритм, друга – побудувати свій.

Для чого потрібно розвивати алгоритмічне мислення?

Чим чіткіше ми вміємо розуміти чужі алгоритми і будувати свої, тим краще. Іншими словами, корисно знати і розуміти, як і що влаштоване.

Такий тип мислення допомагає засвоєнню багатьох знань і навичок. Здатність мислити точно, формально, якщо це потрібно, стає однією з важливих ознак загальної культури людини в сучасному високотехнічному світі.

Коли говорять, що людина вміє думати, мають на увазі розвинене алгоритмічне мислення.

Як розвинути алгоритмічне мислення?

Як і все, що вимагає розвитку, алгоритмічне мислення потрібно тренувати. Можна це виконувати безсистемно, наприклад, граючи в стратегічні ігри. Але так розвиток виходить одностороннім. Неякісним буде розвинене розуміння властивостей і обмежень [3, С.24-26].

Над розвитком алгоритмічного мислення молодших школярів потрібно працювати поступово, через виконання ними системи вправ, упродовж усього періоду навчання у початковій школі.

Відповідно до статусу спеціалізованої школи № 91 І-ІІІ ступенів з поглибленим вивченням інформатики Шевченківського району міста Києва пропедевтика базового курсу інформатики розпочинається з 1 класу. Переступивши поріг комп'ютерного класу, учні практично потрапляють в „алгоритмічний світ”, в якому існують свої правила (алгоритми) або ж їх потрібно створити, щоб прийти до певного результату.

Одним з найперших алгоритмів, з яким учні знайомляться і постійно виконують, – це алгоритм завантаження та вимкнення комп'ютера. Адже комп'ютер – це пристрій, іншими словами, робот (виконавець), який не вміє мислити, а тільки може виконувати команди. Не зважаючи на те, що в сучасних сім'ях, комп'ютер став невід'ємною частиною технічного забезпечення,

не всі знають алгоритм підготовки комп'ютера до роботи та коректне завершення її.

Першокласники вчаться відкривати програми, файли різного типу, виконувати різнотипні завдання, направлені на розвиток логічного та алгоритмічного мислення.

Методика розв'язання алгоритмічних задач початкового курсу інформатики подається у вигляді сюжетів. Частина із них може розв'язуватися без участі комп'ютера. Такі задачі розвивають у школярів уміння аналізувати, узагальнювати та робити висновки.

В 1 та 2 класах не вводять термін „алгоритм”, але пояснення особливостей роботи в комп'ютерних програмах наводиться у формі опису окремих кроків, виконання яких призводить до певного результату.

Серед завдань виділяють задачі, рішення яких не є однозначними. Наприклад, учням можна запропонувати *проанумерувати порядок виконання дій, зображених на малюнку* (мал. 3). Завдання достатньо просте, але кожен може виконувати його по-різному. При аналізі задач такого типу є зазвичай декілька різних варіантів порядку дій, тому виникає необхідність у кожного учня довести, що його порядок дій доцільний. Наприклад, в одній сім'ї прийнято чистити зуби перед сніданком, в іншій після, але в одному та іншому випадку, учні повинні аргументувати „тому що”.

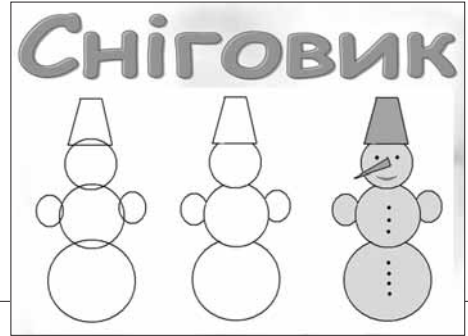
Робота із Стандартними програмами ОС Windows. До завдань такого типу можна віднести *алгоритм запуску програми Paint*, вказавши в переліку дій зайві команди. При цьому учні виберуть тільки ті команди, які відповідають даному завданню, проанумерують і зможуть перевірити відразу ж правильність свого алгоритму.

Пізніше використовуються різні форми запису алгоритмів:

1. У вигляді спонукальних речень.
2. Схематично.
3. Блок-схемою.

Завдання „Послідовність зображення Сніговика”

Після введення у 3 класі поняття „алгоритм”, пропонуються задачі, в яких наводяться приклади команд у вигляді спонукальних речень. Команди призначені для виконання певними виконавцями. Наведені приклади обговорюються, з’ясовуються виконавці, які можуть виконувати запропоновані команди. Увага звертається на те, що виконавцями команд можуть бути як живі істоти, так і неживі об’єкти – казкові герої, побутові прилади, комп’ютер.

Після знайомства з командами та виконавцями, вводиться поняття алгоритму як послідовності команд. Одночасно для поняття „алгоритм” пропонуються синоніми: інструкція, рецепт, правило виконання арифметичних дій та граматичних завдань. Приклади таких алгоритмів беруться із життя: це кулінарні рецепти, послідовність пришивання гудзика, правила малювання зображень, виконання обчислювальних ланцюжків, послідовність прасування сорочки тощо. У завданнях потрібно скласти алгоритм, записати його покроково або за допомогою блок-схеми, визначити результат.

Алгоритм приготування чаю

Четвертокласники у процесі вивчення теми „Алгоритми” знайомляться з новими поняттями та вчаться їх використовувати: виконавець, середовище виконавця, конструкції, команди виконавця,

стан виконавця, алгоритм, умови, істинність умов, логічні операції, лінійні, циклічні та алгоритми з розгалуженням, блок-схеми.

У програмному комплексі „Сходинок до інформатики” реалізовані чотири виконавці алгоритмів „Садівник”, „Навантажувач”, „Кенгуру”, „Восьминіжка”. На основі цих виконавців та їх середовищ „проживання” учні не тільки записують покроково алгоритми, задають їх виконання, але й знайомляться з різновидами алгоритмів: лінійними, циклічними, алгоритмами з розгалуженням та комбінованими. Це здійснюється за схожою схемою: наведення прикладів алгоритмів відповідної структури, з’ясування ключових слів для запису структури та їх позначень на блок-схемах, реалізація системи вправ на виконання, відшукування та виправлення помилок, конструювання та видозміни алгоритмів. У ході виконання вправ учні вчаться аналізувати ситуації, синтезувати, порівнювати та оцінювати результати. Формується алгоритмічне та структурно-логічне мислення школярів.

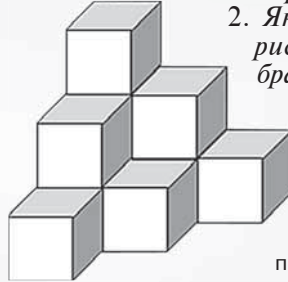
Зауважимо, що одним із недоліків таких середовищ програмування є те, що вони цікаві школярам декілька уроків, мають однотипність. Яким чином зацікавити учнів у процесі складання алгоритмів?

Це шлях адаптування школярів до їх вікових особливостей та до того, що їм цікаво. Індивідуальний

СКЛАДАННЯ АЛГОРИТМІВ

Для прикладу теоретично-практичне завдання такого роду:

1. Проаналізувати та вказати, який вид алгоритму використовується при побудові даного зображення і чому?

2. Яка основна фігура використана для побудови зображення?

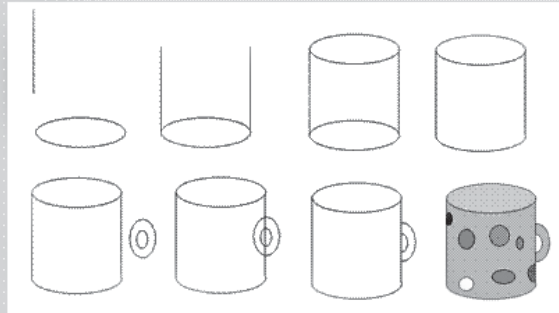
3. Скільки разів буде повторюватися цикл?

4. Побудуйте зображену фігуру.

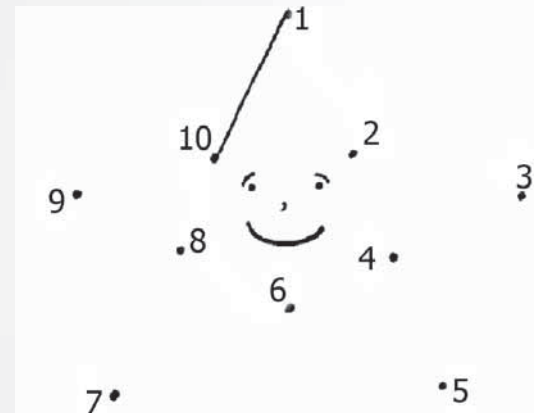
Завдання „Побудуй піраміду”

Завдання „Виконай команди”

Виконай команди

Завдання „Що намальовано?”

результат кожної дитини – створений малюнок за певним алгоритмом, написаний лист-привітання, відформатований за певними показниками, відправлений адресату та інше. Ентузіазму тут, звичайно ж, більше (див. вріз на С. 71).

Поява інформатики в початковій школі цілком доречно, тому що саме в цьому віці формується стиль мислення. Саме тут своєчасно формувати операційний або алгоритмічний стиль мислення учнів, що готуються до виходу зі школи у світ інформаційного світу.

Учителю інформатики на сучасному етапі необхідно визначити для себе: ЯК я хочу організувати урок, ЯКІ завдання підберу, ЯК організую взаємодію між учнями та собою, щоб змінити способи мислення, а не тільки кількість знань, умінь та навичок.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Биков В.Ю., Жук Ю.О. Засоби навчання нового покоління в комп'ютерно орієнтованому навчальному середовищі / Комп'ютер в школі та в сім'ї. – №5, 2005.
2. Бюлетень. Проблеми інформатизації вищої школи. 1998.
3. Філер З. Формуємо алгоритмічне мислення молодших школярів на уроках математики / З. Філер, Т. Фадєєва // Початкова школа. – 2008. – № 2.
4. Жук Ю.О. Вплив ІКТ на формування особистості школяра / Інформатика. – №9 (201), березень 2003р.
5. Мельник Ю. Формування інтелектуального компонента культури розумової праці молодших школярів засобами інформаційних технологій // Наукові записи ТНПУ ім. В. Гнатюка. Педагогіка. – Тернопіль. – 2002.
6. Ривкінд Ф. М., Ломаковська Г. В., Колеснікова С. Я., Ривкінд Й. Я. Сходинки до інформатики: Підручник для 2 класу загальноосвітніх шкіл. – Київ: „АДЕФ-Україна”, 2004.
7. Белкіна Е.В., Козленко О.Г. Комп'ютерна азбука: Підручник з основ комп'ютерної грамотності та ознайомлення з навколишнім світом для 1 класу загальноосвітньої школи. К.: „АДЕФ-Україна”, 2004.
8. Ломаковська Г. В., Колесніков С. Я., Ривкінд Ф.М., Ривкінд Й.Я. Сходинки до інформатики. – підручник для 3 класу загальноосвітніх навчальних закладів. – К.: „АДЕФ-Україна”, 2004.
9. Ломаковська Г. В., Колесніков С. Я., Ривкінд Ф.М., Ривкінд Й.Я. Сходинки до інформатики. – підручник для 4 класу загальноосвітніх навчальних закладів. – К.: „АДЕФ-Україна”, 2004.

Оксана Зброцкая

Развитие алгоритмического мышления у младших школьников

В статье рассмотрена проблема развития алгоритмического мышления у младших школьников. Определено содержание понятия «алгоритмическое мышление». Охарактеризованы основные этапы процесса его формирования у учеников на протяжении всего периода обучения в начальной школе.

Ключевые слова: информатизация, курс пропедевтики информатики, алгоритмическое мышление, алгоритм.

Oksana Zbrotskaya

Development of algorithmic thinking of schoolchildren at elementary school

The article considers the problem of algorithmic thinking of schoolchildren. The meaning of the term “algorithmic thinking” is explained. The main stages of its formation with the help of a special system of exercises during the whole period of studying at elementary school are also characterized in this article.

Key Words: information technology, propaedeutic course, algorithmic thinking, algorithm.

ІНТЕРАКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ

НА УРОКАХ ІНФОРМАТИКИ СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ: *розвиток творчого потенціалу як вчителя, так і учня*

**Інноваційна
школа**

У статті досліджується використання інтерактивних методів навчання (парна і групова робота) при викладанні інформатики в середній школі, розглянуто організаційно-педагогічні умови, без яких інтеракція або зовсім неможлива, або є неефективною, проаналізовано проблеми неуспішності роботи при застосуванні інтерактивних технологій у навчально-виховному процесі.

УДК 37.091.33.004]:
37.011.3-051

Ключові слова: інтерактивні методи, робота в групах та парах, взаємодія, співпраця, учитель, учень, форми роботи.

*Те, що чую, — забуваю.
Те, що бачу, — пам'ятаю.
Те, що роблю, — розумію.*
Конфуцій

Життя постійно змінюється, підштовхуючи й школу до змін. Її розвиток потребує нових форм організації навчального процесу, нових ритмів, нових методів узгодження системи освіти з вимогами сучасного життя та із запитами особистості.

Процес навчання в сучасній школі потребує напруженої розумової роботи дитини та її власної активної участі. Пояснення і демонстрація самі по собі ніколи не дадуть глибоких, стійких знань. Найдоцільнішим засобом опанування знань, з досвіду роботи, є інтерактивне навчання.

Перегорнемо сторінки історії інтерактивного навчання. Початкове використання його елементів в укра-

їнській школі ми зустрічаємо в роботах А. Рівіна 1918 року. Подаліше вдосконалення можемо знайти в працях В. Сухомлинського, у творчості вчителів-новаторів 70–80-х рр. ХХ ст.:

Ш. Амонашвілі, В. Шаталова, Є. Ільїна, С. Лисенкової та ін., у теорії розвивального навчання. Фахівці сьогодення найчастіше послуговуються такими елементами сучасних технологій інтерактивного навчання, як: бесіда, діалог та спільна дія [7, С. 14].

**Ірина
БОНДАР**

Учитель інформатики спеціалізованої школи № 91 І-ІІІ ступенів з поглибленим вивченням інформатики м. Києва

Директор школи, ліцею, гімназії № 3'2013

Сутність інтерактивного навчання полягає в тому, що навчальний процес відбувається за умов постійної, активної взаємодії всіх учнів у процесі співнавчання та взаємонавчання (колективне, групове), де учень і вчитель є рівноправними суб'єктами. Воно ефективно сприяє формуванню цінностей, навичок і вмінь, створенню атмосфери співпраці, взаємодії, дає можливість педагогу стати справжнім лідером дитячого колективу, а учневі, у свою чергу, взаємодіяти одне з одним та з учителем.

Дослідження спеціалістів із використання інтерактивного навчання свідчать про необхідність реалізації в навчальному процесі певних *організаційно-педагогічних умов, без яких інтеракція або зовсім неможлива, або є неефективною*. Серед них, *по-перше*, є створення сприятливої, позитивної психологічної атмосфери в класі під час уроку з метою забезпечення мотивації учнів до саморозкриття, відкритої позиції й прагнення до співпраці між собою та з учителем. Від останнього ж вимагається застосування спеціальних прийомів та методів створення й підтримки такого клімату впродовж навчального часу [4, С. 41].

Другою умовою є оптимальне облаштування навчального простору: відповідне розташування меблів (для роботи малих груп, для спілкування й дискусії в колі тощо); наявність в учнів текстів, чистого паперу, маркерів, змінних носіїв тощо, оскільки інтеракція передбачає постійну пошукову активність, творчість усіх учнів класу та відтворення продукту цієї активності на певних носіях [4, С. 42].

Третя умова ефективного застосування інтеракції – дотримання в класі спеціальних правил, норм спільної праці, які є загальнообов'язковими для всіх та визначаються в процесі спільної діяльності педагога та учнів. Якщо правила будуть прийняті й усвідомлені учнями як свої особисті, то буде гарантоване їхнє дотримання

в навчальній аудиторії незалежно від того, чи присутній педагог, чи ні.

Четверта умова – методична майстерність вчителя, яка має розвиватися „не через забезпечення його великою кількістю готових рецептурних посібників й широке використання ним готових поурочних розробок. Потрібні насамперед фундаментальні знання з базового предмета й ґрунтовна дидактична компетентність” [3, С. 44].

Сукупність цих ознак та умов дозволяє говорити про принципову інноваційність педагогічної технології інтерактивного навчання в порівнянні з традиційними варіантами його організації.

Використання інтерактивних технологій на уроці посилює ефективність засвоєння інформації, розвиває комунікативні навички учнів, дозволяє навчитися запобігати конфліктів та успішно виходити з конфліктних ситуацій, підвищує інтерес до навчання, спонукає дітей до самостійного пошуку інформації, вимагає від них творчого підходу до розв'язання завдань.

Але разом із тим при застосуванні інтерактивних технологій у навчально-виховному процесі виникають певні проблеми, тому що для досягнення результату необхідна підготовка як учня, так і вчителя. Одна з таких проблем – відсутність традиційної дисципліни, що ускладнює контроль за виконанням завдання. По-друге, учні повинні засвоїти правила роботи в групі (на прийнятті й усвідомленні необхідності дотримання яких витрачається деякий час), по-третє, необхідно забезпечити учнів зручними робочими місцями. Школярі можуть не отримати очікуваного результату через невідповідність складності завдання можливостям учнів до самостійного його виконання. Щоб запобігти труднощам у моделюванні навчання із використанням інтерактивних технологій, необхідне бажання вчителя займатися

такою тонкою і водночас складною роботою.

Урок інтерактивного навчання, звичайно, висуває певні вимоги. Як правило, структура таких занять складається з п'яти елементів: мотивація (не більше 5% часу заняття); оголошення теми та очікуваних навчальних результатів (не більше 5% часу заняття); надання необхідної інформації (10–15% часу); інтерактивна вправа – центральна частина заняття (45–60% часу на уроці); підбиття підсумків, оцінювання результатів уроку (до 20% часу) [4, С. 66].

На одному уроці бажано застосувати 1–2 інтерактивних прийоми роботи. Вчителю необхідно продумувати різні варіанти можливих відповідей і заздалегідь виробляти критерії оцінки ефективності уроку тому, що навчальний процес повинен захоплювати учнів, пробуджувати в них інтерес й мотивацію, навчати самостійному мисленню та діям. Ефективність і сила впливу на емоції та свідомість дітей значною мірою залежить від умінь і стилю роботи самого вчителя.

Пошук нових типів уроків та форм організації діяльності учнів завжди пов'язаний з прагненням учителя розв'язати основні проблеми уроку, сутність розуміння та розв'язання яких суттєво впливає на ефективність уроку. **Складові успішності уроку можна зобразити так:**

Глибокі теоретичні знання з інформатики, педагогіки, психології	+	Ретельне планування та підготовка уроку	+	Творчий підхід учителя, комунікативність
---	---	---	---	--

Заміна хоча б одного елемента в системі „урок” суттєво змінює його тип, структуру, методичну модель. Сучасний комп'ютер як засіб навчання і його програмне забезпечення мають надзвичайно потужні можливості стосовно організації навчального процесу. В основному цей потенціал вчителі пов'язують із такими факторами активізації пізнавальної діяльності учнів на уроці, як

наочність, індивідуалізація навчання. Але практика свідчить, що ефект від використання комп'ютера досягається також за рахунок збільшення обсягу самостійної роботи, зокрема парної та групової.

І для того, щоб урок досяг цілі, був справді розвивальним і враховував особисті якості школяра, практикую використання парних і групових форм роботи, як на уроках засвоєння, так і на уроках застосування знань, умінь і навичок. Це може відбуватися одразу ж після викладу вчителем нового матеріалу, на початку нового уроку замість опитування, на спеціальному уроці застосування знань, умінь та навичок або бути частиною повторювально-узагальнюючого уроку.

Групова навчальна діяльність не ізолює учнів один від одного, а, навпаки, дозволяє реалізувати природне прагнення до спілкування, співпраці і взаємодопомоги, і найголовніше – реалізувати спільну мету: обмін думками та пропозиціями, розв'язання поставленого завдання. У дітей з'являється впевненість у собі, вони пишаються навчальними успіхами. І це ще не все, адже правильно організована колективна праця дозволяє залучити всіх учнів класу до роботи одночасно, зводить до мінімуму пасивність дітей або неучасть їх у роботі.

Створення необхідної сприятливої атмосфери на уроці допомагає учням подолати невпевненість у власних силах, страх перед діалогом з учителем та однокласниками, надає можливість тим дітям, які зазвичай не досягають задовільних результатів в індивідуальній роботі, реалізувати себе під час виконання інтерактивних вправ за підтримки партнерів групи.

Робота в парах – це усне, письмове або практичне виконання навчальних завдань двома учнями в умовах синхронної роботи всіх пар, для досягнення будь-якої дидактич-

V Міжнародна науково-практична конференція,
29 березня 2013 р. Про інтерактивні технології на
уроках інформатики доповідає вчитель Бондар І.Л.

Мій друг – комп'ютер

Робота в парях

ної мети: засвоєння, закріплення, перевірки знань тощо. За умов парної роботи всі діти в класі отримують можливість висловлюватися. Вони мають час обдумати, обмінятися ідеями й лише потім озвучувати свої думки перед класом. Це сприяє розвитку навичок спілкування, критичного мислення, вміння висловлюватися, переконувати й вести дискусію, а також сприяє тому, що учні не можуть ухилитися від виконання завдання, яке за інших умов потребує більшого часу.

Організація роботи:

1. Пропонується учням завдання, запитання для невеликої дискусії чи аналізу ситуації. Після пояснення питання або фактів, наведених у завданні, учні мають 1-2 хвилини для підготовки можливих відповідей або рішень.

2. Об'єднуються в пари, визначають, хто з них буде висловлюватися першим, і обговорюють свої ідеї один з одним. Вони мають досягти згоди щодо відповіді або рішення.

3. По закінченні часу на обговорення кожна пара представляє результати роботи, обмінюються своїми ідеями та аргументами. За потребою це може бути початком дискусії або іншої пізнавальної діяльності.

Робота в групах – це спільна діяльність, за якої учні допомагають й навчають один одного з метою досягнення спільної мети. За умов такої співпраці учні прагнуть отримати результат, що буде найкращим для

кожного і для всіх, швидко визначається лідер, який бере на себе інтелектуальне керівництво групою. Такі форми роботи сприяють формуванню в школяра демократичного самоусвідомлення та почуття власної гідності. Він відчуває себе вільною діючою особистістю, яка має право на вибір та ініціативу, а разом із тим готова толерантно ставитися до свого оточення, погоджувати свої дії з діями та інтересами інших членів групи.

Найголовніше, така організація спрямована на те, щоб не давати готових відповідей, а націлювати учнів на творчий пошук, на формування власної думки.

Організація роботи:

1. Поділ учасників навчального процесу на групи (по 3-5 чоловік).
2. Засвоєння навчального завдання, що стоїть перед групою.
3. Процес пошуку (обговорення найкращого розв'язання задачі).
4. Узагальнення думок та підбиття підсумків групової роботи.
5. Презентація колективного рішення поставленої задачі у визначених учителем межах.

Підсумок виконання завдання проводиться за запитаннями:

- З якою метою виконувалася дана робота?
- Які думки та почуття вона у вас викликала?
- Чому ви особисто навчилися?
- Чому б хотіли навчитися у подальшому?

ІНТЕРАКТИВНА ВПРАВА

на уроці інформатики в 5 класі

Тема: „Графічний редактор *Paint*. Інструменти й палітра”

Мета: Формувати навички створення малюнка в графічному редакторі, використання різних прийомів роботи з графікою та кольором; розвивати фантазію, творчу уяву, окомір, почуття композиції, навички роботи з мишкою; виховувати інтерес до інформатики, художній смак у доборі кольорів, естетичну насолоду від творчої роботи.

Завдання: створити власний малюнок у графічному редакторі *Paint*.

Послідовність дій:

1. Запустіть програму *Paint*.
2. Змініть розмір робочого аркуша, на якому виконуватимете малюнок.
3. Використовуючи інструмент *Еліпс*, намалюйте коло світло-блакитного кольору, що буде нижньою кулькою сніговика.
4. Виділіть цей об'єкт, створіть його копію та зменшіть її розмір, щоб отримати середню кульку сніговика.
5. Виконайте описані дії ще раз, скопіювавши та зменшивши кульку. Яка буде головою сніговика.

6. Перш ніж продовжувати роботу, збережіть отриманий малюнок у власній папці.
7. Намалюйте шапочку та очі сніговика, скориставшись, у разі необхідності, ключем до виконання завдання.

Ключ до виконання завдання

1. Для того, щоб намалювати шапочку сніговика, скористайтеся інструментом *Прямокутник*, не забудьте задати колір та стиль заливки. Після цього зафарбуйте шапочку чорним кольором, використовуючи інструмент *Заливка*.
2. Очі сніговика намалюйте за допомогою інструмента *Еліпс*. Намалюйте одне око на вільному місці аркуша виділіть та скопіюйте його, щоб очі в сніговика були однакові.
3. Намалюйте сніговику ніс, рот та руки. Оформіть малюнок [2, С. 140].

На виконання завдання відводиться до 20 хвилин. Об'єднання в пари.

При виконанні завдання вчитель виступає як організатор, помічник, намагається дати учасникам максимум можливостей для самостійної роботи та навчання у співпраці один з одним.

Презентація результатів виконання роботи.

Оцінювання робіт на основі самооцінки, оцінки учнів та вчителя.

Підсумки є найважливішою частиною парної та групової роботи. Саме тут пояснюється зміст проблемного навчання, підбивається підсумок засвоєних знань і встановлюється зв'язок між тим, що вже відомо, і тим, що ще повинно вдосконалитися в майбутньому.

Отже, **інтерактивне навчання** – це навчання, „занурене” в спілкування. У житті людини спілкування не існує як відокремлений процес або самостійна форма активності. Воно входить до складу групової практичної діяльності, яке не може здійснюватися без різнобічного спілкування.

Таким чином, основною метою установкою інтерактивного навчання є підготовка молодої людини до життя, формування її громадянської позиції на заняттях із будь-якого предмета шкільної програми. Супутніми цілями виступають освітні та розвивальні. Їхнє досяг-

нення пов'язується з активізацією навчальних можливостей учнів шляхом залучення до діалогу, у ході якого пропонується висловлення та обґрунтування власних думок замість переказування абстрактної, «готової» інформації, відірваної від їхнього життя та суспільного досвіду. Уроки інтерактивного навчання надають учням можливості для формування основних пізнавальних і громадянських умінь, а також навичок і зразків поведінки в суспільстві. Інтерактивні форми роботи сприяють розвитку ініціативи, незалежності, яви, самодисципліни, співпраці з іншими учнями. Вони стимулюють розвиток когнітивних процесів, залучають до активної участі в процесі навчання, заохочують учнів працювати разом, висловлювати свої думки, виражати почуття та використовувати свій досвід, брати на себе відповідальність за навчання та розвивати вміння вчитися.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Бондар В.І.* Дидактика. – К.: Либідь, 2005.
2. *Основи інформатики. 7 клас: Експериментальний навчальний посібник / Володіна І.Л., Володін В.В., Дорошенко Ю.О., Столяров Ю.О.* – Х.: Гімназія, 2007. – 384 с.
3. *Педагогічні технології у неперервній професійній освіті / За заг. ред. Сисоєвої С.О.* – // К.: Генеза, 2001. – 84 с.
4. *Пометун О.* Інтерактивні методики та система навчання. – К.: Шк. світ, 2007. – 112 с.
5. *Пометун О., Пироженко Л.* Інтерактивні технології навчання: Теорія, практика, досвід: Метод. посібник. – К., 2002.
6. *Пометун О.І.* Енциклопедія інтерактивного навчання.-К., 2007.
7. *Сиротенко Г.О.* Сучасний урок: інтерактивні технології навчання. – Х.: Основа, 2003. – 80 с.

Ирина Бондар

Интерактивные технологии на уроках информатики средней школы: развитие творческого потенциала как учителя, так и ученика

В статье исследуется использование интерактивных методов обучения (парная и групповая работа) при преподавании информатики в средней школе, рассмотрены организационно-педагогические условия, без которых интеракция либо вовсе невозможна, либо неэффективна, проанализированы проблемы неуспешности работы при применении интерактивных технологий в учебно-воспитательном процессе.

Ключевые слова: интерактивные методы, работа в группах и парах, взаимодействие, сотрудничество, учитель, ученик, формы работы.

Iryna Bondar

Interactive technologies in IT lessons at secondary school: development of creative potential of teachers and students

The article examines the usage of interactive teaching methods (pair and group work) in teaching science at high school. Organizational and pedagogical conditions, without which any interaction is possible or effective, are investigated. The author analyzes some problems of the application of interactive technologies in the educational process.

Key Words: interactive methods, group and pair work, interaction, collaboration, teacher, student, forms of work.

РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ УЧНІВ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ

**Інноваційна
школа**

Залучення учнів до творчості є актуальною проблемою організації навчального процесу, адже формування якостей творчої особистості неможливе без організації відповідної діяльності. Саме творча пізнавальна діяльність учнів є тим видом активності, що розвиває ці здібності.

Ключові слова: творче мислення, творчий розвиток, творчі здібності, математична освіта, навчання, дослідження, розв'язання, творча особистість.

Відтворення і постійне оновлення інтелектуального потенціалу України вимагає розробки принципово нової концепції розвитку учнівської молоді, конструювання спеціальних програм і технологій. Сучасний освітній процес має відповідати новій педагогічній парадигмі, спрямованій на розвиток духовної і творчої сутності об'єкта навчання. Головна мета – збереження і розвиток творчого потенціалу особистості: традиційно-інформаційної та інноваційно-творчої [9].

Педагоги всіх ланок системи освіти мають чітко усвідомлювати, що потрібно сучасній молодій людині для того, щоб почувати себе комфортно в нових соціально-економічних умовах, тобто який вектор розвитку особистості в сучасному суспільстві. Відповідь така: суспільство інформаційних технологій – постіндустріальне – значно більшою мірою зацікавлене в особистостях, здатних самостійно і активно діяти, приймати рішення, гнучко адаптуватися

до змінних умов життя.

Порівняльний аналіз стану освіти в 10 найбільших країнах світу (США, Канада, Китай, Корея, Японія, Франція, Росія, Німеччина, Великобританія, Данія), проведений незалежними міжнародними експертами, дозволив не тільки виявити недоліки загальної середньої освіти як базової освіти для підготовки будь-яких фахівців, а й визначити основні шляхи їх подолання. Головні з них – інтелектуальний і творчий розвиток учнів [11, С. 39].

Такої ж думки й американські вчені, зокрема, відомим американським педагогом І. Гудледом обґрунтовано дванадцять пріоритетних цілей, які відповідають, на його думку, сучасним вимогам системи освіти, серед яких: інтелектуальний розвиток учнів,

**Тетяна
КОРЧАК**

Учитель математики спеціалізованої школи № 91 м. Києва, спеціаліст вищої категорії, учитель-методист

УДК 159.928:[37.016:51]

розвиток творчого мислення, вміння розв'язувати проблеми, здатність до самостійних суджень і прийняття рішень [6]. Тобто розвиток творчих якостей розглядається як пріоритетний напрям процесу навчання.

Концепція базової математичної освіти України передбачає таку організацію навчально-виховного процесу в загальноосвітній школі, де пріоритетними стають активні методи навчання, які є серцевиною сучасних навчальних технологій. Активізація навчально-пізнавальної діяльності учнів у процесі вивчення математики — це одна з важливих проблем методичної науки і національної школи. У ній тісно переплелися психолого-педагогічні, методичні, соціальні проблеми розвитку сучасної школи. Педагоги-дослідники, методисти і вчителі на всіх етапах модернізації шкільної математичної освіти цій проблемі приділяли і приділяють велику увагу. У їх роботах є багато цінних ідей, теоретичних узагальнень, практичних розробок і методичних рекомендацій. Дослідження в галузі педагогічної психології, загальної та вікової психології, психофізіології (М.М. Амосов, Б.Г. Ананьєв, Дж. Друнер, І.С. Виготський, Г. С. Костюк, О.М. Леонтьєв, С.Л. Рубінштейн, П.А. Шевєрьов, І.С.Якиманська) розкривають механізми прийняття рішення в навчально-пізнавальній діяльності учнів, залежності між психічними та інформаційними явищами [8].

Дидактичні закономірності активізації навчально-пізнавальної діяльності висвітлені в роботах А.М. Алексюка, Ю.К. Бабанського, Л.В. Занкова, В.А. Крутенського, В.О. Онишука, В.Ф. Паламарчук. Ці дослідження не сприяють розумінню проблеми рівнів пізнавальної активності, її мотиваційних характеристик, методів, засобів та організаційних форм активізації навчально-пізнавальної діяльності. Предметний, методико-математичний аспекти даної проблеми висвітлено в дослі-

дженнях О.К. Артемова, М.І. Бурди, Я.І. Груденова, О.С. Дубінчук, З.І. Слєпкань тощо [1].

На основі теоретичного аналізу під творчими здібностями ми розуміємо комплекс здібностей, що дозволяють за сприятливих умов більш успішно оволодіти творчою діяльністю та передбачають не тільки засвоєння інформації, але й прояв творчої ініціативи, створення об'єктивно чи суб'єктивно нового результату.

У шкільному курсі математики є нове, що може здивувати та зацікавити. Як зазначає О.С.Чашешникова, математика як навчальний предмет надає широкі можливості здійснення процесу формування та розвитку оперативності мислення. Необхідність підходу до розв'язування математичних завдань (особливо, нестандартних завдань підвищеного рівня складності) як вирішення проблем дає можливість розглядати саме навчання математики як творчий процес [3]. Наприклад, на уроці алгебри при вивченні теми „Множення різниці двох виразів на їх суму” можна спочатку провести усний рахунок під девізом „Хто швидше?” (знайти добуток двох чисел 21×19 ; 31×29 ; 42×38 ; 45×35 ; 201×199). Після закінчення усного рахунку відмітити, що помножити числа можна швидше, якщо вивчити важливий і цікавий розділ „Формули скороченого множення”. Учні 7 класу не ознайомлені з розкладанням квадратного тричлена на множники за загальною формулою, тому задача розкласти на множники $a^2 - 2a - 3$ для них є творчою. Цікаво, що поставлена задача може бути розв'язана декількома способами. Методично доцільно пояснити це учням так:

Новизну змісту навчального матеріалу неможливо використовувати як єдиний і постійний стимул для розви-

- $a^2 - 2a - 3 = 3a^2 - 2a^2 - 2a - 3 = 3(a^2 - 1) - 2a(a + 1) = 3(a - 1)(a + 1) - 2a(a + 1) = (a + 1)(a - 3)$.
- $a^2 - 2a - 3 = a^2 - 3a + a - 3 = a(a - 3) + (a - 3) = (a - 3)$.
- $a^2 - 2a - 3 = a^2 - 2a - 2 - 1 = (a^2 - 1) - 2(a + 1) = (a + 1)(a - 3)$.
- $a^2 - 2a - 3 = a^2 - 2a + 1 - 4 = (a - 1)^2 - 2^2 = (a + 1)(a - 3)$.

тку зацікавленості в учнів до предмету. *Викликати інтерес в учнів можна за допомогою нестандартних і доведених прикладів.* Крім повідомлення нових фактів, розгляду відомого матеріалу під іншим кутом зору, стимул новизни може приймати й інші форми. Наприклад, виявлення відомих закономірностей у результаті безпосередньої дослідницької роботи. Так, на уроці геометрії у 8-ому класі перед доведенням теореми Піфагора можна запропонувати учням побудувати прямокутний трикутник з катетами $a=3$ см, $b=4$ м. Потім виміряти гіпотенузу з точністю до цілих чисел і перевірити, чи буде виконуватися рівність: $a^2+b^2=c^2$. Учні під керівництвом учителя самі формулюють і доводять теорему Піфагора. Для закріплення матеріалу пропонуємо розв'язати задачу: чи існують три послідовних цілих числа, які задовольняють теоремі Піфагора?

Учні позначають сторони прямокутного трикутника $n-1$, n , $n+1$ і легко знаходять катети й гіпотенузу. Після використання теореми Піфагора і перетворення виразу $(n-1)^2+n^2=(n+1)^2$ учні отримують $n=4$. Числа 3, 4, 5 є довжинами сторін прямокутного трикутника. Учитель розповідає, що на основі даної теореми Піфагор створив правило для знаходження цілих чисел, якими представлені довжини сторін прямокутних трикутників за формулами: $a = 2n + 1$; $b = 2n^2 + 2n$; $c = 2n^2 + 2n + 1$, де a і b – катети, c – гіпотенуза. Залучаючи учнів у пошук математичних закономірностей, учитель навчає розмірковувати, робити висновки з фактів, тобто виховує пізнавальну активність – важливу умову розвитку творчих здібностей. Ці уроки-дослідництва доцільно проводити, дотримуючись процесу наукової творчості: спостереження фактів висунення, формування і доведення гіпотези, аналіз отриманих результатів, виявлення наслідків.

Організація творчої пошукової діяльності учнів на уроці є складною проблемою, що пов'язана з багатьма

об'єктивними причинами (обмеженість часу, неоднорідний склад учнів та ін.). Але ці труднощі можна долати, якщо розв'язувати проблему не на емпіричному рівні, а на *теоретично обгрунтованому підході, який базується на таких загальнонаукових методах, як моделювання, системно-структурний аналіз, ідеалізація, абстрагування.* Саме ці методи складають основу концепції моделювання творчої пізнавальної діяльності системно-структурного аналізу [7, С. 20]. Суть такого підходу в тому, що успішна організація творчої навчальної діяльності починається з моделювання проекту, який може бути реалізований у ході уроку. Основою проектування є узагальнена модель творчої навчальної діяльності, а структурними компонентами діяльності є суб'єкт діяльності, її предмет, засоби діяльності, процедура, продукт діяльності та умови її здійснення [5].

Велике значення для розвитку творчих здібностей учнів мають задачі з кількома різними способами розв'язання. Пошук альтернативних розв'язань тісно пов'язаний із руйнуванням стереотипів мислення, подоланням шаблонності в організації розумової діяльності, розвитком таких її якостей, як критичність, гнучкість, самостійність. Сама можливість існування інших способів розв'язання підштовхує учня до пошуку, створює сприятливі умови для його самоствердження. Дивергентне мислення спирається на уяву і є засобом породження оригінальних ідей. Це мислення допускає, що на одне запитання може бути більше, ніж дві відповіді. Воно є найважливішим елементом творчої діяльності.

Д. Пойа стверджував, що *краще розв'язати одну задачу кількома способами, ніж кілька різних чи однотипних задач* [2]. Цього принципу дотримуються при порівнянні різних розв'язків, оцінюванні їх нестандартності чи оригінальності, складності в обчисленнях, доступності, новизни.

Таким чином, залучення учня до творчої діяльності, особлива увага до розвитку його індивідуальності, особливості, чітка орієнтація на розвиток його творчих якостей стає головною ознакою гуманістичного підходу до впровадження педагогічних технологій. Такий підхід у світовій педагогічній практиці розглядається як альтернативний традиційному, в основі якого лежить засвоєння готових знань і їх репродуктивне відтворення. Разом з тим, це не означає, що необхідні революційні зміни в освітянській практиці. Розвиток системи освіти повинен носити еволюційний характер із поступовою зміною пріоритетів відповідно до вимог часу. Тому, усі „традиційні” і новітні педагогічні технології, інтегруючись між собою, можуть знайти своє місце в конкретному навчальному процесі з конкретними учнями і конкретним вчителем, що буде сприяти оптимальній організації навчального процесу, а системоутворюючим чинником організації навчання буде його спрямованість на творчий розвиток суб'єктів педагогічної взаємодії. [10]

Татьяна Корчак
Развитие творческих способностей учеников на уроках математики

Привлечение учеников к творчеству является актуальной проблемой организации учебного процесса, ведь формирование качеств творческой личности невозможно без организации соответственной деятельности. Именно творческая познавательная деятельность учеников является тем видом активности, которая развивает эти способности.

Ключевые слова: творческое мышление, творческое развитие, творческие способности, математическое образование, обучение, исследования, решения, творческая личность.

Tatyana Korchak
Development of students' creativity in Maths lessons

The actual problem of the educational process is involving students into the process of creativity, because the formation of a creative personality is impossible without organizing the appropriate activities. The creative student's cognitive activity is the type of activity that develops creativity skills.

Key Words: creative thinking, creative development, creativity, education, training, research, solution, creative personality, ways.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андреев, В.И. Диалектика воспитания и самовоспитания творческой личности: основы педагогики творчества Текст. / В.И. Андреев. Казань: КГУ, 1988. — 238 с. — ISBN 5-7464-0029-7.
2. Афонина, Г.М. Педагогическое творчество учителя: [Структур. компоненты и роль в учеб.-воспитат. процессе] / Г.М. Афонина // Экономика в шк. — 2000, № 2. — С. 12-15. — (Ученые — учителям).
3. Ахметгалиев, А.М. Мотивация деятельности на уроках математики // Математика в школе. — 1996. — № 2 — С. 59-60.
4. Глушенкова, А.В. Диагностика педагогического мастерства учителя в условиях модернизации содержания образования // Завуч. — 2006. — № 5 — С. 15-26.
5. Заёнчик, В.М. Основы творческо-конструктивной деятельности: методы и организация: учебник для студ. высш. учеб. заведений / В.М. Заёнчик, А.А. Карачёв, В.Е. Шмелёв. М.: Академия, 2004. — 256 с. -ISBN 5-7695-1592-9.
6. Коробкова, В.В. Формирование у подростков готовности к развитию своего творческого потенциала в процессе учебно-познавательной деятельности: автореферат дис. канд. пед. наук: 13.00.01.
7. Мухина, С.А. Нетрадиционные педагогические технологии в обучении / С.А. Мухина, А.А. Соловьёва. — Ростовна-Дону: Изд-во „Феникс”, 2004. 384 с. — ISBN 5-222-04743-1.
8. Поташник, М.М. Педагогическое творчество: проблемы развития и опыт. [пособие для учителя] / М.М. Поташник. — К.: Рад. шк., 1988. -187 с. ISBN 5-330-00252-4.
9. Сисоева С.О. Методологічні засади педагогічної творчості. Педагогіка і психологія формування творчої особистості і проблеми пошуку. [Зб. наук. пр.] /Редкол. Т.І. Сушенко. — Київ—Запоріжжя. — Вип. 13. — 208 с.
10. Сисоева С.О. Підготовка вчителя до формування творчої особистості учня. — К.: Поліграфкнига, 1996.
11. Jaworski, B. The professional development of teachers the potential of critical reflection / B. Jaworski // British journal of in-service education. — 2003. — 15, N3. — P 37-42.
12. Vemon, P.E. Psychological studies on creativity / P.E. Vemon // Journal of Child Psychology and Psychiatry, 1967, No. 8, pp. 135-165.

ПІДГОТОВКА УЧНІВ ДО НАВЧАННЯ У ВИШАХ В УМОВАХ РОЗВИТКУ КОМП'ЮТЕРНИХ ІННОВАЦІЙ В ОСВІТІ

**Інноваційна
школа**

УДК 37.016:[004:005.591.6]

У статті окреслені основні шляхи підготовки учня до навчання у вищому навчальному закладі, шляхом ознайомлення його з основами комп'ютерної грамотності та формування в учня правильного ставлення до використання комп'ютера. Також у статті піднімається питання зближення шкільної та вузівської освіти у напрямі комп'ютерних технологій як запоруки подальшого розвитку інновацій в освіті, з метою виховання грамотного спеціаліста.

Ключові слова: комп'ютерні технології, шкільна освіта, вища освіта, спеціалізована школа комп'ютерних технологій, інформаційно-комп'ютерна грамотність

Сучасні суспільні перетворення вимагають від середніх та вищих навчальних закладів певних змін. Спеціаліст, який сьогодні виходить з університету повинен не тільки знати основи своєї майбутньої спеціальності, але й орієнтуватись у мінливих соціально-гуманітарних, політичних, економічних та інших тенденціях розвитку суспільства. У цих умовах найважливішим завданням вищої школи стає випуск професійно-компетентного фахівця, який володіє цілим комплексом компетентностей (комунікативною, інформаційною, інтелектуально-педагогічною тощо) [2].

Велика кількість наукових публікацій, які пропонують сучасні вчені, визначають впровадження інформаційно-комп'ютерної грамотності як одного із засобів гуманізації та гуманітаризації процесу навчання, стверджують, що саме вони

уможливлюють однаковий доступ до єдиної бази освітньої інформації.

Нові форми організації навчального процесу вимагають переглянути принципи дидактики та педагогічної психології з урахуванням можливостей, які надають інформаційні технології. В своєму дослідженні ми спробуємо продемонструвати стан сучасної підготовки учня школи до самостійного навчання у вищому навчальному закладі, проаналізувати шляхи формування у школяра адекватного ставлення до комп'ютера, розуміння того, як правильно треба використовувати комп'ютер, щоб він став корисним помічником у навчальній та професійній діяльності особистості.

Аналіз останніх досліджень. Питання впровадження інформаційних технологій в освітній про-

**Ілона
РАШКОВСЬКА**

Психолог спеціалізованої
школи № 91 м. Києва

Директор школи, ліцею, гімназії № 3'2013

цес як середніх так і вищих навчальних закладів знайшло своє відображення у працях Н. Алпатової, А. Ашерова, А. Касперського, М. Корця, В. Чернова; теорія інформатизації освіти розглядається у працях В. Агеєва, В. Бикова, В. Глушкова, М. Жалдака. Багато уваги останнім часом приділяється питанню пошуку методологічних і теоретичних підходів до використання інформаційних технологій у навчальному процесі, зокрема у працях Н. Афанасєвої, В. Беспалько, О. Козлова, Н. Макарової та ін. [5].

Мета статті. Основною метою статті є розгляд напрямів підготовки школярів до входу в інші педагогічні системи, зокрема до навчання в університеті у питанні вміння користуватися сучасними інформаційними технологіями.

Викладення основного матеріалу дослідження. Проблема підготовки грамотних спеціалістів, які зможуть бути користувачами інформаційного простору за рахунок знань та вмінь, включає в себе декілька аспектів.

Одним із цих питань є формування в учнів розуміння важливості опанування знаннями, вміннями та навичками використання нових технологій у набутті освіти. В цьому питанні дуже важливо розглянути й питання впливу особистості вчителя, який працює з учнями з вивчення комп'ютера. Тобто ми зустрічаємось з проблемою підготовки грамотних вчителів інформатики, які працюють в школах та є носіями комп'ютерних знань. Друге питання, яке виникає, – це питання суспільної діяльності педагогічного колективу школи та викладачів даної дисципліни у вузі з професійного виховання майбутнього студента вузу. Третім питанням, яке постає сьогодні, є навчання учнів шкіл спілкуватися в інформаційному просторі грамотно та використовувати комп'ютер за призначенням. Тобто питання культури комп'ютерної грамотності та психологічних основ розвитку особистості в умовах спілкування з комп'ютером. Подібні задачі під силу вирішувати спеціалізованим навчальним закладам, тобто шко-

лам, які надають спеціалізацію поглибленого вивчення комп'ютерної грамотності. До речі, всі вчителі комп'ютерних технологій школи, на прикладі якої були зроблені дослідження, а саме спеціалізованої школи №91 з поглибленим вивченням інформатики м. Києва, пройшли курси користувачів комп'ютера за програмою INTEL. Тобто у школі існує простір, в якому орієнтуються як учні, так і вчителі. Так кожний вчитель може спілкуватися з учнями та їх батьками за допомогою комп'ютера.

Вивчення комп'ютерної грамотності у школі починається з 6 річного віку, тобто з першого класу. Для вивчення цього курсу дітям надається змога працювати в спеціально обладнаних кабінетах. Назви предметів у розкладі також відповідають особливостям певного віку школярів. З самого початку курсу сам комп'ютер розглядається як об'єкт та як суб'єкт. Як об'єкт комп'ютер розглядається під час вивчення його внутрішньої структури, організації пам'яті та файлового простору, особливостей роботи апаратної частини та взаємодії з периферійними пристроями [4].

Як засіб – під час демонстраційного експерименту, обробки результатів вимірювань, набуття необхідної інформації навчального змісту, дистанційного спілкування з вчителями та між собою під час неможливості спілкування в школі (пояснення завдань під час карантину, пересилання домашніх завдань тощо).

З одного боку, використання комп'ютера дозволяє значно полег-

шити роботу вчителя та підвищити ефективність навчального процесу. З іншого — задача його навчити учня не тільки користуватися комп'ютером, а й надати розуміння, що комп'ютер треба використовувати, коли це доречно та сформувати розуміння, що комп'ютер повинен доповнювати життя, а не замінювати його. Використання засобів інформаційних технологій дозволяє збільшити наочність, полегшує відтворення навчальної інформації для самостійної роботи як учня, так і студента. Таким чином, учень в стінах школи вже навчається самостійно відбирати та моделювати інформацію, що значно полегшить йому навчання у вузі, бо він вже привчився використовувати комп'ютер у цьому напрямку.

Окрім того, постійний розвиток програмного забезпечення і технологій виробництва вимагає від вчителя постійно слідкувати за останніми розробками в певних галузях і оперативно поновлювати програмне та методичне забезпечення навчального процесу. Такі ж самі процеси спостерігаються в розвитку університетської освіти [4]. Грамотний вчитель комп'ютерних технологій вимагає постійної самоосвіти та грамотності своїх учнів. Багато знань, які надаються вчителем у спеціалізованій школі, стають у нагоді майбутнім студентам, коли у стінах вузу вони починають свою професійну діяльність. У ході нашого дослідження ми намагалися з'ясувати **чи дійсно студенти, які в школах спеціально вивчали основи комп'ютерної грамотності, швидше адаптуються серед своїх однолітків-студентів.** Для цього серед студентів було проведено пілотажне дослідження, яке включало наступні запитання: „*Чи допомогла вам в університетському навчанні шкільна спеціалізація?*”. Як показали опитування, 62% студентів-першокурсників зазначили, що їм легше орієнтуватися в завданнях, які вони виконують, саме завдячуючи тим вмінням, які вони отримали в школі на уроці комп'ютерної грамотності.

Використовуючи можливості комп'ютера, можна відтворити фі-

зичні процеси, продемонструвати та засвоїти явища, які без його використання не можна уявити. З перших днів студентського життя впровадження технологій під час виконання лабораторних, практичних, курсових та дипломних робіт сприяє кращому засвоєнню змісту навчального матеріалу, активізує діяльнісний підхід студента до вирішення навчальних завдань, стимулює пізнавально-пошукову роботу та формує практичні навички. Працюючи з програмами імітаційного моделювання, студенти, вчорашні учні спеціалізованих шкіл, на 37% швидше засвоюють правила аналізу та моделювання, отримують навички контролю якості виконання виконаних робіт.

Окрім набуття навичок виконання робіт у спеціалізованій школі, подібні до яких будуть виконуватись під час навчання у вузі, учні проводять спільні конференції зі студентами та викладачами вузів, що дає можливість, навчаючись у школі вже розуміти систему навчання у вищому навчальному закладі, бачити та розуміти вимоги старшої школи.

Наступне запитання, на яке відповідали першокурсники, які закінчили школу комп'ютерних технологій, було таким: „*Чи важко вам було навчатися в перші дні студентського життя?*”, „*Що вам допомагало?*”. За результатом опитування студентів, які закінчили школи з поглибленим вивченням інформатики, 55% опитуваних вважають себе повністю підготовленими до системи навчання у старшій школі та не відчували стресів під час зміни педагогічної системи. А це має значення для психологічного комфорту студента, особливо у перші дні становлення його в новій ролі. При опитуванні студентів-першокурсників 57% відповіли, що знання комп'ютеру багато в чому допомогло адаптуватись до нових умов навчання. Серед конкретних відповідей на питання: „*В чому саме допомогло?*”, — 19% відповіли, що комп'ютерні знання допомогли мати авторитет серед незнайомих однокурсників, особливо у перші дні знайомства. 24% зазначили, що набагато

швидше робили та роблять завдання за допомогою комп'ютера, 7% написали, що за допомогою комп'ютера легше було відволіктися від деяких стресів, які все ж таки виникали при адаптації до вузівського життя.

Наступне питання мало на меті зрозуміти, *чи впливає на формування світогляду навчання у спеціалізованій школі комп'ютерних технологій*. Респонденти написали: „Безумовно впливає – 63%”, „Мабуть так – 24%”, про те, що не замислювався написали 9%. На питання: „*В чому саме ви відчуваєте цей вплив?*” – випускники школи (35%) написали, що вони зрозуміли, як правильно використовується комп'ютер, 17% опитуваних написали, що навчилися контролювати свій час, слідкуючи за ним, коли займалися за комп'ютером. Тобто комп'ютер допоміг розвинути навички саморегуляції. 5% респондентів написали, що знання з комп'ютерної грамотності допомагають їм краще зрозуміти та контролювати своїх менших братиків та сестричок, які намагаються знайти в ньому непотрібну інформацію.

Наступне запитання нашого дослідження мало на меті з'ясувати, *як вплинув комп'ютер на психологічний стан випускника, сьгоднішнього студента*. Відповіді виявилися дуже цікавими. 77% студентів відповіли, що почувають себе набагато впевненішими, ніж їх ровесники, відчувають, що вони завжди озброєні новою інформацією. 21% написали, що маючи з собою комп'ютер, ніколи не сумують, бо завжди є, чим зайнятися.

Дуже цікавою здалася нам відповідь на запитання „*Що вплинуло на те, що ти закінчив спеціалізовану школу комп'ютерних технологій?*”. Відповіді були такі: 38% написали, що таку школу обрали батьки, але їм самим там сподобалось, „майбутнє за комп'ютерними технологіями” відповіли 22% респондентів, „багато виконували таких завдань, які не задавали в інших школах” – 9%.

І останнє питання, яке задавали ми в даному дослідженні, було таке: „*Чи задоволені ти вчителями, які навчили тебе комп'ютерної грамотності?*”. 87%

студентів, в минулому випускників спеціалізованої школи, відповіли, що дуже задоволені. Серед загальних характеристик вчителів комп'ютерної грамотності вони відмічали: загальна ерудованість – 35%, інтелігентність – 28%, відчуття гумору – 15%, рівень професіоналізму – 24%.

Враховуючи результати нашого дослідження серед студентів, випускників спеціалізованих шкіл комп'ютерних технологій, ми можемо зробити висновок, що учні в цілому задоволені своїми вчителями, які навчили їх основам комп'ютерних знань. Навчання в спеціальних умовах веде до глибшого розуміння учнями потреби у комп'ютері як у тому технічному засобі, який допомагає в набутті знань як у школі, так і в університеті. Ми підтвердили припущення про те, що навчання у спеціалізованій школі надає можливість студенту, ще навчаючись у школі, ознайомитись з системою виконання самостійних, лабораторних, курсових занять за допомогою комп'ютера, зрозуміти їх логіку, стиль. Таким чином, студент-першокурсник вже готовий до виконання університетських завдань та не відчуває стресових ситуацій, коли опиняється на університетській лаві. Далі треба відмітити й той факт, що навчаючись в спеціалізованій школі, учень має можливість спілкуватись з професорсько-викладацьким складом університету, брати участь у наукових конференціях та семінарах, що сприяє адаптації майбутнього студента до навчання у вузі, а також сприяє популяризації вищої освіти та професійної науково-викладацької діяльності.

Вивчення питання підготовки комп'ютерно освіченого фахівця можна поділити на декілька етапів. На першому етапі формуються загальні уміння та навички роботи з комп'ютером і поширеними пакетами прикладних програм.

На другому етапі формуються професійні навички щодо обслуговування комп'ютера та периферійного обладнання, визначення несправностей і їх ліквідація. Створення та обслуговування комп'ютерних мереж і систем.

Третій етап потрібен для розвитку навичок працювати з комп'ютером на рівні операційної системи, оволодіння навичками програмування.

На четвертому етапі формуються професійні навички щодо створення програмного забезпечення для інтеграції комп'ютера в технологічний процес з використанням промислового інтерфейсу та його налагодження [4].

Вирішення кожного з цих етапів може бути більш ефективним, якщо починати готувати спеціалістів ще з шкільної лави, в спеціалізованих школах комп'ютерних технологій.

Таким чином, аналізуючи вищевикладені відповіді студентів та аналіз наукової літератури з даного питання, робимо висновки про те, що навчання комп'ютерній грамотності у школі дає значний поштовх для розвитку зацікавленості студентів у розвитку своєї комп'ютерної грамотності. Перебування з першого класу у середовищі школи, де всі вчителі володіють її основами та спеціальними знаннями й методиками, формує у дитини поважне, зацікавлене ставлення до вміння користуватися комп'ютером. Вивчаючи психологічні аспекти формування особистості в умовах спеціалізованої школи можна відмітити, що учні навчаються краще регулювати свій час, чітко розуміти, для чого їм потрібен комп'ютер, впевненіше відчувають себе серед своїх однолітків, які не вміють користуватися комп'ютером, вміють швидше здобувати інформацію, яка потрібна їм для навчання та для своїх потреб. Такі учні краще адаптуються до умов старшої школи, швидше виконують завдання, знають як здобувати інформацію та відчувають себе впевненішими.

Для забезпечення невинного розвитку комп'ютеризації навчального процесу особливе значення має підготовка вчителів з комп'ютерної грамотності та зв'язок школи з кафедрами відповідних університетів, де сумісна діяльність обов'язково буде сприяти розвитку інновацій в освіті та вихованню грамотних спеціалістів з основ комп'ютерної грамотності.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА:

1. Гуржій А.М. Засоби навчання: навчальний посібник /А.М. Гуржій, В.П. Волинський, Ю.О. Жук. – К.: ІЗМН, 1997. – 208 с.
2. Дрогайцев О.І. Комп'ютерні та інформаційно-комунікаційні технології як засіб підвищення якості професійної підготовки майбутніх учителів німецької мови / Педагогіка вищої та середньої школи. Збірник наукових праць. Вип.33, – Кривий Ріг, КДПУ, 2011. – С. 69
3. Закон України „Про вищу освіту”: Науково-практичний коментар /за заг. ред. В.Г. Кременя. – К., 2002. – 323 с.
4. Медведовська Т.П. Впровадження інформаційних технологій у професійну підготовку фахівців / Гуманітарний вісник, – Вип.27, Том IV (37): Тематичний випуск „Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору”. – К.: Гнозис, 2012, – С 286-291.
5. Основи нових інформаційних технологій навчання: посібник для вчителів / ред. Ю.І. Машбиця. – К. : ІЗМН, 1997. – 264 с.
6. Педагогіка вищої та середньої школи / Збірник наукових праць. – Вип. 33, – С. 68-83.

Илона Рашковская

Подготовка учеников к обучению в вузах в условиях развития компьютерных инноваций в образовании

В данном исследовании очерчено несколько направлений подготовки ученика к обучению в вузе, путем ознакомления его с азами компьютерной грамотности и формированием у ученика правильного отношения к использованию компьютера. Так же поднимается вопрос сближения школьного и вузовского образования в направлении изучения компьютерной грамотности для успешного развития инновационных технологий образования для воспитания грамотных специалистов.

Ключевые слова: компьютерные технологии, школьное образование, высшее образование, специализированная школа компьютерных технологий, информационно-компьютерная грамотность

Iлона Rashkovska

Preparation of students for getting education at higher educational establishments in terms of digital innovations in the Educational System

In the article a few directions of training students for getting education at higher educational establishments are outlined. Computer literacy competencies are necessary for schoolchildren and university students. They constitute core competencies of citizenship in the digital age and have enormous practical value.

Key Words: computer technologies, school education, higher education, specialized school of computer technologies, digital literacy.

Інноваційна
школа

УДК 37.018.43

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

Стаття містить інформацію про новітню для України технологію навчання – дистанційну освіту. Подається характеристика дистанційних курсів, їх завдання, пояснюється зв'язок з учнем. Для кращого розуміння подаються переваги та недоліки даної форми здобуття знань. Описується змішана форма навчання.

Ключові слова: Дистанційне навчання, освіта, змішане навчання, переваги та недоліки, інтернет.

**Дмитро
ОЛЕКСІУК**

Учитель інформатики спеціалізованої школи № 91 I-III ступенів з поглибленим вивченням інформатики м. Києва

Одним із пріоритетних напрямів програми модернізації загальноосвітньої і вищої школи визнане дистанційне навчання. У 2000 році прийнята Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні (затверджено Постановою МОН України В.Г. Кременем 20 грудня 2000р.), відповідно створені Українська Система

Дистанційного Навчання – UDL System та Український центр дистанційної освіти (УЦДО), центри та лабораторії на базі вищих навчальних закладів. Сьогодні дистанційна форма навчання успішно використовується у вищій освіті, при професійній підготовці та перепідготовці кадрів, підвищення та удосконалення професійного рівня спеціалістів, для самоосвіти.

На рівні загальноосвітніх навчальних закладів дис-

танційна форма навчання – справа нова. Упровадження її елементів в школі є необхідною умовою для досягнення сучасного рівня якості освіти, для виведення на новий рівень допрофільної і профільної підготовки учнів.

На Заході дану форму використовують вже досить давно, і вона має велику популярність серед студентів та учнів через її економічні показники та навчальну ефективність. Дистанційну форму навчання ще називають „освітою впродовж всього життя” через те, що більшість тих, хто навчається, – дорослі люди. Багато хто з них вже має освіту, проте через необхідність підвищення кваліфікації або розширення сфери діяльності в багатьох виникає потреба швидко та якісно засвоїти нові знання й набути навички роботи. Оптимальною формою може стати дистанційне навчання.

Що ж таке дистанційне навчання? Дистанційне навчання – нова організація освітнього процесу, що ґрунтується на використанні як традиційних методів навчання, так і нових інформаційних та телекомунікацій-

них технологій, а також на принципах самостійного навчання, призначена для широких верств населення незалежно від місця проживання, стану здоров'я тощо. Це дає змогу впроваджувати інтерактивні технології викладу матеріалу, здобувати повноцінну освіту, підвищувати кваліфікацію. Процес навчання може відбуватися будь-де і будь-коли, єдина умова – доступ до мережі Інтернет, що дозволить забезпечити гнучкість та багатоваріантність у навчанні, сприятиме більш повному розкриттю потенціалу учнів, відкриватиме можливості для учнів, які пропускають школу з поважних причин (змагання, конкурси або тривала хвороба та інше), та особливо для тих, хто за станом здоров'я навчається індивідуально, якісно задовольнити власні потреби в здобутті освіти.

Для дистанційного навчання дуже важливий зв'язок з учнем тому, що сучасне навчання, а особливо дистанційне, тяжіє до індивідуалізації. Під час очного навчання кожен має можливість поставити питання й одразу отримати відповідь, а учень, який знаходиться на відстані, не має такої можливості. З часом у нього може згаснути інтерес, розсіятися увага. Дитині важко стимулювати себе до самостійного навчання, оскільки вона не знаходиться в колективі, де існує ще й такий стимул як конкуренція (наприклад, бути найкращим учнем у класі) або просто проведення емоційної дискусії з певного питання. Тому до викладача, який працює в системі дистанційного навчання, є певні вимоги: відповідати дуже швидко на листи; хвалити оперативність слухачів; встановити чіткий графік спілкування в режимі on-line і чітко його дотримуватися; створити атмосферу психологічного комфорту та ін. Важливо створити сприятливий настрій, умови для повноцінної самореалізації учня, прояву успішності, самоствердження, підвищення його самооцінки. Учень має відчувати, що його викладач не суворий контролер, а добрий учитель, який завжди допоможе.

Важливо знати особливості: інтроверт ваш учень чи екстраверт, мислить

він більш логічно, раціонально чи дуже емоційний, спирається більше на відчуття чи емоції. Отже, варто організувати ситуацію для активної участі в дискусіях екстраверта, а інтроверту – індивідуальне письмове завдання, у якому він проявиться більше.

Створення комфортних умов полягає у відборі відповідного змісту з предмету, розширення його інформаційного поля за рахунок міжпредметної інтеграції з урахуванням індивідуальних особливостей, інтересів і нахилів старшокласників, зони їх найближчого розвитку. Предметний зміст при цьому набуває практико-зорієнтованого характеру й забезпечує не тільки вміння розв'язувати міжпредметні завдання, пов'язані зі змістом, але й сприяє становленню інформаційної, комунікативної компетентності школярів. Наприклад, через розв'язання ситуаційних завдань, участі в проектній діяльності, дискусіях [2; 2]. Крім того, для успішного здійснення процесу дистанційного навчання мережевий викладач і педагог-куратор мають володіти технологічними аспектами організації освітньої діяльності школярів, які містять у собі різні прийоми роботи в форумі, чаті, теле- і відеоконференціях, а також з електронною поштою та іншими комунікаційними засобами.

То в чому ж переваги та недоліки дистанційної форми навчання?

Дехто уявляє інформаційні ресурси дистанційного навчання, як сукупність відсканованих підручників,

Переваги та недоліки дистанційного навчання у виступі вчителя інформатики Олексія Д. О.

розміщених в Інтернеті, які потрібно прочитати, а потім переказати. Але це далеко не так. Звичайно, якісно створені мультимедійні підручники є частиною ресурсу дистанційного навчання, проте головний його аспект – постійне інтерактивне спілкування учня з викладачем (у форумі, через електронну пошту чи програму SKYPE). Не менш важливою складовою дистанційного навчання є спілкування учнів між собою: виконання завдань у групах, проведення семінарів та дискусій у режимі он-лайн. Без усіх цих інтерактивних форм навчання й спілкування процес вивчення курсу на відстані стає статичним і недостатньо ефективним.

Основною перевагою дистанційної форми навчання над очною формою є, передусім, її зручність: учень самостійно обирає час і місце для навчання. Крім того, заміна конспектів електронними ресурсами та новітніми методами навчання, а також постійні консультації з викладачем надають цій формі самоосвіти додаткові переваги.

Дмитрий Алексеев
Дистанционное обучение. Преимущества и недостатки

Статья содержит информацию о новейшей для Украины технологии обучения – дистанционном образовании. Подается характеристика дистанционных курсов, их задачи, объясняется связь с учеником. Для лучшего понимания подаются преимущества и недостатки данной формы получения знаний. Описывается смешанная форма обучения.

Ключевые слова: Дистанционное обучение, смешанное обучение, преимущества и недостатки, интернет.

Dmitro Olecsievets
Teaching controlled from distance. Advantages and disadvantages

This article contains information about the latest contemporary technology for the Ukraine education – distance education. There are characteristic of distance learning courses, its tasks, and explanation of contact with a student in it. For better understanding are given advantages and disadvantages of this form of acquiring knowledge. And it describes a mixed form of learning.

Key Words: distance learning, education, mixed learning, the advantages and disadvantages, Internet.

Дослідження ринку дистанційного навчання говорять про те, що темпи його росту досить високі, а на Заході він оцінюється мільярдами доларів. От чому кожен навчальний заклад на Україні вкрай зацікавлений у тому, щоб якнайшвидше зайняти місце на цьому ринку. Це дозволить значно збільшити прибуток навчального закладу, зніме проблему недостачі аудиторій, допоможе вирішити кадрове питання, тому що, використовуючи відеоконференції, читати лекції зможуть професори навчальних закладів з інших міст і навіть закордонних країн. Завдяки дистанційному навчанню слухачі зможуть об'єднати навчання і роботу, відпадають проблеми проживання і харчування в чужому місті, скорочуються матеріальні витрати на проїзд до місця навчання. Інваліди і люди, які за різних причин не можуть пересуватися, мають можливість одержати навчання. Учень підвищує свій інтелектуальний і творчий потенціал, навчається самостійно приймати рішення.

Серед недоліків варто виділити психологічну і “комп’ютерну” невідготовленість викладачів. Це пов’язано з традиційною методикою навчання, яка передбачає не віртуальне, а “живе” спілкування між учнем і викладачем.

Інша проблема – значні грошові витрати для школи, адже потрібно оновлювати матеріальну базу, комп’ютерну техніку, виділяти приміщення, забезпечувати доступ викладачів до Інтернету та ін.

До того ж, в Україні й досі не існує чітких технологічних можливостей аутентифікації учнів. Низку тестів і завдань для самоконтролю вони виконують дистанційно, але підсумкові іспити їм доводиться складати “очно”.

Взагалі для навчання „на відстані” потрібно мати сильну мотивацію й самоорганізацію, бо, як було сказано, дистанційне навчання – це, передусім, самоосвіта, тобто здатність учня працювати самостійно.

УПРАВЛІННЯ ШКОЛОЮ

Як вчитель математики і класний керівник я виховала не одне покоління успішних випускників. Є серед них лікарі, фінансисти, математики, навіть кандидати технічних наук. Але найголовніше – педагоги, молодий творчий потенціал школи.

Як цього досягають?

По-перше, виявляють обдарованих дітей на ранньому етапі їхнього розвитку, забезпечують їм можливості для повноцінного навчання, виховання та самовдосконалення.

Тож навчально-виховний процес будують відповідно до потреб особистості та індивідуальних можливостей учнів, зростання їхньої самостійності й творчої активності.

Так і працює школа села Дзвиняч і її директор!

Знайдіть їх з ними в цьому числі журналу на С. 92.

Управління
школою

ДОСВІД ПОРОДЖУЄ МУДРІСТЬ

РОЗВ'ЯЗАНІ ПРОБЛЕМИ ПОРОДЖУЮТЬ НОВІ

У статті директор розповідає про створену під її керівництвом школу, яку визнано кращою моделлю сучасної сільської загальноосвітньої школи, що неодноразово підтверджено результатами Всеукраїнських фестивалів і конкурсів. Школа – двічі переможець Всеукраїнського конкурсу для наставників обдарованої молоді „Первоцвіт”: у 2012 посіла друге місце, у 2013 – перше.

УДК 005.336.4:37.011.3-051

**Любов
ГАГАЛЮК**

Директор загально-освітньої школи І-ІІ ступенів с. Дзвиняч Заліщицького району Тернопільської області

Наведені у статті факти й приклади про те, над чим щоденно працює школа, переконують, що вчителям вдалося створити виняткові умови для всебічного розвитку дітей, що не лише запалюють іскру Божу в душі кожної дитини, а й підтримують оці дитячі вогники.

Ключові слова: творчий потенціал учителя, фізичний, інтелектуальний і духовний розвиток дитини, створення умов, гурткова робота.

Як вчитель математики і класний керівник я виховала не одне покоління успішних випускників. Є серед них лікарі, фінансисти, математики, навіть кандидати технічних наук. Але найголовніше – педагоги, молодий творчий потенціал школи.

Проживаючи в місті й закінчивши школу №5 міста Стрия, я, як ніхто інший, бачила ту величезну прірву між можливостями міських і сільських школярів в навчальному процесі та в позаурочний час. І коли я була призначена спочатку за-

ступником директора з навчально-виховної роботи, а потім директором школи, враховуючи умови, які склалися в той час, а саме: працевлаштування після закінчення навчального закладу, рівень оплати праці деяких категорій спеціалістів, особливо в сільській місцевості, а звідси і спад авторитету освіти, поставила перед собою завдання: залучити сім'ю кожної дитини, щоб пробудити в ній інтерес до знань, запровадити у практику навчально-виховного процесу стимули позитивного ставлення учнів до навчання в умовах гуманізації навчально-виховного процесу. Метою всього комплексу виховних, позакласних заходів, які проводилися педколективом школи, було

активізувати пізнавальну діяльність учнів.

Школа села Дзвиняч має зручне географічне розміщення. Типова, з кабінетною системою навчання, вона має свої традиції. І щоб відновити їх, продовжити, потрібно було створити умови для всебічного розвитку школярів як особистостей, розвитку їхніх талантів. Обдарована людина може дати державі, людству в цілому значно більше, ніж людина з посередніми здібностями. Тому важливо виявити обдарованих дітей на ранньому етапі їхнього розвитку, забезпечити їм можливості для повноцінного навчання, виховання та самовдосконалення. Навчально-виховний процес будували відповідно до потреб особистості та індивідуальних можливостей учнів, зростання їхньої самостійності й творчої активності. Перед учителями постало завдання формувати й зміцнювати в школярів внутрішні джерела мотивації не тільки щодо навчальної діяльності, але й щодо розвитку своїх інтелектуальних, творчих здібностей, а також їх успішної соціалізації. Створювали ситуації успіху, розвивали творчу, пошукову, дослідницьку активність і навички колективно злагоджених дій.

Матеріальна база школи дозволяє учням реалізувати свої бажання, інтереси та нахили в урочний та позаурочний час. Педколектив школи вів пошуки обдарованих дітей. Не менш важливою була і думка батьків. Але цього було недостатньо, оскільки діти не мали можливості займатися в позашкільних закладах м. Заліщики. Цю функцію виконували гуртки, які є в школі. Години гурт-

АВТОПОРТРЕТ керівника загальноосвітньої школи I-II ступенів с. Дзвиняч Заліщицького району Тернопільської області

ГАГАЛЮК

Любов Миколаївна

народилась 14.02.1955 р.

В 1977 р. закінчила механіко-математичний факультет Львівського державного університету за спеціальністю "математик, викладач математики".

З 1977 р. – вчитель математики Дзвиняцької

восьмирічної школи Заліщицького району Тернопільської області (в якій працюю з першого дня своєї трудової діяльності по сьогоднішній день).

1997-1999 рр. – заступник директора з навчально-виховної роботи загальноосвітньої школи I-II ступенів с. Дзвиняч.

З серпня 1999р. – директор ЗОШ I-II ступенів с. Дзвиняч.

Стала лауреатом обласного туру V Всеукраїнського конкурсу „Учитель року – 2000” в номінації „математика”.

У 2000 р. присвоєно звання „вчитель-методист”.

Відзначена Дипломом Заліщицької райдержадміністрації і Заліщицької районної ради за рейтингом „Людина року – 2002” у номінації „Керівник навчального закладу” за вміле забезпечення умов навчання і виховання у сільській школі, створення сучасної школи сприяння здоров'ю дітей – майбутнього української нації.

У 2005 році нагороджена Почесною Грамотою Міністерства освіти і науки України за багаторічну сумлінну працю, успіхи у навчанні та вихованні учнівської молоді.

„Людина року – 2011” – номінація „керівник навчального закладу”.

Лауреат Всеукраїнського конкурсу „Директор XXI століття”.

Лауреат районної педагогічної премії імені Осипа Маковея – номінація „директор школи” – 2012 рік.

Учасник парламентських слухань у Верховній Раді з питань сільської школи (березень 2012).

Нагороджена грамотами районного відділу освіти, районної держадміністрації, районної ради, управління освіти Тернопільської обласної адміністрації, профспілки працівників освіти і науки за високий професіоналізм, сумлінну працю, творчі здобутки, вагомий внесок у розвиток учнівської творчості і становленні національної освітньої системи.

Кредо: „Досвід породжує мудрість, розв'язані проблеми породжують нові”.

ВІЗИТКА ШКОЛИ

*Загальноосвітня школа I-II ступенів
с. Дзвиняч Заліщицький район
Тернопільська область*

Введена в дію 14 серпня 1974 року. Приміщення типове, власний водогін, опалення водяне від шкільної газової паливної. Всі діти забезпечені гарячим харчуванням: 1-4 класи за бюджетні, 5-9 – позабюджетні кошти. Здійснюється підвіз 12 учнів шкільним автобусом. У школі функціонує фізкультурна та актові зали. На території шкільного подвір'я обладнані спортивні майданчики для занять з міні-футболу, волейболу, баскетболу, також дитячий майданчик для початкової школи. Милують око квітники і шкільний дендропарк.

В 2012–2013 навчальному році в школі навчається **86 учнів**.

У школі працює **18 вчителів**. З них з вищою освітою – 16 педагогів, 2 – з середньою спеціальною.

Кваліфікаційні категорії: „спеціаліст вищої категорії” – 8; I категорії – 7; II категорії – 0; спеціаліст – 3.

Звання: „вчитель-методист” – 2 вчителі; „старший вчитель” – 4 вчителі; „Відмінник народної освіти” – 3 вчителі.

Вчителі школи – активні учасники районних, обласних, всеукраїнських конкурсів з фахової майстерності. Їхні вихованці – переможці та учасники районних, обласних, всеукраїнських, міжнародних конкурсів, інтерактивних предметних олімпіад та конкурсів.

Вивчаються такі іноземні мови: основною є німецька, другою іноземною – англійська мова і в 2012–2013 н/році факультативно вивчається польська мова.

На 0.5 ставки гурткової роботи визначені такі *напрями роботи з дітьми*: декоративно-прикладне мистецтво (бісероплетіння, оригамі, витинанка, акварель на склі, колаж, робота з природнім матеріалом, вишивка, паперопластика, краєзнавчо-пошукова робота з вивчення історії села, вокальне мистецтво. Дитячому вокальному ансамблю „Соколята” присвоєно звання „зразковий”. За позабюджетні кошти діти мають можливість займатися хореографією.

Проблема, над якою працює школа:

„Пошук та розвиток творчого потенціалу вчителя з метою створення умов для повноцінного фізичного, інтелектуального і духовного розвитку дитини”.

кової роботи варіативної частини я запропонувала розподілити таким чином, щоб розв'язати ту проблему, що ми поставили перед собою. Не довантажувалися вчителі до ставки, а одержували години ті вчителі, які могли зацікавити дітей тими чи іншими видами позаурочної роботи, враховувався їхній професіоналізм. І тому були визначені такі напрями роботи з дітьми: декоративно-прикладне мистецтво (бісероплетіння, оригамі, витинанка, акварель на склі, колаж, робота з природнім матеріалом, вишивка, паперопластика), краєзнавчо-пошукова робота з вивчення історії села, вокальне мистецтво (і все це тільки на 0.5 ставки гурткової роботи). Діти вивчають культурну спадщину народу, свого краю, звичаї і традиції, вчать мистецтву співу. Відомості про історичне минуле села Дзвиняч є великим скарбом пам'яті, без якої немає майбутнього; тому зібрати матеріали, не втратити ланцюг, що єднає нас з цікавими подіями минулих віків села Дзвиняч є завданням історико-краєзнавчого гуртка „Дзвіночок”. Завдяки батькам діти мають можливість займатися також і хореографією.

І ще один важливий момент: правильне прогнозування кадрового забезпечення школи. Майже всі вчителі є випускниками педучилища. Для здобуття вищої освіти кожному з них я пропонувала вибирати той фах, на який поступово з'являлась вакансія. Тому на даний час школа на 100% забезпечена спеціалістами, які працюють на повне тиждень навантаження і більше. А це першочергова проблема

сільських шкіл, де вчитель старших класів читає декілька предметів.

Я запропонувала відновити роботу шкільного хору, відродити народні промисли краю. Керівник хору працювала перший рік на голому ентузіазмі. Якщо керівник закладу хоче, щоб у школі проводилась позакласна робота на належному рівні навіть з відповідною оплатою праці, то він повинен жити цим, бути присутнім на репетиціях, заняттях гуртків. Особливо, коли бажаєш здійснити свій задум. Це є стимулом роботи вчителів і учнів. Вони відчують уважливість своєї праці. В цьому я переконалась на власному досвіді. Через рік школа заспівала, створився ансамбль хлопчиків, який за 6 років переріс у **зразковий ансамбль „Соколята”** – єдиний в районі в сільській школі. Високого рівня досягли і гуртки декоративно-прикладного мистецтва та краєзнавчий гурток (див. вріз).

Рада школи й спонсори сприяли участі школярів у всеукраїнських і міжнародних фестивалях. І ще – на конкурсах разом з дітьми їздили їхні батьки, які надалі сприяли участі їхніх дітей в різних конкурсах. Вони реально оцінювали роль позаурочної роботи в школі, яка не припинялась і влітку. Учасники зразкового ансамблю „Соколята”, учасники гуртка декоративно-прикладного мистецтва є призерами Всеукраїнських і Міжнародних фестивалів-конкурсів дитячої творчості. Це:

- Всеукраїнський фестиваль „Золоте зернятко” (Залізний Порт Херсонської області);
- Міжнародний фестиваль „Золотий лелека” (Рибаківка Миколаївської області);
- Міжнародний фестиваль „Усі ми діти твої, Україно!” (УДЦ „Молода гвардія”). Вони відомі не тільки в Україні, а й за кордоном. І я пишаюсь цим. Це результат моєї ініціативи, наполегливої праці педколективу, взаєморозуміння батьків, фінансової допомоги спонсорів. Бо мета конкурсів – не тільки дати можливість обдарованим дітям роз-

крити свої таланти, але й оздоровити їх на березі Чорного моря.

За час мого керівництва зріс авторитет школи.

В 2002 році в школі проходив районний семінар директорів шкіл, на якому було висвітлено роботу колективу з виявлення обдарувань дітей, показано їх творчі надбання по різних напрямках.

У 2003-2004 навчальному році педколектив впроваджував курс виховання громадянина „Сім сходинок до Храму”, розробленого вчителем-методистом Синьківської ЗОШ І-ІІІ ступенів Заліщицького району Гречком І.П. В даному курсі робилась ставка на найвищі досягнення світової цивілізації, на загальнолюдські, національні, християнські цінності як складові виховного ідеалу, як дуже важливі елементи української національної школи. Було проведено в школі районний семінар класних керівників з даного питання. Влітку 2004 року Тернопільське телебачення транслювало передачу про впровадження даної виховної системи.

Школа взяла участь у Всеукраїнському конкурсі сучасної моделі навчального закладу „Школи сприяння здоров'ю”, де посіла ІІІ місце в області в 2003 році, в 2009р. – ІІ місце, в 2011 році – учасник.

У 2006 році школа взяла участь у Всеукраїнському конкурсі на кращу модель сучасної сільської загальноосвітньої школи і стала лауреатом обласного етапу у номінації „Школа духовного становлення особистості”. А в березні 2007 року проведено районний семінар директорів загальноосвітніх шкіл району з даного питання.

У березні 2007 року екологічна бригада „Веселка” стала дипломантом обласного конкурсу за високий художньо-естетичний рівень у висвітленні екологічних проблем.

В квітні 2008 р. учнівська бригада „Соколята” стала переможцем обласного етапу Всеукраїнського фестивалю-конкурсу „Молодь обирає здоров'я” у номінації „Літературно-музично-спортивна міні-композиція”

„СОКОЛЯТА”

В школі створений і успішно працює з 2000 року вокальний ансамбль „Соколята”. Звання „зразковий” було присвоєно в 2006 році, а в 2008, 2011 роках це звання було підтверджено. Ансамбль є переможцем районного та обласного етапу огляду-конкурсу „Таланти твої, Україно!” в номінації „вокальні ансамблі” – вокал народний; учасник святкових концертів у м. Залішки. Неодноразово брав участь у Всеукраїнських і Міжнародних фестивалях, девіз яких: „Вивчаємо національні традиції через дитяче мистецтво”. „Соколята” відомі не тільки в Україні, але і за кордоном:

- II місце в районному огляді-конкурсі хорів духовної пісні – диплом і грошова премія.
- Дипломанти обласного конкурсу духовної пісні (Тернопіль – 2008, 2009).
- Фестиваль „Козацька пісня – злет душі людської” (з нагоди 350-річчя обрання І. Виговського гетьманом України, с. Руда Жидачівського району Львівської обл. – 2007 р.).
- I обласний фестиваль патріотичної пісні „Наша слава козацька не вмере, не загине” – присвячений 355-річчю Берестецької битви – 2006 р. м. Хрніники Рівненської області. Найвища нагорода фестивалю – пісні, написані „Соколятам”: „Козацький марш”, „Там за полем”.

Багаторічна наполеглива праця дала свої результати.

„Соколята» переможці”:

- Всеукраїнського фестивалю творчості дітей села „Золоте зернятко” (Залізний порт Херсонської обл.) – 2003 (II місце), 2005 (II місце);
- Всеукраїнського конкурсу козацької пісні „Байда – 2005”;
- Міжнародного фестивалю „Золотий лелека – 2007, 2009” (ГРАН-ПРІ);
- Міжнародного фестивалю-конкурсу „Всі ми діти твої, Україно!” – 2008; 2010 р. – III місце;
- фестивалю обдарованих дітей „Барвіста юність” (2008 м. Київ);
- фольклорного фестивалю „Купальська мелодія Добровляні” (2007, 2008, 2009, 2011);
- Міжнародних фольклорних фестивалів у м. Звардоні і у м. Живці (Республіка Польща – 2009);
- урочистої церемонії відкриття VII Київської міжнародної книжкової виставки, присвяченої 20-річчю Незалежності України – 16 серпня 2011 м. Київ);
- концерту-звіту району в м. Тернополі (14 жовтня 2010);
- фестивалю обдарованої молоді „Веселка дністрова” м. Залішки;
- урочистого концерту, присвяченого 20-річчю Незалежності України м. Залішки;
- Всеукраїнського фестивалю „Зимові візерунки – 2011” м. Хмельницький, присвяченого Дню Соборності України;
- Всеукраїнського фестивалю мистецтв „Обіймись, Україно!” (м. Київ, 14 листопада 2010), присвяченого 20-річчю Незалежності України;
- Українського етно-фестивалю „Джурин-фест”;
- Учасники концертів, присвячених презентації Українського Реєстрового Козацтва: м. Івано-Франківськ, м. Калуш, м. Тлумач, м. Сторожинець.

за найяскравіше вокальне розкриття теми.

ПРО ШКОЛУ, ЇЇ ВЧИТЕЛІВ ТА УЧНІВ

Школа нагороджена Дипломом за високі творчі досягнення та участь у IV та V Всеукраїнській виставці-фестивалі „Обдаровані діти України”.

I червня 2011 року в м. Києві школі вручили нагороду III Загальнонаціональної громадської акції „Флагмани освіти і науки України”.

Переможець I I Всеукраїнського конкурсу „Первоцвіт” в рамках XV ювілейної міжнародної виставки „Сучасна освіта 2012” – II місце.

З квітня 2012 р. школа є членом асоціації шкіл нового типу „Відроджені гімназії України”.

Вчителі школи – активні учасники та переможці районного етапу „Учитель року”. Лауреати обласного етапу „Учитель року”:

2000 – Гагалюк Л.М. – номінація „математика”,

2010 – Теслюк Н.Я. – номінація „географія”,

2011 – Копичинська О.М. – номінація „образотворче мистецтво”, Баранецька О.Ф. – лауреат Всеукраїнського конкурсу в номінації „християнська етика” (м. Острог, 2011),

Двоє вчителів – лауреати районної педагогічної премії імені Осипа Маковоя (Копичинська О.М. – вчитель математики 2010 рік, Гагалюк Л.М. – директор школи 2012 рік).

Доволі високий рівень професійної майстерності за 2011-2012 навчальний рік продемонстрували педагоги

школи – учасники таких конкурсів:

- „Учитель року 2011”, номінація „українська мова і література”;
- обласного етапу громадського огляду-конкурсу стану умов і охорони праці (грамота);
- I Всеукраїнського конкурсу „Творчий вчитель – обдарований учень” (5 вчителів подали матеріали);
- Третьої Міжнародної виставки „Сучасні заклади освіти – 2012”;
- Огляду-конкурсу (районний етап) на кращу первинну профспілкову організацію – II місце і 300 грн. премії;
- районного огляду-конкурсу агітбригад „Ми – за здоровий спосіб життя”;
- обласного етапу краєзнавчо-народознавчої експедиції учнівської молоді „Любіть Україну вишневу свою” за роботу „Дзвінке слово про нього...” (керівник Теслюк Н.Я.).

Участь в предметних олімпіадах беруть діти з високим рівнем знань. А як бути іншим? Я запропонувала вчителям-предметникам залучати дітей до інтерактивних конкурсів і заочних олімпіад, які дають можливість утвердитись дітям з різним рівнем навчання, повірити в себе, підвищити інтерес до предмету.

Учні школи з 2004 року є активними учасниками заочної міжнародної математичної олімпіади „Кенгуру”, Всеукраїнського природничого конкурсу „Колосок” (2009, 2010, 2011, 2012), „Смішний колосок” (2011), Всеукраїнської природознавчої гри „Геліантус”.

Вокальний ансамбль „Соколята”

Проведення семінару асоціації шкіл нового типу
„Відроджені гімназії України”, 15.05.2013

З 2001 року діти займають призові місця в районному конкурсі знавців української мови ім. П. Яцика; є призерами районних і учасниками обласних олімпіад з базових дисциплін (2010, 2011). Переможці районних конкурсів з історії „Об’єднаймо ж, брати мої” – 1 місце (2008) та конкурсу, присвяченого Шевченківським дням – 2 місце (2009).

У 2011 р. учениця Копичинська Н. стала учасницею III етапу Всеукраїнського конкурсу учнівської творчості, присвяченого Шевченківським дням, у номінації „Література” та учасницею Міжнародного конкурсу з українознавства.

Є певні досягнення й учнівського колективу в 2011-2012 навчальному році:

- II етап учнівських олімпіад з базових дисциплін – I і II місце з географії, III з хімії; II – з інформатики;
- районний конкурс знавців української мови ім. П. Яцика – II і III місце;
- Всеукраїнська учнівська олімпіада з ОХЕ – I, II і III місце;
- Всеукраїнський конкурс „Юні знавці біблії” м. Острогож – II місце;
- II етап Всеукраїнського конкурсу учнівської творчості, присвяченого Шевченківським дням – I і II місце;
- Міжнародний конкурс з українознавства (м. Київ), I (заочний) етап – Копичинська Н., 9 кл. – учасник, Бачинська Р., 8 кл. – переможець;
- I і II тури Всеукраїнської Інтернет-

олімпіади з математики, фізики, хімії, біології і географії;

Учні школи – активні учасники інтерактивних конкурсів:

- Всеукраїнський інтерактивний учнівський конкурс юних суспільствознавців „Кришталева сова” (4-9 класи – 12 учнів) – три I місця, чотири II місця, п'ять III місць;
- Всеукраїнська природознавча гра „Геліантус” (14 учнів) – дипломанти: 2 з біології, 1 з хімії;
- Всеукраїнський інтерактивний конкурс з української мови „Соняшник” (17 учнів 2-9 класів) – диплом III ступеня республіканський рівень, диплом III ступеня регіональний рівень;
- Всеукраїнський природничий конкурс „Колосок – 2011” (25 учнів 2-9 класів) – „Срібний колосок”: 7 – „Історія фізики”, 5 – „Історія біології”, 7 – „Історія хімії”; 11 – сертифікат;
- Всеукраїнський природничий конкурс „Колосок – 2012” (22 учні) – „Срібний колосок”: 9 – „Швидкий”, „Астро-Гео” – 8, „Еко” – 8, „Колосок” – 7;
- Міжнародний математичний конкурс „Кенгуру” (28 учнів 2-9 класів) – 1 „Золотий”, 8 – „срібних”.

На районному святі обдарованої молоді „Веселка Дністрова” 1 червня 2012 року 7 учнів школи відзначені дипломами і медалями.

Проблемою екології, яка зараз як ніколи актуальна в світі, переймаються і учні нашої школи. В березні 2007 року екологічна бригада „Веселка” стала дипломантом обласного конкурсу за високий художньо-естетичний рівень у висвітленні екологічних проблем. В березні 2009 року учні-учасники МАН на районному етапі захищали роботи на тему „Хімічне забруднення повітря – наслідок згоряння палива. Розрахунок економії паливних ресурсів”, „Вода – джерело життя” (екологічні проблеми Світового океану, водні системи України, місцевої річки Дзвінка), вони також стали учасниками Міжнародного конкурсу шкільних проектів з енергоефективності „Енергія і середовище”. Копичинська

Н. стала учасницею національного туру Міжнародного конкурсу учнівських проектів з енергоефективності „Енергія та середовище” 2010-2011 навчального року. Назва конкурсної роботи/проекту – „Проблеми енергозбереження при освітленні приміщень”.

Юні художники – учасники і переможці Всеукраїнських, Міжнародних, обласних і районних конкурсів дитячих малюнків. Кіцелюк Т. – I місце Національного туру IV Міжнародного екологічного конкурсу „Світ, зачарований тишею” і робота була відправлена до Польщі (наказ Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді Міністерства освіти і науки України №24 від 15.03.2011 р.). Конкурси малюнків, організовані ПриватБанком „Банк моєї мрії”, Службою соціального захисту населення „Моя майбутня професія”, Заліщицьким МВС „Міліція очима дітей”, за що нагороджені грамотами, дипломами, цінними подарунками.

Учні нашої школи також є учасниками Всеукраїнського конкурсів-виставки дитячого малюнку „Я хочу жити в якісному світі”, організованого ДП „Тернопільстандартметрологія”. В 2007, 2008 році за участь у конкурсі нагороджені грамотами, а в 2011 році – два лауреати і 4 дипломанти, одержали подарунки до свята Святого Миколая.

2008 рік – II місце в районному конкурсі з образотворчого мистецтва „Об'єднаймося ж, брати мої”; 2008 – I місце у районному конкурсі на кращу виготовлену великодню писанку; 2008 – переможець обласного етапу Всеукраїнського фестивалю-конкурсу „Молодь обирає здоров'я” у номінації „плакат”.

Успішно працюють спортивні секції, в яких займаються учні 7-9 класів. Юні спортсмени є переможцями районних і обласних змагань з легкої атлетики та баскетболу.

Команда школи нагороджена за перемогу у районному фізкультурно-оздоровчому патріотичному фестивалі учнівської молоді „Козацька січ – 2010” та з нагоди 19-річниці

В школі працюють **гуртки декоративно-прикладного мистецтва „НАРОДНІ ПРОМИСЛИ”** (керівник Гирилюк В.Є.) і **„ДИВОГРАЙ”** (керівник Копичинська О.М.) – 4,5 год.

Високий рівень гурткової роботи підтверджується призвими місяцями на:

- Всеукраїнському фестивалі дітей села „Золоте зернятко – 2006” (Залізний порт Херсонської обл.) – дипломи і приз глядацьких симпатій за поширення народознавчих традицій (вишиті картини „Різдвяна ніч”);
- X Міжнародному фестивалі дитячої творчості „Золотий лелека – 2007” (Рибаківка Миколаївської обл.) – I місце та два II місця в номінації бісероплетіння і колаж;
- XI Міжнародному фестивалі дитячої творчості „Золотий лелека – 2008” – I місце бісероплетіння, I місце – колективна робота оригамі, III місце – театральне мистецтво (власна поезія);
- II Міжнародному конкурсі дитячої творчості „Всі ми діти твої, Україно!” (Одеса УДТ „Молода гвардія” – 2008) – Почесна грамота в номінації бісероплетіння;
- Фестивалі обдарованих дітей „Барвіста юність” (2008) в м. Київ у Національному комплексі „Експоцентр України” до Дня Незалежності – Диплом Державного управління справами президента України за представлену виставку з бісеру;
- XII Міжнародному фестивалі дитячої творчості „Золотий лелека – 2009” – I місце – бісероплетіння, II місце – бісероплетіння; два II місця – акварель на склі; III місце – колективна робота оригамі, III місце – театральне мистецтво (художнє читання);
- XIII Міжнародному фестивалі дитячої творчості „Золотий лелека – 2010” – I місце – „Бісероплетіння”, I місце – „Вітраж”, I місце – „Колаж”, II місце – „Живопис” (малюнок на склі), II місце – „Вишивка стрічками”, III місце – „Ганутель”, III місце – „Декупаж”, III місце – „Макраме”;
- IV Міжнародному конкурсі дитячої творчості „Всі ми діти твої, Україно!” (Одеса УДТ „Молода гвардія” – 2010) – чотири I місця в номінаціях „Бісероплетіння”, „Паперопластика”, „Акварель на склі”.
- XIV Міжнародному фестивалі дитячої творчості „Золотий лелека – 2011” – I місце – „Бісероплетіння”, I місце – „Паперопластика”, I місце – „Колаж”; II місце – „Витинанка, ізонітка”; III місце – „Декоративна обробка тканини”, III місце – „Декоративний розпис”.
- IV (переможці) та V лауреати на Всеукраїнській виставці-фестивалі „Обдаровані діти України”.

Гуртківці – учасники виставки дитячих робіт, приуроченої Дню Європи в Україні у Тернопільському прес-клубі – 2011, виставки Міжрегіонального фестивалю мистецтв „Дністрові зорі” – 2011 м. Заліщики.

Незалежності України. Брала участь в обласному етапі військово-спортивної патріотичної гри „Джура-2011”. З окремих видів змагань є призиви місяця.

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

Директором Гагалюк Л.М., яка є координатором, з 2007 року налагоджено міжнародне співробітництво зі школою с. Ніледва повіт Живіц (Республіка Польща). Розробили спільну програму „Польсько-Українського Обміну Молоді і Вчителів” на 2007 і 2009. Фінансування програми проводив Варшавський центр культури і туризму. Проводили спільні заняття польських та українських дітей з вивчення народознавчих традицій, історії краю. Відвідували історичні місця Польщі та України. Досвід міжнародного співробітництва транслювався по Тернопільському телебаченню.

Відвідали: м. Краків, м. Величку – соляні шахти, м. Вісла – гірськолижні траси, м. Освенцім, м. Устронь; Лісовий парк несподіванок в Устроні, Прусові; м. Живіц – музей броварського пива; м. Закопане; Святі місця – Хресні дороги в Щирку, Закопане; гору Жар – електростанцію, Живіцькі озера; м. Істебна – школу гірськолижного спорту; границю Польсько-Чеську в Ясновіцах. Побували в Цішені польському і чеському, який розділяє річка Олза. Маючи шенгенські візи, відвідали Чехію і Словаччину. Історичні замки в м. Пщина, Кракові – Вавель.

Виступили з концертом у: школах Ніледвя, Шари, Мілювки, гімназії Мілювки, перед жителями Ніледвя, на зустрічі з владою Гміни і запрошеними гостями – вчителями і представниками профспілок. Були учасниками Міжнародних фольклорних фестивалів у м. Звардоні і у м. Живці (Республіка Польща – 2009).

НАШІ ПУБЛІКАЦІЇ

Досвід роботи з обдарованими дітьми опубліковано в:

- Всеукраїнській газеті „Позашкілля” за листопад 2011 р. (рубрика „Досвід”, стаття А. Тараканової „Мистецькі гуртки в умовах сільської загальноосвітньої школи”);
- матеріалах IV Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої 20-річчю заснування НАПН України „Проектування розвитку та психолого-педагогічного супроводу обдарованої особистості”;
- книзі III Загальнонаціональної громадської акції „Флагмани освіти і науки України”;
- каталогах IV і V Всеукраїнської виставки-фестивалю „Обдаровані діти України”;
- матеріалах Всеукраїнського конкурсу „Директор XXI століття”;
- матеріалах конкурсу „Первоцвіт”.

Вчителі друкуються у фахових журналах, розміщують свої матеріали на Методичному порталі. Неодноразово виховна робота школи висвітлювалась по Тернопільському, Чернівецькому телебаченню, по Першому національному каналу.

„Кожна дитина має іскру Божу. Завдання вчителя полягає в тому, щоб не тільки запалити цей вогник, але й не дати йому погаснути”.

Творчі роботи наших учнів

Кращі вчителі району на святкуванні Дня вчителя в м.Тернополі

Наші закордонні подорожі

Любовь Гагалюк Опыт порождает мудрость, решенные проблемы порождают новые

В статье директор рассказывает о созданной под его руководством школе, которая признана лучшей моделью современной сельской общеобразовательной школы, что неоднократно подтверждено результатами Всеукраинских фестивалей и конкурсов. Школа – дважды победитель Всеукраинского конкурса для наставников одаренной молодежи „Первоцвет”: в 2012 году заняла второе место, в 2013 – первое.

Приведенные в статье факты и примеры о том, над чем ежедневно работает школа, убеждают, что учителям удалось создать исключительные условия для всестороннего развития детей, которые не только зажигают искру Божью в душе каждого ребенка, но и поддерживают эти детские огоньки.

Ключевые слова: творческий потенциал учителя, физическое, интеллектуальное и духовное развитие ребенка, создание условий, кружковая работа.

Lyubov Gagalyuk Experience generates wisdom; the problems, that have been solved, generate new ones

In the article the principal introduces created under her guidance school which is acknowledged as one of the best models of modern rural school, and this fact is repeatedly confirmed by the results of All-Ukrainian festivals and contests. This school has become a winner of the All-Ukrainian Contest for educators and gifted youth “Primrose” (Pervotsvit) twice: in 2012 it took the second place, in 2013 – the first.

The facts and examples listed in the article convince its readers that teachers have succeeded in creating exceptional conditions for comprehensive development of children, where God-given talent is lit in the soul of every child and its light is protected and looked after.

Key Words: creative potential of a teacher, physical, intellectual and spiritual development of a child, create conditions, circles (groups of pupils sharing common interests or activities).

ДО ЦЬОГОРІЧНИХ СЕРПНЕВИХ НАРАД

РОЗДУМИ ДИРЕКТОРІВ ПРО ШКІЛЬНІ
СТАНДАРТИ ПОЧАТКОВОЇ ТА СЕРЕДНЬОЇ
ОСВІТИ В НОВОМУ НАВЧАЛЬНОМУ 2013-
2014 РОЦІ

Не за горами новий навчальний рік. У минулому освітяни отримали новий стандарт базової і повної загальної середньої освіти, а ще раніше — для початкової школи. Напрацьовано навчальні програми, посібники й підручники, деякий час за ними вже і попрацювали, тож є своє ставлення до них у кожного. Варто все переосмислити, щоб рухатись у потрібному напрямі. Над цим і розмірковують далі запрошені нами директори шкіл, члени редакційної ради нашого журналу.

Укладач
Ольга
ВИГОВСЬКА

ПРО НОВІ ДЕРЖАВНІ СТАНДАРТИ ОСВІТИ З НАДІЄЮ ТА ТРИВОГОЮ *Погляд не стороннього*

Питання про необхідність постійного оперативного оновлення освіти щодо її змісту, технологій, психологічних, етичних та культурологічних засад вже давно перейшло у розряд риторичних, бо всі причетні до освіти (а хто у суспільстві до неї непричетний, безпосередньо або опосередковано?) розуміють, що швидкоплинний і мінливий час не дозволить нам задовольнятися минулими освітянськими перемогами й досягненнями. Полишимо їх з повагою історії педагогіки і будемо рухатися далі. Мені здається доречним образне порівняння освіти взагалі і школи зокрема з

вітрильником, який рухатиметься лише, впіймавши вітрилами вітер. У даному порівнянні вітер — вимоги часу до освіти, суспільний запит, соціальне замовлення людства школі як плекальні безперервних освітніх потреб кожної особистості, установки на освіту протягом усього життя.

Ясна річ, що за такою концепцією не може викликати жодного сумніву необхідність змалечку вчити дитину вивчати і пова-

Лілія
ДОНСЬКА

Директор гімназії
№ 30 „ЕкоНад”
м. Києва

жати власну мову і культуру, мову і культуру інших народів, мати змогу і потребу почуватися у світовому інформаційному полі компетентно, достойно й обізнано. І при цьому ще вчити бути здоровим, щасливим і успішним, жити у гармонії із собою та суспільством, а саме на це, як на мене, і спрямовані нові стандарти. Хто при здоровому глузді може бути проти такої шляхетної і красивої мети? Мета поставлена, майже сформульована. Прийшов час подумати, якими засобами, ресурсами, прийомами і силами ми зможемо її досягти, пам'ятаючи, що наш вітрильник не розрахований на штиль, тобто зупинку в очікуванні попутного вітру, а має постійно рухатися, майстерно ловлячи цей вітер своїми (нехай вони будуть пурпуровими) вітрилами.

Давайте разом подумки проведемо інвентаризацію наших існуючих можливостей для досягнення наміченої мети і перетворення актуальної ідеї у реальність.

По-перше, у нас (а це вже справжнє велике щастя) є діти, учні, та їх батьки, які, здебільшого, не втратили довіри до школи попри всі домагання бульварної преси зробити з неї невістку – винуватицію всіх проблем нашого, досить таки не простого українського життя.

По-друге, ми маємо професійних вчителів, які готові до перемін, чекають їх і ладні працювати самовіддано, усвідомлюючи свою високу місію. Не можу стверджувати, що всі вчителі саме такі, але з власного багаторічного досвіду знаю, що більшість наших вчителів прагне виконувати свою роботу з повною віддачею. Але це прагнення треба підтримати сучасними „часо-, здоров'я-, нерво-зберігаючими” технологіями, які полегшать роботу сучасного українського вчителя, зроблять його професійно успішним, тобто професійно щасливим. А без цього він не зможе зробити щасливими і успішними наших учнів. А без цього... Варто продовжувати?

По-третє, завдяки глобальній інформатизації все наше суспільство відчуває гостру потребу у приєднанні до світової спільноти, яке неможливе без оволодіння ІКТ та іноземними мовами. Відповідно підтримка суспільством нових стандартів освіти передбачувана. Зрозуміло, що до цього має долучитися не тільки школа, проте перші кроки на цьому шляху за нею.

По-четверте, є вже нові навчальні програми, є необхідні підручники. Непоганий початок.

Можна починати? Треба починати! Разом з тим мене дещо непокоїть.

Не буду зараз згадувати про недостойну професії учительську зарплату, про хронічне недофінансування освітньої галузі, про застарілу матеріальну базу шкіл, про недостатню кількість ПК та примітивно-кустарні способи їх обслуговування, про недосконале законодавче забезпечення освітньої сфери, про зайву регламентованість вибору навчальних предметів, про надлишковий обсяг „паперотворення”. На жаль, цей сумний перелік можна продовжувати, але не хочеться, бо мусимо зробити так, щоб не провалились задумані стандарти, а стали стандартами справжньої якості української освіти.

Як на мене, задуманому на сьогодні не вистачає державного розмаху і широкої підтримки не лише української, а європейської прогресивної спільноти. Ну, скажемо, до цього процесу не залучено телебачення, яке має гігантську аудиторію і величезний вплив на свідомість суспільства, багато в чому вплив негативний, руйнівний щодо моралі та культури. Державна влада має втрутитися у цей процес і сприяти всьому поширенню у суспільстві ідей сучасної гуманістичної освіти. А ми ще досі не маємо освітнього каналу!

До того ж давно назріло питання забезпечення сучасними гаджетами всіх учителів та учнів. І для цього не обов'язковим є використання бюджетних коштів. У наших європей-

ських колег напрацьований досвід співпраці з комерційними структурами щодо пільгового кредитування подібної техніки, що необхідна при здійсненні професійної діяльності, під державні гарантії. Не мені вчити наших успішних банкірів, що масовість, широкомасштабність подібних операцій перекрыють суттєве зниження відсоткової ставки на подібні кредити. Звичайно, при наполегли-

вому лобюванні урядом інтересів освіти нації. Якщо стандарти державні, то й політика по їх запровадженню має бути державна, і піклування про майбутнє України – про дітей всенародне, бо прийшов час усім миром відродити гасло, що єдине здатне об'єднати всі партії і політичні течії і посправжньому консолідувати наше суспільство: „Усе найкраще – дітям!”

СТАНДАРТИ НЕ МОЖУТЬ БУТИ БЕЗВАРТІСНИМИ

Читаючи стандарт, я намагалася дізнатися, у чому полягає його новизна? Чим він відрізняється від попереднього? Чи відповідає він основним тенденціям розвитку людства, його економіки, технології, культури? А головне, чи зможуть наші діти знайти відповіді на питання, які їх хвилюють? Чи стане школа для них ближчою, цікавішою, ефективнішою? Чи буде вона дружньою для дітей?

Однозначної відповіді я не знайшла. Безумовно, компетентніший підхід до оцінки результатів школи, її випускника – це крок вперед в освітній системі України. Але це не революційні зміни в шкільній освіті України. Лише еволюційні зміни.

Стандарт – це частина культури, що включена в зміст освіти і покликана формувати здатності і зусилля людини майбутнього „бути”.

Якщо дивитися на стандарт з огляду на ознаки, які вважаються в світовій практиці головними: предметність, сфокусованість, кумулятивність, обов'язковість, диференційованість..., то відповідність його очевидна.

Разом з тим, цілісність та інтегративну сутність результатів освіти на будь-якому рівні відображають не лише поняття „компетенція” і „компетентність”, а й інші дуже важливі поняття як грамотність, мова, культура, технологія, освіченість. За даними психологів Гарвардського університету життєва успішність людини лише на 15% визначається ступенем компетентності та професіоналізму, в той час як від особистісних якостей – 85%. Отже, спроба вважати результатами освіти

Олена ЧИНОК

Директор Гуманітарної гімназії „Гармонія” м. Києва, кандидат філологічних наук, заслужений працівник освіти України

рівень та форму компетентностей є не єдиним можливим шляхом її розвитку. Треба про це пам'ятати.

Освіта має передусім навчати загальної культури і певних предметних культур. Якщо вважати, що культура – це перелік усього, що необхідно знати для розвитку здібностей молоді, щоб вона була кращою та успішнішою за попередні покоління, то тоді виникає питання, *чому в цьому переліку змісту стандарту немає таких понять як новий гуманізм, сталий розвиток, бізнес, щастя, економічна свобода, полікультурність, синергія тощо.* Адже більшість філософів світу, міжнародних організацій вважають, що лише новий гуманізм, спрямований на культурний розвиток людини, людських якостей представників різних культур, спрямований підготувати людину до життя в сучасних умовах. Сьогодні увага концентрується на тому, що є ми самі і ким ми можемо стати.

Якщо Україна сьогодні рухається до відкритого суспільства, у якого панівним принципом є принцип плюралізму в усій множині своїх проявів, то й зміст освіти, мабуть, має виражатися не лише переліком того, що потрібно засвоїти. При цьому цей перелік не завжди наблизений до повсякденного світу і змісту навчальних дисциплін у рамках парадигми інтегративної освіти.

Розмежування дисциплін на гуманітарні та природничо-математичні сьогодні теж не відповідає розвитку науки і техніки.

Ведучі викладачі гімназії зауважують, що система освіти заради досягнення ефективності навчання копіює дедалі збільшувану диференціацію науки. Як результат, *на виході ми отримуємо вузьку спеціалізацію та професіоналізацію, фрагментарність знань, до того ж – відчужених від людини.* Стаючи на такий шлях розвитку освіти ми свідомо відмовляємося від виховання людей з енциклопедичним розвитком, унеможливуємо появу геніїв. *Гасло про виховання всебічно і*

гармонійно розвиненої особистості залишається не більше ніж красивим слоганом.

Разом із тим, в процесі засвоєння готового диференційованого знання учні зникають і до репродуктивного характеру мислення. А переважно лінійний характер освітніх програм усуває навіть найменші натяки на проблемність, формуючи в учнів хибне уявлення про начебто повне і остаточне дослідження всього і всея у відомому нам Всесвіті.

Саме з огляду на визначені проблеми серед сучасної множинності освітніх траєкторій досить ефективною видається синергетична модель освіти.

Щоправда, заради об'єктивності слід зазначити, що в педагогічній пресі вже давно мусується думка про створення змістових концентрів, про спіралеподібний характер насичуваності програм. Є навіть досвід впровадження роботи за такими принципами, наприклад „Львівська ініціатива”. Але повноцінна реалізація зазначеного принципу вимагає комплексних реформ, насамперед у змісті та хронологічних межах освіти.

Не завжди зрозуміло, які одиниці змісту формують особистість, релевантну сучасному світові? Які цінності та якості має набути дитина в школі?

Стандарти не можуть бути безваріантними.

Є деякі перестороги стосовно здійсненності: сьогоднішній підручник, матеріальна база шкіл, сьогоднішня шкільна економіка у тому стані, в якому вона є, будуть гальмувати його реалізацію. В той час, як технології в світі змінюються дуже швидко. Якщо ми не хочемо зупинятися там, де ми є сьогодні, ми маємо рухатися! І стандарт має стати новою основою нормативного фінансування школи. Тоді й автономія школи стане реальністю.

УКРАЇНСЬКА ШКОЛА – ВІД ЦЕНТРАЛІЗОВАНОГО УПРАВЛІННЯ ДО АВТОНОМІЇ: *реалії та перспективи*

Результати всеукраїнського дослідження ставлення освітян до проблем управління освітою та проявів бюрократизму в українській загальній середній освіті свідчать*, що реальна практика управління на відміну від задекларованих напрямів демократизації демонструє як наростання процесів бюрократизму в шкільній освіті, так і посилення готовності керівників навчальних закладів до активних змін.

Дослідження показало:

78,3% керівників шкіл вважають надлишковий бюрократизм та зайву „папероторчість” – паперопотоки збільшилися у 2-3 рази (за рік понад 1200 паперів, щотижня 30 паперів) найактуальнішими проблемами, що заважають їх ефективній роботі. *Замітимо, що всі опитані свідчать про зростання рівня бюрократизму в освіті після видання наказу „Про подолання проявів бюрократизму в освіті” (17.05.2005 N 297).*

Основними причинами бюрократизму в шкільній освіті директори шкіл вважають:

- Імітацію бурхливої діяльності різними службами, установами та організаціями, які перекидають на школи усілякі „заходи”.
- Існування бюрократичної вертикалі з паперобігом як основним способом управління.
- Застарілий стиль управління школи.

працівників „освітянських контор”, бюрократична ментальність.

- Неготовність до застосування безпаперових технологій управління на усіх рівнях.
- Коруптованість освітньої системи, яка підсилюється її зацентралізованістю.

Основними перешкодами запровадження шкільної автономії вони вважають:

- Всепроникаючу корупцію в освіті (намагання зосередити всі фінансові потоки в одних руках, взяти на себе питання працевлаштування тощо).
- Відсутність навчання керівників шкіл з фінансово-господарчих питань.
- Незахищеність керівника школи від усіляких перевертальників, яка відлякує їх від шкільної автономії.

Яскравим зразком „надлишково керованої організації” є будь-яка українська школа, а надлишковість функцій державного управління є чи не головним гальмом на шляху її розвитку, – такий головний висновок дослідження „Українська школа – від централізованого управління до автономії: реалії та перспективи”.

Людмила ПАРАЩЕНКО

Директор ліцею бізнесу м. Києва, керівник групи експертів-дослідників

*Упродовж січня-червня 2013 р. експерти Асоціації керівників шкіл м. Києва здійснювали це дослідження за підтримки Міжнародного фонду „Відродження”, у якому взяли участь більше 500 шкіл з різних регіонів України.

ПРИКІНЦЕВІ „ВУЗЛИКИ НАПАМ'ЯТЬ”

Попереду традиційні серпневі конференції, до яких головний організатор життєдіяльності освітян – МОН України – визначить стрижневі напрями роботи всієї освітянської галузі.

Ольга ВИГОВСЬКА

Головний редактор журналу „Директор школи, ліцею, гімназії”

Основною особливістю нового навчального року має стати осмислення роботи з Держстандартом початкової школи та введеним нещодавно Держстандартом

базової і повної загальної середньої освіти.

Варто все переосмислити, щоб рухатись у потрібному напрямі як тим, хто причетний до їх розробки, так і тим, хто їх запроваджуватиме.

На наше прохання думку перших окреслив **Олександр Ляшенко**, академік-секретар відділення загальної середньої освіти НАПН України, академік НАПН України, доктор педагогічних наук, професор, член редакційної Ради нашого журналу:

„Нові державні стандарти орієнтують вчителів на запровадження компетентнісного підходу до навчання предметів. Зокрема, це стосується створення Концепції профільного навчання в старшій школі та інших нормативних документів.

Природно, що продовженням такого нормотворчого процесу є науково-методичне забезпечення їх реалізації. Звичайно, НАПН не може стояти осторонь, тож і активно відгукнулася на створення навчальних програм, підручників, посібників тощо. Як результат, біль-

шість навчальних програм для початкової та основної школи створено за участю вчених Академії. Сьогодні представники Академії входять до кількох робочих груп, які напрацьовують супровід навчального процесу в школі”.

Щодо других, проведене нами блиц-інтерв'ю з освітянськими керівниками Дніпропетровської, Житомирської та Запорізької областей виявило як актуальність упровадження, так і неоднозначність ставлень до стандартів, програм і підручників.

Більшість переконана, що стандарт – це перевірка обраного раніше курсу: чи в тому напрямі крокують. Тож створена вчительством основа зараз підтримана нормативно.

Інші очікували оновлення, щоб нарешті заговорили про пріоритети, про методологію навчання, про інноваційні методи викладання предметів. Існуючі програми і підручники, за їх думкою, – це яскрава обгортка того, чого немає. Це й спонукало їх до самостійного пошуку: тепер мають власні моделі інноваційної освіти, вчителі – самі є авторами електронних підручників. Визначальним для цієї групи управлінців є висловлювання начальника управління освіти і науки Дніпродзержинської міської ради Ольги Баштаненко: „Стандарти гоняться за нами!”.

До компетентнісного підходу також виявлено два характерних ставлення: одні вважають, що він допоміг об'єднати виховання і навчання, де форми позаклас-

ної діяльності стали продовженням урочної. На думку інших, на державному рівні виявилась задекларованість компетентнісного підходу: директори, мов сліпі кошенята, долаючи опір учителів, самостійно шукають способи своїми силами зреалізувати те, до чого держава лише закликала.

До того ж, **наші автори**, яких ми запросили поділитися з нашими читачами думками щодо зазначеної теми, **провели інвентаризацію** існуючих можливостей для досягнення наміченої мети і перетворення актуальної ідеї у реальність.

Вони **пропонують**: консолідувати наше суспільство навколо гасла: „Усе найкраще – дітям!”

Уважають, що задуманому на сьогодні не вистає державного розмаху і широкої підтримки не лише української, а європейської прогресивної спільноти.

Їх непокоїть: учительська зарплата, хронічне недофінансування освітньої галузі, застаріла матеріальна база шкіл, недостатня кількість ПК, недосконале законодавче забезпечення освітньої сфери, зайва регламентованість вибору навчальних предметів, надлишковий обсяг „паперотворення”.

Переконують наших читачів, що мусять зробити так, щоб не провалились задумані стандарти, а стали стандартами справжньої якості української освіти.

І закликають: „Треба починати!”

Пропонуємо Вам, шановний читачу, скористатися списками тих статей, які стануть у нагоді у Вашій конче важливій, державницькій справі.

Людмила Буркова. Зміст освіти як чинник розвитку здібностей суб'єкта навчальної діяльності //Директор школи, ліцею, гімназії. – 2013. – № 2. – С. 57 – 63.

Ольга Виговська, Олексій Виговський, Тетяна Гodeцька. Наставники обдарованої молоді. Реферативний огляд виступів учасників Третього всеукраїнського конкурсу „Первоцвіт – 2013” //Директор школи, ліцею, гімназії. – 2013. – № 3. – С. 4 – 30.

Ольга Виговська. Міністерство стало працювати цікавіше. Реферативно-аналітичний огляд матеріалів підсумкової колегії МОНмолодьспорт України, ексклюзивних інтерв'ю//Директор школи, ліцею, гімназії. – 2012. – № 4. – С. 4 – 12.

Лариса Головако. Використання інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі початкової школи //Директор школи, ліцею, гімназії. – 2013. – № 3. – С. 61 – 65.

Іван Гончаренко. Бережемо здоров'я учнів: практичні поради //Директор школи, ліцею, гімназії. – 2011. – № 4. – С. 83.

Оксана Зброцька. Розвиток алгоритмічного мислення у молодших школярів //Директор школи, ліцею, гімназії. – 2013. – № 3. – С. 66 – 72.

Олег Єресько. Перші Всеукраїнські Інтернет-збори батьків першокласників: узагальнені результати // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2011. – № 1. – С. 87 – 88.

Ольга Лісова. Інноваційні підходи до розбудови виховної системи Авторської школи М. П. Гузика – Школи духовності, інтелекту, здоров'я і радості //Директор школи, ліцею, гімназії. – 2012. – № 3. – С. 18 – 26.

Вікторія Ликова. Чи навчав здоров'ю здоров'язбережувальна освіта? //Директор школи, ліцею, гімназії. – 2013. – № 1. – С. 64 – 67.

Олександр Ляшенко. Українська школа на шляху до якісної освіти //Директор школи, ліцею, гімназії. – 2011. – № 4. – С. 60 – 63.

НАПН – школі: „школа майбутнього” та філософія людиноцентризму – в епіцентрі уваги науки та практики /Науково-практичні конференції НАПН України та Інституту інноваційних технологій і змісту освіти МОН, молоді та спорту України. Інформаційно-аналітичний огляд. //Директор школи, ліцею, гімназії. – 2011. – № 2. – С. 4 – 31.

Людмила Петько. Навчання дітей іноземної мови стартує у початковій школі. Роздуми щодо проведення контрольних робіт МОНМС України з іноземної мови в ЗНЗ//Директор школи, ліцею, гімназії. – 2011. – № 4. – С. 97 – 100.

Початкова школа – це початок серйозних перетворень в українській освіті. *Інтерв'ю Бориса Жебровського нашому журналу //Директор школи, ліцею, гімназії. – 2012. – № 4. – С. 2 (обкладинка).*

Наталія Рингач. Медичне обслуговування в навчальному закладі: думка керівників //Директор школи, ліцею, гімназії. – 2011. – № 4. – С. 89 – 94.

До цьогорічних серпневих нарад

Роздуми директорів про шкільні стандарти початкової та середньої освіти в новому навчальному році //Директор школи, ліцею, гімназії. – 2013. – № 3. – С. 103 – 109.

Анжеліка Цимбалару. Освітній простір молодших школярів у загальноосвітньому навчальному закладі: особливості моделювання //Директор школи, ліцею, гімназії. – 2013. – № 1. – С. 52 – 58.

МИКОЛІ ЄВТУХУ НА ЧЕСТЬ ЮВІЛЕЮ

**Василь
КРЕМЕНЬ**

Президент
НАПН України,
академік НАН і
НАПН України

Микола Борисович Євтух працює в Національній академії педагогічних наук уже впродовж 15 років. Перш за все, хочу зазначити, що він багато зробив за ці п'ятнадцять років як незмінний керівник Відділення вищої освіти. Сьогодні це відділення – одне з найбільш потужних в Академії. Багато чого робиться в плані інтеграції вищої освіти України в Європейський простір через організацію Болонського процесу. Микола Борисович – багато-сторонній дослідник. Він має не тільки серйозні роботи з педагогіки вищої освіти, а й цікавиться проблемою духовності. Він має гарні зв'язки й контакти з церквою, з релігійними структурами, релігійними навчальними закладами, пошановується в них, і також слугує містком для зв'язку цих структур з Академією.

Його робота високо оцінена державою. Нещодавно, а саме у травні місяці під час святкування днів науки, Микола Євтух Указом Президента України був нагороджений орденом „За заслуги” III ступеня. Він є Заслуженим працівником освіти.

Напередодні ювілею Академія нагородила його нашою найвищою нагородою – медаллю „Григорій Сковорода”. Микола Борисович щось перейняв від Григорія Сковороди, у всякому разі бажання подорожувати. Є один цікавий аспект

в його житті. До останніх декількох років він практично кожен рік пішки ходив до себе на батьківщину – у село між Рівним і Луцьком, долаючи відстань майже у триста кілометрів. Там, де він зупинявся, його знали й знають вчителі. Я вірю, що для цих людей його приходи були також своєрідним святом, дарунком.

Я хотів би привітати Миколу Борисовича з його ювілеєм, подякувати йому за роботу, за гарне людське ставлення та побажати йому нових гараздів, перш за все, здоров'я і нових успіхів у роботі!

Микола Борисович Євтух – це людина зі світлою, чистою душею, яка з повною віддачею спрямовує свій розум, свою доброту, щирість і тепло горячого серця всім, хто прагне досягти висот у педагогічній науці.

Щирий, відвертий, відкритий до спілкування, сповнений почуття гумору і віри в талант кожного, хто хоча б раз зустрівся з ним, Микола Борисович є взірцем порядності, гуманного і дбайливого ставлення до людини, ВЧЕНИМ, який за будь-яких обставин буде завжди вірним своєму професійному обов'язку.

Микола Борисович створив найпотужнішу в Україні наукову педагогічну школу з теорії та історії педагогіки.

Він радіє за радість інших, яким дарує щастя бути причетним до педагогіки – науки, якій він самовіддано присвячує своє життя! Знаходячись завжди у полоні пошуку наукових ідей, Микола Борисович Євтух щиро дарує їх своїм учням.

**Посвящается Академику
Николаю Борисовичу Евтуху!**

*Из села мальчишка был...
И талантлив, и умен,
Может, так бы он и жил,
Свой талант забыв, как сон.
Только рвался он к МЕЧТЕ,
Сквозь преграды, в ВЫСОТУ,
Смел он все преграды те
И прорвался он в МЕЧТУ.
Сотни две учеников –
Кандидаты, доктора,
НИЗВЕРГАТЕЛИ ОСНОВ.
Может, на покой пора?
Но не может он без них,
Взгляд, как прежде, молодой,
**И, ПО СУТИ, НА ТАКИХ
ДЕРЖИТСЯ НАШ КРАЙ
РОДНОЙ!***

*На мальчишках из села,
Из поселков, городов –
Тех, кого МЕЧТА звала,
НИЗВЕРГАТЕЛЯХ ОСНОВ.
Для великих, славных дел
Им земля уже мала,
Не достигнут их предел,
У мальчишек из села!*

Евгений ЗЕЛЕНОВ,
доктор педагогических наук,
профессор кафедры педагогики
Восточнотурецкого национального
университета имени Владимира Даля

Дорогий Друге! Від широкого серця вітаю із знаменною датою у твоєму житті! Залишайся завжди таким же молодим, усміхненим, прекрасною у всіх відношеннях ЛЮДИНОЮ. Здоров'я тобі, безмежного щастя, людського тепла і вдячних учнів! Живи довго на радість всім, хто шанує і любить тебе!

Член-кореспондент НАПН України,
доктор педагогічних наук, професор

Галина ШЕВЧЕНКО

Вітаємо Вас від імені кафедри педагогіки, Науково-дослідного інституту духовного розвитку людини, кафедри ЮНЕСКО „Духовно-культурні цінності виховання та освіти” Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля також і з високою урядовою нагородою.

**Євгеній ЗЕЛЕНОВ, Олександр БЕЛИХ,
Сейфулла РАШИДОВ, Тетяна АНТОНЕНКО,
Надія ФУНТІКОВА, Ірина БУЛАХ,
Ірина ЧЕБОТАРЬОВА, Світлана РАШИДОВА**
та ін.

Микола ЄВТУХ народився 26 червня 1938 року в смт. Зарічне Заріченського району Рівненської області в родині польських селян. Розпочав трудову діяльність учителем української мови та літератури у середній школі №51 та №9 м. Львова.

Автор понад 400 наукових та науково-методичних праць. Серед них – підручники, які всі отримали гриф Міністерства освіти і науки України. На конкурсі кращих наукових робіт НАПН України у 2013 році підручник „Культура взаємин” у номінації „Кращий підручник” посів перше місце. Підручник „Математичне моделювання в психологічних та соціологічних дослідженнях” на конкурсі кращих наукових робіт у 2012 році в Національному авіаційному університеті посів перше місце.

Євтух М.Б. започаткував новий напрям в педагогічній науці – традиції виховання у зарубіжній народній педагогіці. Він автор першої в країні комп'ютерної навчально-контрольної системи з курсу «Педагогіка», яка успішно апробована і використана на практиці у ВНЗ України.

Ім'я академіка Євтуха М.Б. добре відоме не лише в Україні, а й за її межами. Він є іноземним членом Російської академії освіти, академіком Міжнародної слов'янської академії освіти ім. Я. А. Коменського, академіком Міжнародної академії наук педагогічної освіти (Москва), заслуженим професором Київського національного лінгвістичного університету, почесним доктором Східноукраїнського Національного університету імені Володимира Даля, почесним доктором Інституту вищої освіти НАПН України, почесним доктором Кримського гуманітарного університету (м. Ялта), почесним доктором Міжнародного економіко-гуманітарного університету „РЕГІ”. Лауреат премії Мінвузу України (1992 р.). Американським біографічним інститутом визнаний у 2000 році „Людиною року”.

Заслуги академіка Євтуха М.Б. відзначені не лише урядовими та академічними нагородами, а й нагородами Української православної церкви. За заслуги перед українським народом та благодійну діяльність у 2012 році Євтух М.Б. нагороджений Знаком Ордена „Святий Князь Володимир” III ступеня з присвоєнням титулу: „Старшина Ордена „Святий Князь Володимир””.

Наші ювіляри

СВТУХ Микола Борисович, академік-секретар Відділення вищої освіти НАПН України, член Президії НАПН України, доктор педагогічних наук, професор, Заслужений працівник народної освіти України, започаткував новий напрям в педагогічній науці – традиції виховання у зарубіжній народній педагогіці, автор першої в країні комп'ютерної навчально-контролюючої системи з курсу „Педагогіка”, сформував наукову школу, підготував 39 докторів та 106 кандидатів наук. Автор понад 400 наукових та науково-методичних праць, серед яких – „Виховне середовище для сільських обдарованих і талановитих школярів”;

МЕЛЬНИК Лариса Федорівна, директор Київського міського будинку вчителя, під її орудою Будинок стає центром освітянського життя країни, отримує Диплом лауреата премії Фонду Тараса Шевченка як осередок духовності та української культури, красива жінка, професіонал, вона стала його обличчям і серцем, сприяє реалізації державних освітянських програм, серед яких: „Духовна велич України”, „Майбутній педагог нового тисячоліття”, „Інформатизація освітнього процесу – важливий резерв підвищення якості освіти”.

Щороку в Будинку вчителя відбувається понад 1000 заходів, які відвідують більше 200 тисяч киян і гостей міста;

ОСТАПЧУК Олександр Миколайович, директор Тернопільського НВК „Школа-ліцей № 6 ім. Н. Яремчука”, розробник концепції „Школи емоційного інтелекту”, автор багатьох публікацій з управління школою, підготовки сучасного директора, статті „Формування нової генерації керівників шкіл” у проєкті „Біла книга розвитку освіти України”, номінант проєкту Бібліотеки Конгресу США „Відкритий світ”, громадський діяч у галузі освіти, тричі був депутатом міської ради, є лауреатом міського конкурсу „Людина року”, автор-герой Всеукраїнського проєкту „Педагоги-новатори в Україні”.

Наші найкращі вітання ювілярам!

*Хай голос ніжної сопілки
щасливу долю приведе,
Нехай зозуля на світланні
багато літ Вам накує,
Сріблястою росой
нехай вкривається
життєвий шлях,
А віра і любов нехай
завжди живуть в серцях!*